

Κρατύλος ἢ περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος, λογικός τοῦ Πλάτωνος

www.physics.ntua.gr/mourmouras/greats/platon/

[383.a]

{*Ἐρμογένης*} Βούλει οὖν καὶ Σωκράτει τῷδε ἀνακοινωσώμεθα τὸν λόγον;

{*Κρατύλος*} Εἴ σοι δοκεῖ.

{*Ἐρμογένης*} Κρατύλος φησὶν ὅδε, ὦ Σώκρατες, ὀνόματος ὀρθότητα εἶναι ἐκάστῳ τῶν ὄντων φύσει πεφυκυῖαν, καὶ οὐ τοῦτο εἶναι ὄνομα ὃ ἂν τινες συνθέμενοι καλεῖν καλῶσι, τῆς αὐτῶν φωνῆς μόριον ἐπιφθεγγόμενοι, ἀλλὰ ὀρθότητά τινα τῶν ὀνομάτων πεφυκέναι καὶ Ἑλληνιστὶ καὶ βαρβάροις τὴν αὐτὴν ἄπασιν. ἐρωτῶ οὖν αὐτὸν ἐγὼ εἰ αὐτῷ Κρατύλος τῆ ἀληθείᾳ ὄνομα ἐστὶν ἢ οὐ· ὁ δὲ ὁμολογεῖ. «Τί δὲ Σωκράτει;» ἔφην. «Σωκράτης;» ἢ δ' ὅς. «Οὐκοῦν καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις πᾶσιν, ὅπερ καλοῦμεν ὄνομα ἕκαστον, τοῦτό ἐστὶν ἐκάστῳ ὄνομα;» ὁ δέ, «Οὐκοῦν σοί γε,» ἢ δ' ὅς, «ὄνομα Ἐρμογένης, οὐδὲ ἂν πάντες καλῶσιν ἄνθρωποι.» καὶ ἐμοῦ ἐρωτῶντος καὶ προθυμουμένου εἰδέναι ὅτι ποτὲ λέγει, [384.a] οὔτε ἀποσαφεῖ οὐδὲν εἰρωνεύεται τε πρὸς με, προσποιούμενός τι αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ διανοεῖσθαι ὡς εἰδὼς περὶ αὐτοῦ, ὃ εἰ βούλοιο σαφῶς εἰπεῖν, ποιήσειεν ἂν καὶ ἐμὲ ὁμολογεῖν καὶ λέγειν ἄπερ αὐτὸς λέγει. εἰ οὖν πῃ ἔχεις συμβαλεῖν τὴν Κρατύλου μαντείαν, ἡδέως ἂν ἀκούσαιμι· μᾶλλον δὲ αὐτῷ σοι ὅπῃ δοκεῖ ἔχειν περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος ἔτι ἂν ἥδιον πυθοίμην, εἴ σοι βουλομένῳ ἐστίν.

{*Σωκράτης*} ἼΩ παῖ Ἴππονίκου Ἐρμόγενης, παλαιὰ παροιμία ὅτι χαλεπὰ τὰ καλὰ ἐστὶν ὅπῃ ἔχει μαθεῖν· καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ τῶν ὀνομάτων οὐ σμικρὸν τυγχάνει ὄν μάθημα. εἰ μὲν οὖν ἐγὼ ἤδη ἠκηκόη παρὰ Προδίκου τὴν πεντηκοντάδραχμον ἐπίδειξιν, ἣν ἀκούσαντι ὑπάρχει περὶ τοῦτο πεπαιδεῦσθαι, ὡς φησὶν ἐκεῖνος, οὐδὲν ἂν ἐκώλυέν σε αὐτίκα μάλα εἰδέναι τὴν ἀλήθειαν περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος· νῦν δὲ οὐκ ἀκήκοα, ἀλλὰ τὴν δραχμιαίαν. οὐκοῦν οἶδα πῃ ποτε τὸ ἀληθὲς ἔχει περὶ τῶν τοιούτων· συζητεῖν μέντοι ἔτοιμός εἰμι καὶ σοὶ καὶ Κρατύλῳ κοινῇ. ὅτι δὲ οὐ φησί σοι Ἐρμογένῃ ὄνομα εἶναι τῆ ἀληθείᾳ, ὡς περὶ ὑποπτεύω αὐτὸν σκώπτειν· οἶεται γὰρ ἴσως σε χρημάτων ἐφιέμενον κτήσεως ἀποτυγχάνειν ἐκάστοτε. ἀλλ', ὃ νυνδὴ ἔλεγον, εἰδέναι μὲν τὰ τοιαῦτα χαλεπὸν, εἰς τὸ κοινὸν δὲ καταθέντας χρῆ σκοπεῖν εἴτε ὡς σὺ λέγεις ἔχει εἴτε ὡς Κρατύλος.

{*Ἐρμογένης*} Καὶ μὴν ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, πολλὰκις δὴ καὶ τούτῳ διαλεχθεὶς καὶ ἄλλοις πολλοῖς, οὐ δύναμαι πεισθῆναι ὡς ἄλλη τις ὀρθότητος ὀνόματος ἢ συνθήκη καὶ ὁμολογία. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ ὅτι ἂν τίς τῷ θῆται ὄνομα, τοῦτο εἶναι τὸ ὀρθόν· καὶ ἂν αὐθίς γε ἕτερον μεταθῆται, ἐκεῖνο δὲ μηκέτι καλῆ, οὐδὲν ἦττον τὸ ὑστερον ὀρθῶς ἔχειν τοῦ προτέρου, ὡς περὶ τοῖς οἰκέταις ἡμεῖς μετατιθέμεθα οὐδὲν ἦττον τοῦτ' εἶναι ὀρθόν τὸ μετατεθὲν τοῦ πρότερον κειμένου· οὐ γὰρ φύσει ἐκάστῳ πεφυκέναι ὄνομα οὐδὲν οὐδενί, ἀλλὰ νόμῳ καὶ ἔθει τῶν ἐθισάντων τε καὶ καλούντων. εἰ δὲ πῃ ἄλλη ἔχει, ἔτοιμος ἔγωγε καὶ μανθάνειν καὶ ἀκούειν οὐ μόνον παρὰ Κρατύλου, ἀλλὰ καὶ παρ' ἄλλου ὄτουοῦν.

[385.a]

{*Σωκράτης*} Ἴσως μέντοι τί λέγεις, ὦ Ἐρμόγενης· σκεψώμεθα δέ. ὃ ἂν φῆς καλῆ τις ἕκαστον, τοῦτ' ἐκάστῳ ὄνομα;

{*Ἐρμογένης*} Ἴμοιγε δοκεῖ.

{*Σωκράτης*} Καὶ ἐὰν ιδιώτης καλῆ καὶ ἐὰν πόλις;

{*Ἐρμογένης*} Φημί.

{*Σωκράτης*} Τί οὖν; ἐὰν ἐγὼ καλῶ ὅτιοῦν τῶν ὄντων, οἷον ὃ νῦν καλοῦμεν ἄνθρωπον, ἐὰν ἐγὼ

τοῦτο ἵππον προσαγορεύω, ὃ δὲ νῦν ἵππον, ἄνθρωπον, ἔσται δημοσίᾳ μὲν ὄνομα ἄνθρωπος τῷ αὐτῷ, ἰδίᾳ δὲ ἵππος; καὶ ἰδίᾳ μὲν αὖ ἄνθρωπος, δημοσίᾳ δὲ ἵππος; οὕτω λέγεις;

{Ερμογένης} Ἔμοιγε δοκεῖ.

{Σωκράτης} Φέρε δὴ μοι τότε εἰπέ· καλεῖς τι ἀληθῆ λέγειν καὶ ψευδῆ;

{Ερμογένης} Ἔγωγε.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν εἶη ἂν λόγος ἀληθῆς, ὃ δὲ ψευδῆς;

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Ἄρ' οὖν οὗτος ὃς ἂν τὰ ὄντα λέγη ὡς ἔστιν, ἀληθῆς· ὃς δ' ἂν ὡς οὐκ ἔστιν, ψευδῆς;

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Ἔστιν ἄρα τοῦτο, λόγῳ λέγειν τὰ ὄντα τε καὶ μή;

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Ὁ λόγος δ' ἐστὶν ὁ ἀληθῆς πότερον μὲν ὅλος ἀληθῆς, τὰ μόρια δ' αὐτοῦ οὐκ ἀληθῆ;

{Ερμογένης} Οὐκ, ἀλλὰ καὶ τὰ μόρια.

{Σωκράτης} Πότερον δὲ τὰ μὲν μεγάλα μόρια ἀληθῆ, τὰ δὲ σμικρὰ οὐ· ἢ πάντα;

{Ερμογένης} Πάντα, οἷμαι ἔγωγε.

{Σωκράτης} Ἔστιν οὖν ὅτι λέγεις λόγου σμικρότερον μόριον ἄλλο ἢ ὄνομα;

{Ερμογένης} Οὐκ, ἀλλὰ τοῦτο σμικρότατον.

{Σωκράτης} Καὶ τοῦτο ὄνομα ἄρα τὸ τοῦ ἀληθοῦς λόγου λέγεται;

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Ἀληθές γε, ὡς φῆς.

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Τὸ δὲ τοῦ ψεύδους μόριον οὐ ψεῦδος;

{Ερμογένης} Φημί.

{Σωκράτης} Ἔστιν ἄρα ὄνομα ψεῦδος καὶ ἀληθές λέγειν, εἶπερ καὶ λόγον;

{Ερμογένης} Πῶς γὰρ οὐ;

{Σωκράτης} Ὁ ἂν ἄρα ἕκαστος φῆ τῷ ὄνομα εἶναι, τοῦτό ἐστιν ἕκαστῳ ὄνομα;

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Ἡ καὶ ὅποσα ἂν φῆ τις ἕκαστῳ ὀνόματα εἶναι, τσαῦτα ἔσται καὶ τότε ὅποταν φῆ;

{Ερμογένης} Οὐ γὰρ ἔχω ἔγωγε, ὧ Σώκρατες, ὀνόματος ἄλλην ὀρθότητα ἢ ταύτην, ἐμοὶ μὲν ἕτερον εἶναι καλεῖν ἕκαστῳ ὄνομα, ὃ ἐγὼ ἐθέμην, σοὶ δὲ ἕτερον, ὃ αὖ σύ. οὕτω δὲ καὶ ταῖς πόλεσιν ὀρῶ ἰδίᾳ ἕκασταις ἐνίοις ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς κείμενα ὀνόματα, καὶ Ἑλλησι παρὰ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας, καὶ Ἑλλησι παρὰ βαρβάρους.

{Σωκράτης} Φέρε δὴ ἴδωμεν, ὧ Ἑρμόγενης, πότερον καὶ τὰ ὄντα οὕτως ἔχειν σοὶ φαίνεται, ἰδίᾳ αὐτῶν ἢ οὐσία εἶναι ἕκαστῳ, ὡσπερ Πρωταγόρας ἔλεγεν λέγων [386.a] «πάντων χρημάτων μέτρον» εἶναι ἄνθρωπον – ὡς ἄρα οἶα μὲν ἂν ἐμοὶ φαίνηται τὰ πράγματα εἶναι, τοιαῦτα μὲν ἔστιν ἐμοί· οἶα δ' ἂν σοί, τοιαῦτα δὲ σοί – ἢ ἔχειν δοκεῖ σοὶ αὐτὰ αὐτῶν τινα βεβαιότητα τῆς οὐσίας;

{Ερμογένης} Ἡδη ποτὲ ἔγωγε, ὧ Σώκρατες, ἀπορῶν καὶ ἐνταῦθα ἐξηγέθημιν εἰς ἅπερ Πρωταγόρας λέγει· οὐ πάνυ τι μέντοι μοι δοκεῖ οὕτως ἔχειν.

{Σωκράτης} Τί δέ; ἐς τότε ἤδη ἐξηγέθης, ὥστε μὴ πάνυ σοὶ δοκεῖν εἶναι τινα ἄνθρωπον πονηρόν;

{Ερμογένης} Οὐ μὰ τὸν Δία, ἀλλὰ πολλάκις δὴ αὐτὸ πέπονθα, ὥστε μοι δοκεῖν πάνυ πονηροὺς εἶναι τινὰς ἀθρώπους, καὶ μάλα συχνούς.

{Σωκράτης} Τί δέ; πάνυ χρηστοὶ οὐπω σοὶ ἔδοξαν εἶναι ἄνθρωποι;

{Ερμογένης} Καὶ μάλα ὀλίγοι.

{Σωκράτης} Ἔδοξαν δ' οὖν;

{Ερμογένης} Ἔμοιγε.

{Σωκράτης} Πῶς οὖν τοῦτο τίθεσαι; ἄρ' ὧδε· τοὺς μὲν πάνυ χρηστοὺς πάνυ φρονίμους, τοὺς δὲ πάνυ πονηροὺς πάνυ ἄφρονας;

{Ερμογένης} Ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως.

{Σωκράτης} Οἷόν τε οὖν ἐστίν, εἰ Πρωταγόρας ἀληθῆ ἔλεγεν καὶ ἐστὶν αὕτη ἡ ἀλήθεια, τὸ οἷα ἂν δοκῆ ἐκάστω τοιαῦτα καὶ εἶναι, τοὺς μὲν ἡμῶν φρονίμους εἶναι, τοὺς δὲ ἄφρονας;

{Ερμογένης} Οὐ δῆτα.

{Σωκράτης} Καὶ ταῦτά γε, ὡς ἐγῶμαι, σοὶ πάνυ δοκεῖ, φρονήσεως οὔσης καὶ ἀφροσύνης μὴ πάνυ δυνατὸν εἶναι Πρωταγόραν ἀληθῆ λέγειν· οὐδὲν γὰρ ἂν που τῆ ἀληθείᾳ ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου φρονιμώτερος εἴη, εἴπερ ἂ ἂν ἐκάστω δοκῆ ἐκάστω ἀληθῆ ἔσται.

{Ερμογένης} Ἔστι ταῦτα.

{Σωκράτης} Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κατ' Εὐθύδημόν γε οἶμαι σοὶ δοκεῖ πᾶσι πάντα ὁμοίως εἶναι ἅμα καὶ ἀεὶ· οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως εἶεν οἱ μὲν χρηστοί, οἱ δὲ πονηροί, εἰ ὁμοίως ἅπασιν καὶ ἀεὶ ἀρετὴ τε καὶ κακία εἴη.

{Ερμογένης} Ἀληθῆ λέγεις.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν εἰ μήτε πᾶσι πάντα ἐστὶν ὁμοίως ἅμα καὶ ἀεὶ, μήτε ἐκάστω ἰδίᾳ ἕκαστον τῶν ὄντων ἐστίν, δῆλον δὴ ὅτι αὐτὰ αὐτῶν οὐσίαν ἔχοντά τινα βέβαιόν ἐστι τὰ πράγματα, οὐ πρὸς ἡμᾶς οὐδὲ ὑφ' ἡμῶν ἐλκόμενα ἄνω καὶ κάτω τῷ ἡμετέρῳ φαντάσματι, ἀλλὰ καθ' αὐτὰ πρὸς τὴν αὐτῶν οὐσίαν ἔχοντα ἥπερ πέφυκεν.

{Ερμογένης} Δοκεῖ μοι, ὦ Σώκρατες, οὕτω.

{Σωκράτης} Πότερον οὖν αὐτὰ μὲν ἂν εἴη οὕτω πεφυκότα, αἱ δὲ πράξεις αὐτῶν οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον; ἢ οὐ καὶ αὐταὶ ἐν τι εἶδος τῶν ὄντων εἰσίν, αἱ πράξεις;

{Ερμογένης} Πάνυ γε καὶ αὐταὶ. [387.a]

{Σωκράτης} Κατὰ τὴν αὐτῶν ἄρα φύσιν καὶ αἱ πράξεις πράττονται, οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν δόξαν. οἷον ἐάν τι ἐπιχειρήσωμεν ἡμεῖς τῶν ὄντων τέμνειν, πότερον ἡμῖν τμητέον ἐστὶν ἕκαστον ὡς ἂν ἡμεῖς βουλόμεθα καὶ ᾧ ἂν βουληθῶμεν, ἢ ἐάν μὲν κατὰ τὴν φύσιν βουληθῶμεν ἕκαστον τέμνειν τοῦ τέμνειν τε καὶ τέμνεσθαι καὶ ᾧ πέφυκε, τεμοῦμέν τε καὶ πλέον τι ἡμῖν ἔσται καὶ ὀρθῶς πράξομεν τοῦτο, ἐάν δὲ παρὰ φύσιν, ἐξαμαρτησόμεθά τε καὶ οὐδὲν πράξομεν;

{Ερμογένης} Ἔμοιγε δοκεῖ οὕτω.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν καὶ ἐάν κάειν τι ἐπιχειρήσωμεν, οὐ κατὰ πᾶσαν δόξαν δεῖ κάειν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὀρθήν; αὕτη δ' ἐστὶν ἣ ἐπεφύκει ἕκαστον κάεσθαι τε καὶ κάειν καὶ ᾧ ἐπεφύκει;

{Ερμογένης} Ἔστι ταῦτα.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν καὶ τᾶλλα οὕτω;

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Ἄρ' οὖν οὐ καὶ τὸ λέγειν μία τις τῶν πράξεων ἐστίν;

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Πότερον οὖν ἢ ἂν τῷ δοκῆ λεκτέον εἶναι, ταύτη λέγων ὀρθῶς λέξει, ἢ ἐάν μὲν ἢ πέφυκε τὰ πράγματα λέγειν τε καὶ λέγεσθαι καὶ ᾧ, ταύτη καὶ τούτῳ λέγη, πλέον τέ τι ποιήσει καὶ ἐρεῖ· ἂν δὲ μή, ἐξαμαρτήσεται τε καὶ οὐδὲν ποιήσει;

{Ερμογένης} Οὕτω μοι δοκεῖ ὡς λέγεις.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν τοῦ λέγειν μῶριον τὸ ὀνομάζειν; διονομάζοντες γάρ που λέγουσι τοὺς λόγους.

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν καὶ τὸ ὀνομάζειν πρᾶξις τίς ἐστίν, εἴπερ καὶ τὸ λέγειν πρᾶξις τις ἦν περὶ τὰ πράγματα;

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Αἱ δὲ πράξεις ἐφάνησαν ἡμῖν οὐ πρὸς ἡμᾶς οὔσαι, ἀλλ' αὐτῶν τινα ἰδίαν φύσιν ἔχουσαι;

{Ερμογένης} Ἔστι ταῦτα.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν καὶ ὀνομαστέον ἐστὶν ἢ πέφυκε τὰ πράγματα ὀνομάζειν τε καὶ ὀνομάζεσθαι καὶ ᾧ, ἀλλ' οὐχ ἢ ἂν ἡμεῖς βουλευθῶμεν, εἴπερ τι τοῖς ἔμπροσθεν μέλλει ὀμολογούμενον εἶναι; καὶ οὕτω μὲν ἂν πλέον τι ποιοῖμεν καὶ ὀνομάζοιμεν, ἄλλως δὲ οὐ;

{Ερμογένης} Φαίνεται μοι.

{Σωκράτης} Φέρε δὴ, ὃ ἔδει τέμνειν, ἔδει τῷ, φαμέν, τέμνειν;

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Καὶ ὃ ἔδει κερκίζειν, ἔδει τῷ κερκίζειν; καὶ ὃ ἔδει τρυπᾶν, ἔδει τῷ τρυπᾶν;

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Καὶ ὃ ἔδει δὴ ὀνομάζειν, ἔδει τῷ ὀνομάζειν; [388.a]

{Ερμογένης} Ἔστι ταῦτα.

{Σωκράτης} Τί δὲ ἦν ἐκεῖνο ᾧ ἔδει τρυπᾶν;

{Ερμογένης} Τρύπανον.

{Σωκράτης} Τί δὲ ᾧ κερκίζειν;

{Ερμογένης} Κερκίς.

{Σωκράτης} Τί δὲ ᾧ ὀνομάζειν;

{Ερμογένης} Ὄνομα.

{Σωκράτης} Εὖ λέγεις. ὄργανον ἄρα τί ἐστὶ καὶ τὸ ὄνομα.

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Εἰ οὖν ἐγὼ ἐροίμην «Τί ἦν ὄργανον ἢ κερκίς;» οὐχ ᾧ κερκίζομεν;

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Κερκίζοντες δὲ τί δρῶμεν; οὐ τὴν κρόκην καὶ τοὺς στήμονας συγκεχυμένους διακρίνομεν;

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν καὶ περὶ τρυπάνου ἔξεις οὕτως εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν ἄλλων;

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Ἔχεις δὴ καὶ περὶ ὀνόματος οὕτως εἰπεῖν; ὀργάνῳ ὄντι τῷ ὀνόματι ὀνομάζοντες τί ποιοῦμεν;

{Ερμογένης} Οὐκ ἔχω λέγειν.

{Σωκράτης} Ἄρ' οὐ διδάσκομέν τι ἀλλήλους καὶ τὰ πράγματα διακρίνομεν ἢ ἔχει;

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Ὄνομα ἄρα διδασκαλικὸν τί ἐστὶν ὄργανον καὶ διακριτικὸν τῆς οὐσίας ὥσπερ κερκίς ὑφάσματος.

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Ὑφαντικὸν δέ γε ἢ κερκίς;

{Ερμογένης} Πῶς δ' οὐ;

{Σωκράτης} Ὑφαντικός μὲν ἄρα κερκίδι καλῶς χρήσεται, καλῶς δ' ἐστὶν ὑφαντικῶς διδασκαλικὸς δὲ ὀνόματι, καλῶς δ' ἐστὶ διδασκαλικῶς.

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Τῷ τίνος οὖν ἔργῳ ὁ ὑφάντης καλῶς χρήσεται ὅταν τῇ κερκίδι χρῆται;

{Ερμογένης} Τῷ τοῦ τέκτονος.

{Σωκράτης} Πᾶς δὲ τέκτων ἢ ὁ τὴν τέχνην ἔχων;

{Ερμογένης} Ὁ τὴν τέχνην.

{Σωκράτης} Τῷ τίνος δὲ ἔργῳ ὁ τρυπητής καλῶς χρήσεται ὅταν τῷ τρυπάνῳ χρῆται;

{Ερμογένης} Τῷ τοῦ χαλκέως.

{Σωκράτης} Ἄρ' οὖν πᾶς χαλκεὺς ἢ ὁ τὴν τέχνην ἔχων;

{Ερμογένης} Ὁ τὴν τέχνην.

{Σωκράτης} Εἶεν. τῷ δὲ τίνος ἔργῳ ὁ διδασκαλικὸς χρήσεται ὅταν τῷ ὀνόματι χρῆται;

{Ερμογένης} Οὐδὲ τοῦτ' ἔχω.

{Σωκράτης} Οὐδὲ τοῦτό γ' ἔχεις εἰπεῖν, τίς παραδίδωσιν ἡμῖν τὰ ὀνόματα οἷς χρώμεθα;

{Ερμογένης} Οὐ δῆτα.

{Σωκράτης} Ἄρ' οὐχὶ ὁ νόμος δοκεῖ σοι εἶναι ὁ παραδιδούς αὐτά;

{Ερμογένης} Ὡς οἶκεν.

{Σωκράτης} Νομοθέτου ἄρα ἔργῳ χρήσεται ὁ διδασκαλικὸς ὅταν ὀνόματι χρῆται;

{Ερμογένης} Δοκεῖ μοι.

{Σωκράτης} Νομοθέτης δέ σοι δοκεῖ πᾶς εἶναι ἀνὴρ ἢ ὁ τὴν τέχνην ἔχων;

{Ερμογένης} Ὁ τὴν τέχνην.

{Σωκράτης} Οὐκ ἄρα παντὸς ἀνδρός, ὃ Ἑρμόγενης, [389.a] ὄνομα θέσθαι ἐστὶν ἀλλὰ τίνος ὀνοματούργου· οὗτος δ' ἐστίν, ὡς οἶκεν, ὁ νομοθέτης, ὃς δὴ τῶν δημιουργῶν σπανιώτατος ἐν ἀνθρώποις γίγνεται.

{Ερμογένης} Ὡς οἶκεν.

{Σωκράτης} Ἴθι δὴ, ἐπίσκεψαι ποῖ βλέπων ὁ νομοθέτης τὰ ὀνόματα τίθεται· ἐκ τῶν ἔμπροσθεν δὲ ἀνάσκεψαι. ποῖ βλέπων ὁ τέκτων τὴν κερκίδα ποιεῖ; ἄρ' οὐ πρὸς τοιοῦτόν τι ὁ ἐπεφύκει κερκίζειν;

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Τί δέ; ἂν καταγῆ αὐτῷ ἢ κερκὶς ποιοῦντι, πότερον πάλιν ποιήσει ἄλλην πρὸς τὴν κατεαυῖαν βλέπων, ἢ πρὸς ἐκεῖνο τὸ εἶδος πρὸς ὅπερ καὶ ἦν κατέαξεν ἐποίει;

{Ερμογένης} Πρὸς ἐκεῖνο, ἔμοιγε δοκεῖ.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν ἐκεῖνο δικαιοτάτ' ἂν αὐτὸ ὃ ἐστὶν κερκὶς καλέσαιμεν;

{Ερμογένης} Ὡς οἶκεν.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν ἐπειδὴν δέη λεπτῷ ἱματίῳ ἢ παχεῖ ἢ λινῷ ἢ ἐρεῶ ἢ ὀποιοῦν τι κερκίδα ποιεῖν, πάσας μὲν δεῖ τὸ τῆς κερκίδος ἔχειν εἶδος, οἷα δ' ἐκάστῳ καλλίστη ἐπεφύκει, ταύτην ἀποδιδόναι τὴν φύσιν εἰς τὸ ἔργον ἕκαστον;

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Καὶ περὶ τῶν ἄλλων δὴ ὀργάνων ὁ αὐτὸς τρόπος· τὸ φύσει ἐκάστῳ πεφυκὸς ὄργανον ἐξευρόντα δεῖ ἀποδοῦναι εἰς ἐκεῖνο ἐξ οὗ ἂν ποιῆ τὸ ἔργον, οὐχ οἷον ἂν αὐτὸς βουλευθῆ, ἀλλ' οἷον ἐπεφύκει. τὸ φύσει γὰρ ἐκάστῳ, ὡς οἶκε, τρύπανον πεφυκὸς εἰς τὸν σίδηρον δεῖ ἐπίστασθαι τιθέναί.

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Καὶ τὴν φύσει κερκίδα ἐκάστω πεφυκυῖαν εἰς ξύλον.

{Ερμογένης} Ἔστι ταῦτα.

{Σωκράτης} Φύσει γὰρ ἦν ἐκάστω εἶδει ὑφάσματος, ὡς ἔοικεν, ἐκάστη κερκίς, καὶ τᾶλλα οὕτως.

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Ἄρ' οὖν, ὃ βέλτιστε, καὶ τὸ ἐκάστω φύσει πεφυκὸς ὄνομα τὸν νομοθέτην ἐκεῖνον εἰς τοὺς φθόγγους καὶ τὰς συλλαβὰς δεῖ ἐπίστασθαι τίθεται, καὶ βλέποντα πρὸς αὐτὸ ἐκεῖνο ὃ ἔστιν ὄνομα, πάντα τὰ ὀνόματα ποιεῖν τε καὶ τίθεσθαι, εἰ μέλλει κύριος εἶναι ὀνομάτων θέτης; εἰ δὲ μὴ εἰς τὰς αὐτὰς συλλαβὰς ἕκαστος ὁ νομοθέτης τίθησιν, οὐδὲν δεῖ τοῦτο ἀμφιγνοεῖν· οὐδὲ γὰρ εἰς τὸν αὐτὸν σίδηρον ἅπας χαλκεὺς τίθησιν, τοῦ αὐτοῦ ἕνεκα ποιῶν τὸ αὐτὸ ὄργανον· ἀλλ' ὅμως, ἕως ἂν τὴν αὐτὴν ιδέα ἀποδιδῶ, [390.a] ἐάντε ἐν ἄλλῳ σιδήρῳ, ὅμως ὀρθῶς ἔχει τὸ ὄργανον, ἐάντε ἐνθάδε ἐάντε ἐν βαρβάροις τις ποιῇ. ἦ γάρ;

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν οὕτως ἀξιῶσεις καὶ τὸν νομοθέτην τὸν τε ἐνθάδε καὶ τὸν ἐν τοῖς βαρβάροις, ἕως ἂν τὸ τοῦ ὀνόματος εἶδος ἀποδιδῶ τὸ προσῆκον ἐκάστω ἐν ὁποιασοῦν συλλαβαῖς, οὐδὲν χεῖρω νομοθέτην εἶναι τὸν ἐνθάδε ἢ τὸν ὅπουοῦν ἄλλοθι;

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Τίς οὖν ὁ γνωσόμενος εἰ τὸ προσῆκον εἶδος κερκίδος ἐν ὁποιοῦν ξύλῳ κεῖται; ὁ ποιήσας, ὁ τέκτων, ἢ ὁ χρησόμενος ὁ ὑφάντης;

{Ερμογένης} Εἰκὸς μὲν μᾶλλον, ὃ Σώκρατες, τὸν χρησόμενον.

{Σωκράτης} Τίς οὖν ὁ τῷ τοῦ λυροποιοῦ ἔργῳ χρησόμενος; ἄρ' οὐχ οὗτος ὃς ἐπίσταται ἂν ἐργαζομένῳ κάλλιστα ἐπίσταται καὶ εἰργασμένον γνοίῃ εἴτ' εὖ εἰργασται εἴτε μῆ;

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Τίς;

{Ερμογένης} Ὁ κιθαριστής.

{Σωκράτης} Τίς δὲ ὁ τῷ τοῦ ναυπηγοῦ;

{Ερμογένης} Κυβερνήτης.

{Σωκράτης} Τίς δὲ τῷ τοῦ νομοθέτου ἔργῳ ἐπίστατήσείε τ' ἂν κάλλιστα καὶ εἰργασμένον κρίνειε καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις; ἄρ' οὐχ ὅσπερ χρήσεται;

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Ἄρ' οὖν οὐχ ὁ ἐρωτᾶν ἐπιστάμενος οὗτός ἐστιν;

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἀποκρίνεσθαι;

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Τὸν δὲ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι ἐπιστάμενον ἄλλο τι σὺ καλεῖς ἢ διαλεκτικόν;

{Ερμογένης} Οὐκ, ἀλλὰ τοῦτο.

{Σωκράτης} Τέκτωνος μὲν ἄρα ἔργον ἐστὶν ποιῆσαι πηδάλιον ἐπιστατοῦντος κυβερνήτου, εἰ μέλλει καλὸν εἶναι τὸ πηδάλιον.

{Ερμογένης} Φαίνεται.

{Σωκράτης} Νομοθέτου δὲ γε, ὡς ἔοικεν, ὄνομα, ἐπιστάτην ἔχοντος διαλεκτικὸν ἄνδρα, εἰ μέλλει καλῶς ὀνόματα θήσεσθαι.

{Ερμογένης} Ἔστι ταῦτα.

{Σωκράτης} Κινδυνεύει ἄρα, ὦ Ἑρμόγενες, εἶναι οὐ φαῦλον, ὡς σὺ οἶει, ἢ τοῦ ὀνόματος θέσις, οὐδὲ φαύλων ἀνδρῶν οὐδὲ τῶν ἐπιτυχόντων. καὶ Κρατύλος ἀληθῆ λέγει λέγων φύσει τὰ ὀνόματα εἶναι τοῖς πράγμασι, καὶ οὐ πάντα δημιουργὸν ὀνομάτων εἶναι, ἀλλὰ μόνον ἐκείνον τὸν ἀποβλέποντα εἰς τὸ τῆ φύσει ὄνομα ὄν ἐκάστω καὶ δυνάμενον αὐτοῦ τὸ εἶδος τιθέναι εἷς τε τὰ γράμματα καὶ τὰς συλλαβάς.

{Ἑρμογένης} Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ὅπως χρῆ πρὸς ἃ λέγεις ἐναντιοῦσθαι. [391.a] ἴσως μέντοι οὐ ῥάδιόν ἐστιν οὕτως ἐξαίφνης πεισθῆναι, ἀλλὰ δοκῶ μοι ὧδε ἂν μᾶλλον πιθέσθαι σοι, εἴ μοι δείξειας ἦντινα φῆς εἶναι τὴν φύσει ὀρθότητα ὀνόματος.

{Σωκράτης} Ἐγὼ μὲν, ὦ μακάριε Ἑρμόγενες, οὐδεμίαν λέγω, ἀλλ' ἐπελάθου γε ὧν ὀλίγον πρότερον ἔλεγον, ὅτι οὐκ εἰδείην ἀλλὰ σκεψοίμην μετὰ σοῦ. νῦν δὲ σκοπούμενοις ἡμῖν, ἐμοί τε καὶ σοί, τοσοῦτον μὲν ἤδη φαίνεται παρὰ τὰ πρότερα, φύσει τέ τινα ὀρθότητα ἔχον εἶναι τὸ ὄνομα καὶ οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐπίστασθαι καλῶς αὐτὸ πράγματι ὁτῶν θέσθαι· ἢ οὐ;

{Ἑρμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτο χρῆ ζητεῖν, εἴπερ ἐπιθυμεῖς εἰδέναι, ἦτις ποτ' αὐτὸ ἐστιν αὐτοῦ ἡ ὀρθότης.

{Ἑρμογένης} Ἀλλὰ μὴν ἐπιθυμῶ γε εἰδέναι.

{Σωκράτης} Σκόπει τοίνυν.

{Ἑρμογένης} Πῶς οὖν χρῆ σκοπεῖν;

{Σωκράτης} Ὅρθοτάτη μὲν τῆς σκέψεως, ὦ ἐταῖρε, μετὰ τῶν ἐπισταμένων, χρήματα ἐκείνοις τελοῦντα καὶ χάριτας κατατιθέμενον. εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ σοφισταί, οἷσπερ καὶ ὁ ἀδελφός σου Καλλίας πολλά τελέσας χρήματα σοφὸς δοκεῖ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐγκρατὴς εἶ τῶν πατρῶων, λιπαρεῖν χρῆ τὸν ἀδελφὸν καὶ δεῖσθαι αὐτοῦ διδάξαι σε τὴν ὀρθότητα περὶ τῶν τοιούτων ἢν ἔμαθεν παρὰ Πρωταγόρου.

{Ἑρμογένης} Ἄτοπος μεντᾶν εἶη μου, ὦ Σώκρατες, ἡ δέησις, εἰ τὴν μὲν Ἀλήθειαν τὴν Πρωταγόρου ὅλως οὐκ ἀποδέχομαι, τὰ δὲ τῆ τοιαύτη ἀληθείᾳ ῥηθέντα ἀγαπῶν ὡς του ἄξια.

{Σωκράτης} Ἀλλ' εἰ μὴ αὐτὸ σε ταῦτα ἀρέσκει, παρ' Ὀμήρου χρῆ μανθάνειν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ποιητῶν.

{Ἑρμογένης} Καὶ τί λέγει, ὦ Σώκρατες, Ὀμηρος περὶ ὀνομάτων, καὶ ποῦ;

{Σωκράτης} Πολλαχοῦ· μέγιστα δὲ καὶ κάλλιστα ἐν οἷς διορίζει ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἃ τε οἱ ἄνθρωποι ὀνόματα καλοῦσι καὶ οἱ θεοί. ἢ οὐκ οἶει αὐτὸν μέγα τι καὶ θαυμάσιον λέγειν ἐν τούτοις περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος; δῆλον γὰρ δὴ ὅτι οἷ γε θεοὶ αὐτὰ καλοῦσιν πρὸς ὀρθότητα ἅπερ ἔστι φύσει ὀνόματα· ἢ σὺ οὐκ οἶει;

{Ἑρμογένης} Εὖ οἶδα μὲν οὖν ἔγωγε, εἴπερ καλοῦσιν, ὅτι ὀρθῶς καλοῦσιν. ἀλλὰ ποῖα ταῦτα λέγεις;

{Σωκράτης} Οὐκ οἶσθα ὅτι περὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν τῇ Τροίᾳ, ὃς ἐμονομάχει τῷ Ἡφαίστῳ, «ὄν Ξάνθον,» φησί, «καλέουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον;»

{Ἑρμογένης} Ἐγωγε. [392.a]

{Σωκράτης} Τί οὖν δὴ; οὐκ οἶει τοῦτο σεμνόν τι εἶναι γινῶναι, ὅπη ποτὲ ὀρθῶς ἔχει ἐκείνον τὸν ποταμὸν Ξάνθον καλεῖν μᾶλλον ἢ Σκάμανδρον; εἰ δὲ βούλει, περὶ τῆς ὄρνιθος ἢν λέγει ὅτι – «χαλκίδα κυκλήσκουσι θεοί, ἄνδρες δὲ κύμινδιν»,

φαῦλον ἢ γῆ τὸ μάθημα ὅσῳ ὀρθότερόν ἐστι καλεῖσθαι χαλκίς κυμίνδιδος τῷ αὐτῷ ὀρνέῳ; ἢ τὴν Βατίειάν τε καὶ Μυρίνην, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ τούτου τοῦ ποιητοῦ καὶ ἄλλων; ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως μείζω ἐστὶν ἢ κατ' ἐμὲ καὶ σὲ ἐξευρεῖν· ὁ δὲ Σκαμάνδριός τε καὶ ὁ Ἀστυάναξ ἀνθρωπινώτερον

διασκέψασθαι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ῥᾶον, ἃ φησιν ὀνόματα εἶναι τῷ τοῦ Ἔκτορος ὑεῖ, τίνα ποτὲ λέγει τὴν ὀρθότητα αὐτῶν. οἴσθαι γὰρ δήπου ταῦτα τὰ ἔπη ἐν οἷς ἔνεστιν ἃ ἐγὼ λέγω.

{*Ἑρμογένης*} Πάνυ γε.

{*Σωκράτης*} Πότερον οὖν οἶει Ὅμηρον ὀρθότερον ἠγεῖσθαι τῶν ὀνομάτων κεῖσθαι τῷ παιδί, τὸν «Ἀστυάνακτα» ἢ τὸν «Σκαμάνδριον»;

{*Ἑρμογένης*} Οὐκ ἔχω λέγειν.

{*Σωκράτης*} Ὡδε δὴ σκόπει. εἴ τις ἔροίτο σε πότερον οἶει ὀρθότερον καλεῖν τὰ ὀνόματα τοὺς φρονιμωτέρους ἢ τοὺς ἀφρονεστέρους;

{*Ἑρμογένης*} Δῆλον δὴ ὅτι τοὺς φρονιμωτέρους, φαίην ἄν.

{*Σωκράτης*} Πότερον οὖν αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς πόλεσιν φρονιμώτεραί σοι δοκοῦσιν εἶναι ἢ οἱ ἄνδρες, ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν γένος;

{*Ἑρμογένης*} Οἱ ἄνδρες.

{*Σωκράτης*} Οὐκοῦν οἴσθαι ὅτι Ὅμηρος τὸ παιδίον τὸ τοῦ Ἔκτορος ὑπὸ τῶν Τρώων φησὶν καλεῖσθαι Ἀστυάνακτα, Σκαμάνδριον δὲ δῆλον ὅτι ὑπὸ τῶν γυναικῶν, ἐπειδὴ οἱ γε ἄνδρες αὐτὸν Ἀστυάνακτα ἐκάλουν;

{*Ἑρμογένης*} Ἔοικέ γε.

{*Σωκράτης*} Οὐκοῦν καὶ Ὅμηρος τοὺς Τρῶας σοφωτέρους ἠγεῖτο ἢ τὰς γυναῖκας αὐτῶν;

{*Ἑρμογένης*} Οἴμαι ἔγωγε.

{*Σωκράτης*} Τὸν «Ἀστυάνακτα» ἄρα ὀρθότερον ᾤετο κεῖσθαι τῷ παιδί ἢ τὸν «Σκαμάνδριον»;

{*Ἑρμογένης*} Φαίνεται.

{*Σωκράτης*} Σκοπῶμεν δὴ διὰ τί ποτε. ἢ αὐτὸς ἡμῖν κάλλιστα ὑφηγεῖται τὸ διότι; φησὶν γάρ – «οἷος γὰρ σφιν ἔρυτο πόλιν καὶ τείχεα μακρά».

διὰ ταῦτα δὴ, ὡς ἔοικεν, ὀρθῶς ἔχει καλεῖν τὸν τοῦ σωτήρος ὑὸν Ἀστυάνακτα τούτου ὃ ἔσωζεν ὁ πατήρ αὐτοῦ, ὡς φησιν Ὅμηρος.

{*Ἑρμογένης*} Φαίνεται μοι.

{*Σωκράτης*} Τί δὴ ποτε; οὐ γὰρ πω οὐδ' αὐτὸς ἔγωγε μανθάνω· ὦ Ἑρμόγενης, σὺ δὲ μανθάνεις;

{*Ἑρμογένης*} Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. [393.a]

{*Σωκράτης*} Ἄλλ' ἄρα, ὦγαθέ, καὶ τῷ Ἔκτορι αὐτὸς ἔθετο τὸ ὄνομα Ὅμηρος;

{*Ἑρμογένης*} Τί δὴ;

{*Σωκράτης*} Ὅτι μοι δοκεῖ καὶ τοῦτο παραπλήσιόν τι εἶναι τῷ Ἀστυάνακτι, καὶ ἔοικεν Ἑλληνικοῖς ταῦτα τὰ ὀνόματα. ὁ γὰρ «ἄναξ» καὶ ὁ «ἔκτωρ» σχεδόν τι ταῦτὸν σημαίνει, βασιλικά ἀμφοτέρω εἶναι τὰ ὀνόματα· οὐ γὰρ ἂν τις «ἄναξ» ἦ, καὶ «ἔκτωρ» δήπου ἐστὶν τούτου· δῆλον γὰρ ὅτι κρατεῖ τε αὐτοῦ καὶ κέκτηται καὶ ἔχει αὐτό. ἢ οὐδέν σοι δοκῶ λέγειν, ἀλλὰ λανθάνω καὶ ἐμαυτὸν οἰόμενός τινος ὥσπερ ἴχνους ἐφάπτεσθαι τῆς Ὀμήρου δόξης περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος;

{*Ἑρμογένης*} Μὰ Δί' οὐ σύ γε, ὡς ἐμοὶ δοκεῖς, ἀλλὰ ἴσως τοῦ ἐφάπτη.

{*Σωκράτης*} Δίκαιόν γέ τοι ἐστίν, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, τὸν λέοντος ἔκγονον λέοντα καλεῖν καὶ τὸν ἵππου ἔκγονον ἵππον. οὐ τι λέγω ἐὰν ὥσπερ τέρας γένηται ἐξ ἵππου ἄλλο τι ἢ ἵππος, ἀλλ' οὐ ἂν ἦ τοῦ γένους ἔκγονον τὴν φύσιν, τοῦτο λέγω· ἐὰν βοὸς ἔκγονον φύσει ἵππος παρὰ φύσιν τέκη μόσχον, οὐ πῶλον κλητέον ἀλλὰ μόσχον· οὐδ' ἂν ἐξ ἀνθρώπου οἶμαι μὴ τὸ ἀνθρώπου ἔκγονον γένηται, ἀλλ' ὃ ἂν τὸ ἔκγονον ἀνθρώπος κλητέος· καὶ τὰ δένδρα ὡσαύτως καὶ τᾶλλα ἅπαντα· ἢ οὐ συνδοκεῖ;

{*Ἑρμογένης*} Συνδοκεῖ.

{*Σωκράτης*} Καλῶς λέγεις· φύλαττε γὰρ με μὴ πη παρακρούσωμαί σε. κατὰ γὰρ τὸν αὐτὸν λόγον

κἂν ἐκ βασιλέως γίγηται τι ἔκγονον, βασιλεὺς κλητέος· εἰ δὲ ἐν ἑτέραις συλλαβαῖς ἢ ἐν ἑτέραις τὸ αὐτὸ σημαίνει, οὐδὲν πρᾶγμα· οὐδ' εἰ πρόσκειται τι γράμμα ἢ ἀφήρηται, οὐδὲν οὐδὲ τοῦτο, ἕως ἂν ἐγκρατῆς ἦ ἢ ἡ οὐσία τοῦ πράγματος δηλουμένη ἐν τῷ ὀνόματι.

{*Ἑρμογένης*} Πῶς τοῦτο λέγεις;

{*Σωκράτης*} Οὐδὲν ποικίλον, ἀλλ' ὥσπερ τῶν στοιχείων οἴσθα ὅτι ὀνόματα λέγομεν ἀλλ' οὐκ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, πλὴν τεττάρων, τοῦ Ε καὶ τοῦ Υ καὶ τοῦ Ο καὶ τοῦ Ω· τοῖς δ' ἄλλοις φωνήσῃ τε καὶ ἀφώνοις οἴσθα ὅτι περιτιθέντες ἄλλα γράμματα λέγομεν, ὀνόματα ποιοῦντες· ἀλλ' ἕως ἂν αὐτοῦ δηλουμένην τὴν δύναμιν ἐντιθῶμεν, ὀρθῶς ἔχει ἐκεῖνο τὸ ὄνομα καλεῖν ὃ αὐτὸ ἡμῖν δηλώσει. οἶον τὸ «βῆτα»· ὀρᾶς ὅτι τοῦ ἦτα καὶ τοῦ ταῦ καὶ τοῦ ἄλφα προστεθέντων οὐδὲν ἐλύπησεν, ὥστε μὴ οὐχὶ τὴν ἐκείνου τοῦ στοιχείου φύσιν δηλῶσαι ὅλῳ τῷ ὀνόματι οὗ ἔβούλετο ὁ νομοθέτης· οὕτως ἠπιστήθη καλῶς θέσθαι τοῖς γράμμασι τὰ ὀνόματα.

{*Ἑρμογένης*} Ἀληθῆ μοι δοκεῖς λέγειν. [394.a]

{*Σωκράτης*} Οὐκοῦν καὶ περὶ βασιλέως ὁ αὐτὸς λόγος; ἔσται γάρ ποτε ἐκ βασιλέως βασιλεὺς, καὶ ἐξ ἀγαθοῦ ἀγαθός, καὶ ἐκ καλοῦ καλός, καὶ τᾶλλα πάντα οὕτως, ἐξ ἐκάστου γένους ἕτερον τοιοῦτον ἔκγονον, ἐὰν μὴ τέρας γίγηται· κλητέον δὴ ταῦτα ὀνόματα. ποικίλλειν δὲ ἔξεστι ταῖς συλλαβαῖς, ὥστε δόξα ἂν τῷ ἰδιωτικῶς ἔχοντι ἕτερα εἶναι ἀλλήλων τὰ αὐτὰ ὄντα· ὥσπερ ἡμῖν τὰ τῶν ἰατρῶν φάρμακα χρώμασιν καὶ ὄσμαῖς πεποικιλμένα ἄλλα φαίνεται τὰ αὐτὰ ὄντα, τῷ δὲ γε ἰατρῷ, ἅτε τὴν δύναμιν τῶν φαρμάκων σκοπούμεν, τὰ αὐτὰ φαίνεται, καὶ οὐκ ἐκπλήττεται ὑπὸ τῶν προσόντων. οὕτω δὲ ἴσως καὶ ὁ ἐπιστάμενος περὶ ὀνομάτων τὴν δύναμιν αὐτῶν σκοπεῖ, καὶ οὐκ ἐκπλήττεται εἴ τι πρόσκειται γράμμα ἢ μετακείται ἢ ἀφήρηται, ἢ καὶ ἐν ἄλλοις παντάπασιν γράμμασιν ἔστιν ἢ τοῦ ὀνόματος δύναμις. ὥσπερ ὁ νυνδὴ ἐλέγομεν, «Ἀστυάναξ» τε καὶ «Ἐκτωρ» οὐδὲν τῶν αὐτῶν γραμμάτων ἔχει πλὴν τοῦ ταῦ, ἀλλ' ὅμως ταῦτόν σημαίνει. καὶ «Ἀρχέπολις» γε τῶν μὲν γραμμάτων τί ἐπικοινωνεῖ; δηλοῖ δὲ ὅμως τὸ αὐτό· καὶ ἄλλα πολλά ἔστιν ἃ οὐδὲν ἀλλ' ἢ βασιλέα σημαίνει· καὶ ἄλλα γε αὖ στρατηγόν, οἶον «Ἄγις» καὶ «Πολέμαρχος» καὶ «Εὐπόλεμος». καὶ ἰατρικὰ γε ἕτερα, «Ἰατροκλῆς» καὶ «Ἀκεσίμβροτος»· καὶ ἕτερα ἂν ἴσως συχνὰ εὐροιμεν ταῖς μὲν συλλαβαῖς καὶ τοῖς γράμμασι διαφωνοῦντα, τῇ δὲ δυνάμει ταῦτόν φθεγγόμενα. φαίνεται οὕτως ἢ οὐ;

{*Ἑρμογένης*} Πάνυ μὲν οὖν.

{*Σωκράτης*} Τοῖς μὲν δὴ κατὰ φύσιν γιγνομένοις τὰ αὐτὰ ἀποδοτέον ὀνόματα.

{*Ἑρμογένης*} Πάνυ γε.

{*Σωκράτης*} Τί δὲ τοῖς παρὰ φύσιν, οἳ ἂν ἐν τέρατος εἶδει γένωνται; οἶον ὅταν ἐξ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ θεοσεβοῦς ἀσεβῆς γένηται, ἄρ' οὐχ ὥσπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, κἂν ἵππος βοῶς ἔκγονον τέκη, οὐ τοῦ τεκόντος δήπου ἔδει τὴν ἐπωνυμίαν ἔχειν, ἀλλὰ τοῦ γένους οὗ εἶη;

{*Ἑρμογένης*} Πάνυ γε.

{*Σωκράτης*} Καὶ τῷ ἐκ τοῦ εὐσεβοῦς ἄρα γενομένῳ ἀσεβεῖ τὸ τοῦ γένους ὄνομα ἀποδοτέον.

{*Ἑρμογένης*} Ἔστι ταῦτα.

{*Σωκράτης*} Οὐ «Θεόφιλον,» ὡς ἔοικεν, οὐδὲ «Μνησίθεον» οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδέν· ἀλλ' ὅτι τάναντία τούτοις σημαίνει, ἐάνπερ τῆς ὀρθότητος τυγχάνῃ τὰ ὀνόματα.

{*Ἑρμογένης*} Παντός γε μᾶλλον, ὃ Σώκρατες.

{*Σωκράτης*} Ὡσπερ γε καὶ ὁ «Ὀρέστης,» ὃ Ἑρμόγενης, κινδυνεύει ὀρθῶς ἔχειν, εἴτε τις τύχη ἔθετο αὐτῷ τὸ ὄνομα εἴτε καὶ ποιητῆς τις, τὸ θηριῶδες τῆς φύσεως καὶ τὸ ἄγριον αὐτοῦ καὶ τὸ ὀρεινὸν ἐνδεικνύμενος τῷ ὀνόματι. [395.a]

{*Ἑρμογένης*} Φαίνεται οὕτως, ὃ Σώκρατες.

{Σωκράτης} Ἔοικεν δέ γε καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ κατὰ φύσιν τὸ ὄνομα εἶναι.

{Ἑρμογένης} Φαίνεται.

{Σωκράτης} Κινδυνεύει γὰρ τοιοῦτός τις εἶναι ὁ «Ἀγαμέμνων», οἷος ἂ δόξειεν αὐτῷ διαπονεῖσθαι καὶ καρτερεῖν τέλος ἐπιτιθεὶς τοῖς δόξασι δι' ἀρετῆν. σημεῖον δὲ αὐτοῦ ἢ ἐν Τροίᾳ μονὴ τοῦ πάθους τε καὶ καρτερίας. ὅτι οὖν ἀγαστός κατὰ τὴν ἐπιμονὴν οὗτος ὁ ἀνὴρ ἐνσημαίνει τὸ ὄνομα ὁ «Ἀγαμέμνων.» ἴσως δὲ καὶ ὁ «Ἄτρεὺς» ὀρθῶς ἔχει. ὁ τε γὰρ τοῦ Χρυσίππου αὐτῷ φόνος καὶ ἂ πρὸς τὸν Θυέστην ὡς ὠμὰ διεπράττετο, πάντα ταῦτα ζημιώδη καὶ ἀτηρὰ πρὸς ἀρετῆν. ἢ οὖν τοῦ ὀνόματος ἐπωνυμία σμικρὸν παρακλίνει καὶ ἐπικεκάλυπται, ὥστε μὴ πᾶσι δηλοῦν τὴν φύσιν τοῦ ἀνδρός· τοῖς δ' ἐπαΐουσι περὶ ὀνομάτων ἱκανῶς δηλοῖ ὁ βούλεται ὁ «Ἄτρεὺς.» καὶ γὰρ κατὰ τὸ ἀτειρὲς καὶ κατὰ τὸ ἄτρεστον καὶ κατὰ τὸ ἀτηρὸν πανταχῇ ὀρθῶς αὐτῷ τὸ ὄνομα κεῖται. δοκεῖ δέ μοι καὶ τῷ Πέλοπι τὸ ὄνομα ἐμμέτρως κεῖσθαι· σημαίνει γὰρ τοῦτο τὸ ὄνομα τὸν τὰ ἐγγὺς ὀρῶντα ἄξιον εἶναι ταύτης τῆς ἐπωνυμίας.

{Ἑρμογένης} Πῶς δὴ;

{Σωκράτης} Οἷόν που καὶ κατ' ἐκείνου λέγεται τοῦ ἀνδρός ἐν τῷ τοῦ Μυρτίλου φόνῳ οὐδὲν οἴου τε γενέσθαι προνοηθῆναι οὐδὲ προϊδεῖν τῶν πόρρω τῶν εἰς τὸ πᾶν γένος, ὅσης αὐτὸ δυστυχίας ἐνεπίμπλη, τὸ ἐγγὺς μόνον ὀρῶν καὶ τὸ παραχρῆμα – τοῦτο δ' ἐστὶ «πέλας» – ἠνίκα προεθυμεῖτο λαβεῖν παντὶ τρόπῳ τὸν τῆς Ἴπποδαμείας γάμον. τῷ δὲ Ταντάλῳ καὶ πᾶς ἂν ἠγήσαιτο τοῦνομα ὀρθῶς καὶ κατὰ φύσιν τεθῆναι εἰ ἀληθῆ τὰ περὶ αὐτὸν λεγόμενα.

{Ἑρμογένης} Τὰ ποῖα ταῦτα;

{Σωκράτης} Ἄ τέ που ἔτι ζῶντι δυστυχήματα ἐγένετο πολλὰ καὶ δεινά, ὧν καὶ τέλος ἢ πατρὶς αὐτοῦ ὅλη ἀνετράπετο, καὶ τελευτήσαντι ἐν Ἄιδου ἢ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τοῦ λίθου ταλαντεία θαυμαστὴ ὡς σύμφωνος τῷ ὀνόματι· καὶ ἀτεχνῶς ἔοικεν, ὥσπερ ἂν εἴ τις βουλόμενος ταλάντατον ὀνομάσαι ἀποκρυπτόμενος ὀνομάσειε καὶ εἴποι ἀντ' ἐκείνου «Τάνταλον,» τοιοῦτόν τι καὶ τούτῳ τὸ ὄνομα ἔοικεν ἐκπορίσαι ἢ τύχη τῆς φήμης. φαίνεται δὲ καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ λεγομένῳ τῷ Διὶ παγκάλως τὸ ὄνομα κεῖσθαι. [396.a] ἔστι δὲ οὐ ῥάδιον κατανοῆσαι. ἀτεχνῶς γὰρ ἐστὶν οἷον λόγος τὸ τοῦ Διὸς ὄνομα, διελόντες δὲ αὐτὸ διχῇ οἱ μὲν τῷ ἐτέρῳ μέρει, οἱ δὲ τῷ ἐτέρῳ χρώμεθα – οἱ μὲν γὰρ «Ζῆνα,» οἱ δὲ «Δία» καλοῦσιν – συντιθέμενα δ' εἰς ἓν δηλοῖ τὴν φύσιν τοῦ θεοῦ, ὃ δὴ προσήκειν φασὲν ὀνόματι οἷω τε εἶναι ἀπεργάζεσθαι. οὐ γὰρ ἔστιν ἡμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὅστις ἐστὶν αἴτιος μᾶλλον τοῦ ζῆν ἢ ὁ ἄρχων τε καὶ βασιλεὺς τῶν πάντων. συμβαίνει οὖν ὀρθῶς ὀνομάζεσθαι οὗτος ὁ θεὸς εἶναι, δι' ὃν ζῆν ἀεὶ πᾶσι τοῖς ζῶσιν ὑπάρχει· διείληπται δὲ δίχα, ὥσπερ λέγω, ἐν ὃν τὸ ὄνομα, τῷ «Διὶ» καὶ τῷ «Ζηνί.» τοῦτον δὲ Κρόνου ὑὸν ὑβριστικὸν μὲν ἂν τις δόξειεν εἶναι ἀκούσαντι ἐξαίφνης, εὐλογον δὲ μεγάλης τινὸς διανοίας ἔκγονον εἶναι τὸν Δία· κόρον γὰρ σημαίνει οὐ παῖδα, ἀλλὰ τὸ καθαρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκήρατον τοῦ νοῦ. ἔστι δὲ οὗτος Οὐρανοῦ ὑός, ὡς λόγος· ἢ δὲ αὖ ἐς τὸ ἄνω ὅπως καλῶς ἔχει τοῦτο τὸ ὄνομα καλεῖσθαι, «οὐρανία,» ὀρῶσα τὰ ἄνω, ὅθεν δὴ καὶ φασιν, ὧ Ἑρμόγετες, τὸν καθαρὸν νοῦν παραγίνεσθαι οἱ μετεωρολόγοι, καὶ τῷ οὐρανῷ ὀρθῶς τὸ ὄνομα κεῖσθαι· εἰ δ' ἐμεμνήμην τὴν Ἡσιόδου γενεαλογίαν, τίνας ἔτι τοὺς ἀνωτέρω προγόνους λέγει τούτων, οὐκ ἂν ἐπαυόμην διεξιῶν ὡς ὀρθῶς αὐτοῖς τὰ ὀνόματα κεῖται, ἕως ἀπεπειράθην τῆς σοφίας ταυτησὶ τί ποιήσει, εἰ ἄρα ἀπερεῖ ἢ οὐ, ἢ ἐμοὶ ἐξαίφνης νῦν οὕτωςι προσπέπτωκεν ἄρτι οὐκ οἶδ' ὀπόθεν.

{Ἑρμογένης} Καὶ μὲν δὴ, ὧ Σώκρατες, ἀτεχνῶς γέ μοι δοκεῖς ὥσπερ οἱ ἐνθουσιῶντες ἐξαίφνης χρησμοδεῖν.

{Σωκράτης} Καὶ αἰτιῶμαί γε, ὧ Ἑρμόγετες, μάλιστα αὐτὴν ἀπὸ Εὐθύφρονος τοῦ Προσπαλτίου

προσπεπτωκέναι μοι· ἔωθεν γὰρ πολλὰ αὐτῶ συνῆ καὶ παρεῖχον τὰ ὄτα. κινδυνεύει οὖν ἐνθουσιῶν οὐ μόνον τὰ ὄτά μου ἐμπληῆσαι τῆς δαιμονίας σοφίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς ἐπειληφθαι. δοκεῖ οὖν μοι χρῆναι οὕτως ἡμᾶς ποιῆσαι· τὸ μὲν τήμερον εἶναι χρῆσασθαι αὐτῇ καὶ τὰ λοιπὰ περὶ τῶν ὀνομάτων ἐπισκέψασθαι, αὐριον δέ, ἂν καὶ ὑμῖν συνδοκῆ, ἀποδιοπομπησόμεθά τε αὐτὴν καὶ καθαρούμεθα ἐξευρόντες ὅστις τὰ τοιαῦτα δεινὸς καθαίρειν, εἴτε τῶν ἱερέων τις εἴτε τῶν σοφιστῶν.
[397.a]

{*Ερμογένης*} Ἄλλ' ἐγὼ μὲν συγχωρῶ· πάνυ γὰρ ἂν ἠδέως τὰ ἐπίλοιπα περὶ τῶν ὀνομάτων ἀκούσαιμι.

{*Σωκράτης*} Ἄλλὰ χρὴ οὕτω ποιεῖν. πόθεν οὖν βούλει ἀρξώμεθα διασκοποῦντες, ἐπειδήπερ εἰς τύπον τινὰ ἐμβεβήκαμεν, ἵνα εἰδῶμεν εἰ ἄρα ἡμῖν ἐπιμαρτυρήσει αὐτὰ τὰ ὀνόματα μὴ πάνυ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου οὕτως ἕκαστα κεῖσθαι, ἀλλ' ἔχειν τινὰ ὀρθότητα; τὰ μὲν οὖν τῶν ἠρώων καὶ ἀνθρώπων λεγόμενα ὀνόματα ἴσως ἂν ἡμᾶς ἐξαπατήσειεν· πολλὰ μὲν γὰρ αὐτῶν κεῖται κατὰ προγόνων ἐπωνυμίας, οὐδὲν προσῆκον ἐνόμοις, ὥσπερ κατ' ἀρχὰς ἐλέγομεν, πολλὰ δὲ ὥσπερ εὐχόμενοι τίθενται, οἷον «Εὐτυχίδην» καὶ «Σωσίαν» καὶ «Θεόφιλον» καὶ ἄλλα πολλά. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα δοκεῖ μοι χρῆναι εἶναι· εἰκὸς δὲ μάλιστα ἡμᾶς εὐρεῖν τὰ ὀρθῶς κείμενα περὶ τὰ ἀεὶ ὄντα καὶ πεφυκότα. ἐσπουδάσθαι γὰρ ἐνταῦθα μάλιστα πρέπει τὴν θέσιν τῶν ὀνομάτων· ἴσως δ' ἔνια αὐτῶν καὶ ὑπὸ θειοτέρας δυνάμεως ἢ τῆς τῶν ἀνθρώπων ἐτέθη.

{*Ερμογένης*} Δοκεῖς μοι καλῶς λέγειν, ὦ Σώκρατες.

{*Σωκράτης*} Ἄρ' οὖν οὐ δίκαιον ἀπὸ τῶν θεῶν ἄρχεσθαι, σκοπομένους πῆ ποτε αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄνομα οἱ «θεοὶ» ὀρθῶς ἐκλήθησαν;

{*Ερμογένης*} Εἰκὸς γε.

{*Σωκράτης*} Τοιόνδε τοίνυν ἔγωγε ὑποπτεύω· φαίνονται μοι οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα τούτους μόνους τοὺς θεοὺς ἠγεῖσθαι οὐσπερ νῦν πολλοὶ τῶν βαρβάρων, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ γῆν καὶ ἄστρα καὶ οὐρανόν· ἅτε οὖν αὐτὰ ὀρῶντες πάντα ἀεὶ ἰόντα δρόμῳ καὶ θέοντα, ἀπὸ ταύτης τῆς φύσεως τῆς τοῦ θεῖν «θεοὺς» αὐτοὺς ἐπονομάσαι· ὕστερον δὲ κατανοοῦντες τοὺς ἄλλους πάντας ἤδη τούτῳ τῷ ὀνόματι προσαγορεύειν. ἔοικέ τι ὃ λέγω τῷ ἀληθεῖ ἢ οὐδέν;

{*Ερμογένης*} Πάνυ μὲν οὖν ἔοικεν.

{*Σωκράτης*} Τί οὖν ἂν μετὰ τοῦτο σκοποῖμεν;

{*Ερμογένης*} Δῆλον δὴ ὅτι δαίμονάς τε καὶ ἥρωας καὶ ἀνθρώπους δαίμονας.

{*Σωκράτης*} Καὶ ὡς ἀληθῶς, ὦ Ἐρμόγετες, τί ἂν ποτε νοοῖ τὸ ὄνομα οἱ «δαίμονες»; σκέψαι ἂν τί σοι δόξω εἰπεῖν.

{*Ερμογένης*} Λέγε μόνον.

{*Σωκράτης*} Οἶσθα οὖν τίνας φησὶν Ἡσίοδος εἶναι τοὺς δαίμονας;

{*Ερμογένης*} Οὐκ ἐννοῶ.

{*Σωκράτης*} Οὐδὲ ὅτι χρυσοῦν γένος τὸ πρῶτόν φησιν γενέσθαι τῶν ἀνθρώπων;

{*Ερμογένης*} Οἶδα τοῦτό γε.

{*Σωκράτης*} Λέγει τοίνυν περὶ αὐτοῦ –

«Αὐτὰρ ἐπειδὴ τοῦτο γένος κατὰ μοῖρ' ἐκάλυψεν», [398.a]

οἱ μὲν δαίμονες ἀγνοὶ ὑποχθόνιοι καλέονται,
ἐσθλοί, ἀλεξικάκοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

{*Ερμογένης*} Τί οὖν δῆ;

{*Σωκράτης*} Ὅτι οἶμαι ἐγὼ λέγειν αὐτὸν τὸ χρυσοῦν γένος οὐκ ἐκ χρυσοῦ πεφυκὸς ἀλλ' ἀγαθὸν τε

καὶ καλόν. τεκμήριον δέ μοι ἐστὶν ὅτι καὶ ἡμᾶς φησὶν σιδηροῦν εἶναι γένος.

{*Ἑρμογένης*} Ἀληθῆ λέγεις.

{*Σωκράτης*} Οὐκοῦν καὶ τῶν νῦν οἷε ἂν φάναι αὐτὸν εἶ τις ἀγαθός ἐστὶν ἐκείνου τοῦ χρυσοῦ γένους εἶναι;

{*Ἑρμογένης*} Εἰκός γε.

{*Σωκράτης*} Οἱ δ' ἀγαθοὶ ἄλλο τι ἢ φρόνιμοι;

{*Ἑρμογένης*} Φρόνιμοι.

{*Σωκράτης*} Τοῦτο τοίνυν παντὸς μᾶλλον λέγει, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τοὺς δαίμονας· ὅτι φρόνιμοι καὶ δαήμονες ἦσαν, «δαίμονας» αὐτοὺς ὠνόμασεν· καὶ ἔν γε τῇ ἀρχαίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ αὐτὸ συμβαίνει τὸ ὄνομα. λέγει οὖν καλῶς καὶ οὗτος καὶ ἄλλοι ποιηταὶ πολλοὶ ὅσοι λέγουσιν ὡς, ἐπειδὴν τις ἀγαθὸς ὢν τελευτήσῃ, μεγάλην μοῖραν καὶ τιμὴν ἔχει καὶ γίνεταί δαίμων κατὰ τὴν τῆς φρονήσεως ἐπωνυμίαν. ταύτη οὖν τίθεμαι καὶ ἐγὼ τὸν δαήμονα πάντ' ἄνδρα ὃς ἂν ἀγαθὸς ᾖ, δαιμόνιον εἶναι καὶ ζῶντα καὶ τελευτήσαντα, καὶ ὀρθῶς «δαίμονα» καλεῖσθαι.

{*Ἑρμογένης*} Καὶ ἐγὼ μοι δοκῶ, ὦ Σώκρατες, τούτου πάνυ σοὶ σύμψηφος εἶναι. ὁ δὲ δὴ «ἥρωες» τί ἂν εἶη;

{*Σωκράτης*} Τοῦτο δὲ οὐ πάνυ χαλεπὸν ἐννοῆσαι. μικρὸν γὰρ παρῆκται αὐτῶν τὸ ὄνομα, δηλοῦν τὴν ἐκ τοῦ ἔρωτος γένεσιν.

{*Ἑρμογένης*} Πῶς λέγεις;

{*Σωκράτης*} Οὐκ οἶσθα ὅτι ἡμίθεοι οἱ ἥρωες;

{*Ἑρμογένης*} Τί οὖν;

{*Σωκράτης*} Πάντες δήπου γεγόνασιν ἐρασθέντος ἢ θεοῦ θνητῆς ἢ θνητοῦ θεᾶς. ἐὰν οὖν σκοπῆς καὶ τοῦτο κατὰ τὴν Ἀττικὴν τὴν παλαιὰν φωνήν, μᾶλλον εἶση· δηλώσει γάρ σοι ὅτι παρὰ τὸ τοῦ ἔρωτος ὄνομα, ὅθεν γεγόνασιν οἱ ἥρωες, μικρὸν παρηγμένον ἐστὶν ὀνόματος χάριν. καὶ ἦτοι τοῦτο λέγει τοὺς ἥρωας, ἢ ὅτι σοφοὶ ἦσαν καὶ ῥήτορες καὶ δεινοὶ καὶ διαλεκτικοί, ἐρωτᾶν ἱκανοὶ ὄντες· τὸ γὰρ «εἶρειν» λέγειν ἐστίν. ὅπερ οὖν ἄρτι λέγομεν, ἐν τῇ Ἀττικῇ φωνῇ λεγόμενοι οἱ ἥρωες ῥήτορες τινες καὶ ἐρωτητικοὶ συμβαίνουσιν, ὥστε ῥητόρων καὶ σοφιστῶν γένος γίνεταί τὸ ἥρωικὸν φύλον. ἀλλὰ οὐ τοῦτο χαλεπὸν ἐστὶν ἐννοῆσαι, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τί ποτε «ἄνθρωποι» καλοῦνται· ἢ σὺ ἔχεις εἰπεῖν;

{*Ἑρμογένης*} Πόθεν, ὦγαθέ, ἔχω; οὐδ' εἶ τι οἶός τ' ἂν εἶην εὐρεῖν, οὐ συντείνω διὰ τὸ ἠγεῖσθαι σέ μᾶλλον εὐρήσειν ἢ ἐμαυτόν. [399.a]

{*Σωκράτης*} Τῇ τοῦ Εὐθύφρονος ἐπιπνοίᾳ πιστεύεις, ὡς ἔοικας.

{*Ἑρμογένης*} Δῆλα δὴ.

{*Σωκράτης*} Ὅρθῶς γε σὺ πιστεύων· ὡς καὶ νῦν γέ μοι φαίνομαι κομψῶς ἐννενοηκέναι, καὶ κινδυνεύσω, ἐὰν μὴ εὐλαβῶμαι, ἔτι τήμερον σοφώτερος τοῦ δέοντος γενέσθαι. σκόπει δὲ ὁ λέγων. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ τοιόνδε δεῖ ἐννοῆσαι περὶ ὀνομάτων, ὅτι πολλάκις ἐπεμβάλλομεν γράμματα, τὰ δ' ἐξαιροῦμεν, παρ' ὃ βουλόμεθα ὀνομάζοντες, καὶ τὰς ὀξύτητας μεταβάλλομεν. οἷον «Διὶ φίλος» – τοῦτο ἵνα ἀντὶ ῥήματος ὄνομα ἡμῖν γένηται, τό τε ἕτερον αὐτόθεν ἰῶτα ἐξείλομεν καὶ ἀντὶ ὀξείας τῆς μέσης συλλαβῆς βαρεῖαν ἐφθεγξάμεθα. ἄλλων δὲ τούναντίον ἐμβάλλομεν γράμματα, τὰ δὲ βαρύτερα ὀξύτερα φθεγγόμεθα.

{*Ἑρμογένης*} Ἀληθῆ λέγεις.

{*Σωκράτης*} Τούτων τοίνυν ἐν καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων ὄνομα πέπονθεν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. ἐκ γὰρ ῥήματος ὄνομα γέγονεν, ἐνὸς γράμματος τοῦ ἄλφα ἐξαιρεθέντος καὶ βαρυτέρας τῆς τελευτῆς

γενομένης.

{*Ερμογένης*} Πῶς λέγεις;

{*Σωκράτης*} Ὡδε. σημαίνει τοῦτο τὸ ὄνομα ὁ «ἄνθρωπος» ὅτι τὰ μὲν ἄλλα θηρία ὧν ὀρθῶς οὐδὲν ἐπισκοπεῖ οὐδὲ ἀναλογίζεται οὐδὲ ἀναθρεῖ, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἅμα ἐώρακεν – τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ «ὄπωπε» – καὶ ἀναθρεῖ καὶ λογίζεται τοῦτο ὃ ὄπωπεν. ἐντεῦθεν δὴ μόνον τῶν θηρίων ὀρθῶς ὁ ἄνθρωπος «ἄνθρωπος» ὀνομάσθη, ἀναθρῶν ἃ ὄπωπε.

{*Ερμογένης*} Τί οὖν τὸ μετὰ τοῦτο; ἔρωμαί σε ὃ ἠδέως ἂν πυθοίμην;

{*Σωκράτης*} Πάνυ γε.

{*Ερμογένης*} Ὡσπερ τοίνυν μοι δοκεῖ τούτοις ἐξῆς εἶναι τι χρῆμα. «ψυχὴν» γάρ που καὶ «σῶμα» καλοῦμεν τοῦ ἀνθρώπου.

{*Σωκράτης*} Πῶς γὰρ οὐ;

{*Ερμογένης*} Πειρώμεθα δὴ καὶ ταῦτα διελεῖν ὥσπερ τὰ ἔμπροσθεν.

{*Σωκράτης*} Ψυχὴν λέγεις ἐπισκέψασθαι ὡς εἰκότως τούτου τοῦ ὀνόματος τυγχάνει, ἔπειτ' αὖ τὸ σῶμα;

{*Ερμογένης*} Ναί.

{*Σωκράτης*} Ὡς μὲν τοίνυν ἐκ τοῦ παραχρῆμα λέγειν, οἶμαί τι τοιοῦτον νοεῖν τοὺς τὴν ψυχὴν ὀνομάσαντας, ὡς τοῦτο ἄρα, ὅταν παρῆ τῷ σώματι, αἰτίον ἐστὶ τοῦ ζῆν αὐτῷ, τὴν τοῦ ἀναπνεῖν δύναμιν παρέχον καὶ ἀναψύχον, ἅμα δὲ ἐκλείποντος τοῦ ἀναψύχοντος τὸ σῶμα ἀπόλλυται τε καὶ τελευτᾷ· ὅθεν δὴ μοι δοκοῦσιν αὐτὸ «ψυχὴν» καλέσαι. εἰ δὲ βούλει – ἔχε ἡρέμα· δοκῶ γάρ μοι τι καθορᾶν πιθανώτερον τούτου τοῖς ἀμφὶ Εὐθύφρονα. [400.a] τούτου μὲν γάρ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καταφρονήσαιεν ἂν καὶ ἠγήσαιτο φορτικὸν εἶναι· τότε δὲ σκόπει ἐὰν ἄρα καὶ σοὶ ἀρέση.

{*Ερμογένης*} Λέγε μόνον.

{*Σωκράτης*} Τὴν φύσιν παντὸς τοῦ σώματος, ὥστε καὶ ζῆν καὶ περιέναι, τί σοι δοκεῖ ἔχειν τε καὶ ὀχεῖν ἄλλο ἢ ψυχὴ;

{*Ερμογένης*} Οὐδὲν ἄλλο.

{*Σωκράτης*} Τί δέ; καὶ τὴν τῶν ἄλλων ἀπάντων φύσιν οὐ πιστεύεις Ἀναξαγόρα νοῦν καὶ ψυχὴν εἶναι τὴν διακοσμοῦσαν καὶ ἔχουσαν;

{*Ερμογένης*} Ἔγωγε.

{*Σωκράτης*} Καλῶς ἄρα ἂν τὸ ὄνομα τοῦτο ἔχοι τῇ δυνάμει ταύτῃ ἢ φύσιν ὀχεῖ καὶ ἔχει «φυσέχην» ἐπονομάζειν. ἔξεστι δὲ καὶ «ψυχὴν» κομψεύμενον λέγειν.

{*Ερμογένης*} Πάνυ μὲν οὖν, καὶ δοκεῖ γέ μοι τοῦτο ἐκείνου τεχνικώτερον εἶναι.

{*Σωκράτης*} Καὶ γὰρ ἔστιν· γελοῖον μέντοι φαίνεται ὡς ἀληθῶς ὀνομαζόμενον ὡς ἐτέθη.

{*Ερμογένης*} Ἀλλὰ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο πῶς φῶμεν ἔχειν;

{*Σωκράτης*} Τὸ σῶμα λέγεις;

{*Ερμογένης*} Ναί.

{*Σωκράτης*} Πολλαχῇ μοι δοκεῖ τοῦτό γε· ἂν μὲν καὶ σμικρὸν τις παρακλίνῃ, καὶ πάνυ. καὶ γὰρ σῆμά τινές φασιν αὐτὸ εἶναι τῆς ψυχῆς, ὡς τεθαμμένης ἐν τῷ νῦν παρόντι· καὶ διότι αὖ τούτῳ σημαίνει ἃ ἂν σημαίνῃ ἢ ψυχῇ, καὶ ταύτῃ «σῆμα» ὀρθῶς καλεῖσθαι. δοκοῦσι μέντοι μοι μάλιστα θέσθαι οἱ ἀμφὶ Ὀρφέα τοῦτο τὸ ὄνομα, ὡς δίκην διδούσης τῆς ψυχῆς ὧν δὴ ἔνεκα δίδωσιν, τοῦτον δὲ περίβολον ἔχειν, ἵνα σώζηται, δεσμοτηρίου εἰκόνα· εἶναι οὖν τῆς ψυχῆς τοῦτο, ὥσπερ αὐτὸ ὀνομάζεται, ἕως ἂν ἐκτείσῃ τὰ ὀφειλόμενα, τὸ «σῶμα» καὶ οὐδὲν δεῖν παράγειν οὐδ' ἐν γράμματι.

{*Ερμογένης*} Ταῦτα μὲν μοι δοκεῖ ἱκανῶς, ὃ Σώκρατες, εἰρησθαι· περὶ δὲ τῶν θεῶν τῶν ὀνομάτων,

οἶον καὶ περὶ τοῦ «Διὸς» νυνδὴ ἔλεγε, ἔχοιμεν ἄν που κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπισκέψασθαι κατὰ τίνα ποτὲ ὀρθότητα αὐτῶν τὰ ὀνόματα κεῖται;

{Σωκράτης} Ναὶ μὰ Δία ἡμεῖς γε, ὦ Ἑρμογένες, εἴπερ γε νοῦν ἔχοιμεν, ἓνα μὲν τὸν κάλλιστον τρόπον, ὅτι περὶ θεῶν οὐδὲν ἴσμεν, οὔτε περὶ αὐτῶν οὔτε περὶ τῶν ὀνομάτων, ἅττα ποτὲ ἑαυτοὺς καλοῦσιν· δῆλον γὰρ ὅτι ἐκεῖνοί γε τάληθῆ καλοῦσι. δεύτερος δ' αὖ τρόπος ὀρθότητος, ὥσπερ ἐν ταῖς εὐχαῖς νόμος ἐστὶν ἡμῖν εὐχεσθαι, οἵτινές τε καὶ ὀπόθεν χαίρουσιν ὀνομαζόμενοι, ταῦτα καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καλεῖν, [401.a] ὡς ἄλλο μηδὲν εἰδότας· καλῶς γὰρ δὴ ἔμοιγε δοκεῖ νομοῖσθαι. εἰ οὖν βούλει, σκοπῶμεν ὥσπερ προειπόντες τοῖς θεοῖς ὅτι περὶ αὐτῶν οὐδὲν ἡμεῖς σκεψόμεθα – οὐ γὰρ ἀξιούμεν οἷοί τ' ἄν εἶναι σκοπεῖν – ἀλλὰ περὶ τῶν ἀνθρώπων, ἣν ποτέ τινα δόξαν ἔχοντες ἐτίθεντο αὐτοῖς τὰ ὀνόματα· τοῦτο γὰρ ἀνεμέσητον.

{Ἑρμογένης} Ἀλλὰ μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, μετρίως λέγειν, καὶ οὕτω ποιῶμεν.

{Σωκράτης} Ἄλλο τι οὖν ἀφ' Ἑστίας ἀρχώμεθα κατὰ τὸν νόμον;

{Ἑρμογένης} Δίκαιον γοῦν.

{Σωκράτης} Τί οὖν ἄν τις φαίη διανοούμενον τὸν ὀνομάσαντα Ἑστίαν ὀνομάσαι;

{Ἑρμογένης} Οὐ μὰ τὸν Δία οὐδὲ τοῦτο οἶμαι ῥάδιον εἶναι.

{Σωκράτης} Κινδυνεύουσι γοῦν, ὠγαθέ Ἑρμογένες, οἱ πρῶτοι τὰ ὀνόματα τιθέμενοι οὐ φαῦλοι εἶναι ἀλλὰ μετεωρολόγοι καὶ ἀδολέσχει τινές.

{Ἑρμογένης} Τί δὴ;

{Σωκράτης} Καταφαίνεται μοι ἡ θέσις τῶν ὀνομάτων τοιούτων τινῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐάν τις τὰ ξενικὰ ὀνόματα ἀνασκοπῆ, οὐχ ἥττον ἀνευρίσκειται ὁ ἕκαστος βούλεται. οἶον καὶ ἐν τούτῳ ὁ ἡμεῖς «οὐσίαν» καλοῦμεν, εἰσὶν οἱ «ἐσσίαν» καλοῦσιν, οἱ δ' αὖ «ῶσίαν.» πρῶτον μὲν οὖν κατὰ τὸ ἕτερον ὄνομα τούτων ἢ τῶν πραγμάτων οὐσία «Ἑστία» καλεῖσθαι ἔχει λόγον, καὶ ὅτι γε αὖ ἡμεῖς τὸ τῆς οὐσίας μετέχον «ἔστιν» φαμέν, καὶ κατὰ τοῦτο ὀρθῶς ἄν καλοῖτο «Ἑστία»· εἰκόκαμεν γὰρ καὶ ἡμεῖς τὸ παλαιὸν «ἐσσίαν» καλεῖν τὴν οὐσίαν. ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὰς θυσίας ἄν τις ἐννοήσας ἡγήσαιο οὕτω νοεῖν ταῦτα τοὺς τιθεμένους· τὸ γὰρ πρὸ πάντων θεῶν τῇ Ἑστίᾳ πρώτη προθύειν εἰκὸς ἐκείνους οἵτινες τὴν πάντων οὐσίαν «ἐσσίαν» ἐπωνόμασαν. ὅσοι δ' αὖ «ῶσίαν,» σχεδόν τι αὖ οὗτοι καθ' Ἡράκλειτον ἄν ἡγοῖντο τὰ ὄντα ἰέναι τε πάντα καὶ μένειν οὐδέν· τὸ οὖν αἴτιον καὶ τὸ ἀρχηγὸν αὐτῶν εἶναι τὸ ὠθοῦν, ὅθεν δὴ καλῶς ἔχειν αὐτὸ «ῶσίαν» ὀνομάσθαι. καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταύτη ὡς παρὰ μηδὲν εἰδόντων εἰρήσθω· μετὰ δ' Ἑστίαν δίκαιον Ἑρᾶν καὶ Κρόνον ἐπισκέψασθαι. καίτοι τό γε τοῦ Κρόνου ὄνομα ἤδη διήλθομεν. ἴσως μέντοι οὐδὲν λέγω.

{Ἑρμογένης} Τί δὴ, ὦ Σώκρατες;

{Σωκράτης} Ὠγαθέ, ἐννεονόηκά τι σμῆνος σοφίας.

{Ἑρμογένης} Ποῖον δὴ τοῦτο; [402.a]

{Σωκράτης} Γελοῖον μὲν πάνυ εἰπεῖν, οἶμαι μέντοι τινὰ πιθανότητα ἔχον.

{Ἑρμογένης} Τίνα ταύτην;

{Σωκράτης} Τὸν Ἡράκλειτόν μοι δοκῶ καθορᾶν παλαί' ἅττα σοφὰ λέγοντα, ἀτεχνῶς τὰ ἐπὶ Κρόνου καὶ Ἑρᾶς, ἃ καὶ Ὅμηρος ἔλεγεν.

{Ἑρμογένης} Πῶς τοῦτο λέγεις;

{Σωκράτης} Λέγει που Ἡράκλειτος ὅτι «πάντα χωρεῖ καὶ οὐδὲν μένει,» καὶ ποταμοῦ ῥοῆ ἀπεικάζων τὰ ὄντα λέγει ὡς «δὶς ἐς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἄν ἐμβαίης.»

{Ἑρμογένης} Ἔστι ταῦτα.

{Σωκράτης} Τί οὖν; δοκεῖ σοι ἀλλοιότερον Ἡρακλείτου νοεῖν ὁ τιθέμενος τοῖς τῶν ἄλλων θεῶν

προγόνοις «Ῥεάν» τε καὶ «Κρόνον»; ἄρα οἶε ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου αὐτὸν ἀμφοτέροις ῥευμάτων ὀνόματα θέσθαι; ὥσπερ αὖ Ὅμηρος «Ὠκεανόν τε θεῶν γενεσίν» φησιν «καὶ μητέρα Τηθύνην» οἶμαι δὲ καὶ Ἡσίοδος. λέγει δὲ που καὶ Ὀρφεὺς ὅτι

Ὠκεανὸς πρῶτος καλλίρροος ἤρξε γάμοιο,
ὅς ῥα κασιγνήτην ὁμομήτορα Τηθύνην ὄπιεν.

ταῦτ' οὖν σκοπεῖ ὅτι καὶ ἀλλήλοις συμφωνεῖ καὶ πρὸς τὰ τοῦ Ἡρακλείτου πάντα τείνει.

{*Ἑρμογένης*} Φαίνη τί μοι λέγειν, ὦ Σώκρατες· τὸ μέντοι τῆς Τηθύος οὐκ ἐννοῶ ὄνομα τί βούλεται.

{*Σωκράτης*} Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε ὀλίγου αὐτὸ λέγει ὅτι πηγῆς ὄνομα ἐπικεκρυμμένον ἐστίν. τὸ γὰρ διαττώμενον καὶ τὸ ἠθούμενον πηγῆς ἀπείκασμά ἐστιν· ἐκ δὲ τούτων ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων ἢ «Τηθύς» τὸ ὄνομα σύγκειται.

{*Ἑρμογένης*} Τοῦτο μὲν, ὦ Σώκρατες, κομψόν.

{*Σωκράτης*} Τί δ' οὐ μέλλει; ἀλλὰ τί τὸ μετὰ τοῦτο; τὸν μὲν Δία εἶπομεν.

{*Ἑρμογένης*} Ναί.

{*Σωκράτης*} Τοὺς ἀδελφοὺς δὴ αὐτοῦ λέγωμεν, τὸν τε Ποσειδῶ καὶ τὸν Πλούτωνα καὶ τὸ ἕτερον ὄνομα ὃ ὀνομάζουσιν αὐτόν.

{*Ἑρμογένης*} Πάνυ γε.

{*Σωκράτης*} Τὸ μὲν τοίνυν τοῦ Ποσειδῶνός μοι φαίνεται ὠνομάσθαι τοῦ πρώτου ὠνομάσαντος, ὅτι αὐτὸν βαδίζοντα ἐπέσχευεν ἢ τῆς θαλάττης φύσις καὶ οὐκέτι εἶασεν προελθεῖν, ἀλλ' ὥσπερ δεσμὸς τῶν ποδῶν αὐτῷ ἐγένετο. τὸν οὖν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως ταύτης θεὸν ὠνόμασεν «Ποσειδῶνα», ὡς «ποσίδεσμον» ὄντα· τὸ δὲ εἴρηκεται ἴσως εὐπρεπείας ἕνεκα. τάχα δὲ οὐκ ἂν τοῦτο λέγοι, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ σῆγμα δύο λάβδα τὸ πρῶτον ἐλέγετο, [403.a] ὡς πολλὰ εἰδότης τοῦ θεοῦ. ἴσως δὲ ἀπὸ τοῦ σείειν «ὀ σείων» ὠνόμασται· πρόσκειται δὲ τὸ πεῖ καὶ τὸ δέλτα. τὸ δὲ Πλούτωνος, τοῦτο μὲν κατὰ τὴν τοῦ πλούτου δόσιν, ὅτι ἐκ τῆς γῆς κάτωθεν ἀνιέται ὁ πλοῦτος, ἐπωνομάσθη· ὁ δὲ «Ἄιδης», οἱ πολλοὶ μὲν μοι δοκοῦσιν ὑπολαμβάνειν τὸ αἰδὲς προσειρηθῆναι τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ φοβούμενοι τὸ ὄνομα «Πλούτωνα» καλοῦσιν αὐτόν.

{*Ἑρμογένης*} Σοὶ δὲ πῶς φαίνεται, ὦ Σώκρατες;

{*Σωκράτης*} Πολλαχῆ ἔμοιγε δοκοῦσιν ἄνθρωποι διημαρτηκένα περὶ τούτου τοῦ θεοῦ τῆς δυνάμεως καὶ φοβεῖσθαι αὐτόν οὐκ ἄξιον ὄν. ὅτι τε γάρ, ἐπειδὴν ἄπαξ τις ἡμῶν ἀποθάνῃ, αἰεὶ ἐκεῖ ἐστίν, φοβοῦνται, καὶ ὅτι ἢ ψυχὴ γυμνὴ τοῦ σώματος παρ' ἐκεῖνον ἀπέρχεται, καὶ τοῦτο πεφύβηται· τὰ δ' ἐμοὶ δοκεῖ πάντα ἐς ταυτόν τι συντείνειν, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ὄνομα.

{*Ἑρμογένης*} Πῶς δὴ;

{*Σωκράτης*} Ἐγὼ σοὶ ἐρῶ ἃ γέ μοι φαίνεται. εἰπέ γάρ μοι, δεσμὸς ζῶν ὀφθαλμῶν ὥστε μένειν ὀφθαλμοῦν, πότερος ἰσχυρότερός ἐστιν, ἀνάγκη ἢ ἐπιθυμία;

{*Ἑρμογένης*} Πολὺ διαφέρει, ὦ Σώκρατες, ἢ ἐπιθυμία.

{*Σωκράτης*} Οἶε οὖν τὸν Ἄιδην οὐκ ἂν πολλοὺς ἐκφεύγειν, εἰ μὴ τῷ ἰσχυροτάτῳ δεσμῷ ἔδει τοὺς ἐκεῖσε ἰόντας;

{*Ἑρμογένης*} Δῆλα δὴ.

{*Σωκράτης*} Ἐπιθυμία ἄρα τινὲς αὐτούς, ὡς ἔοικε, δεῖ, εἴπερ τῷ μεγίστῳ δεσμῷ δεῖ, καὶ οὐκ ἀνάγκη.

{*Ἑρμογένης*} Φαίνεται.

{*Σωκράτης*} Οὐκοῦν ἐπιθυμίαι αὖτε πολλαί εἰσιν;

{*Ἑρμογένης*} Ναί.

{*Σωκράτης*} Τῇ μεγίστῃ ἄρα ἐπιθυμίᾳ τῶν ἐπιθυμιῶν δεῖ αὐτούς, εἴπερ μέλλει τῷ μεγίστῳ δεσμῷ

κατέχειν.

{*Ἑρμογένης*} Ναί.

{*Σωκράτης*} Ἦστί οὖν τις μείζων ἐπιθυμία ἢ ὅταν τίς τῶ συνῶν οἴηται δι' ἐκεῖνον ἔσεσθαι ἀμείνων ἀνήρ;

{*Ἑρμογένης*} Μὰ Δί' οὐδ' ὀπωστιοῦν, ὦ Σώκρατες.

{*Σωκράτης*} Διὰ ταῦτα ἄρα φῶμεν, ὦ Ἑρμόγενης, οὐδένα δεῦρο ἐθελῆσαι ἀπελθεῖν τῶν ἐκεῖθεν, οὐδὲ αὐτὰς τὰς Σειρήνας, ἀλλὰ κατακεκληθῆσθαι ἐκείνας τε καὶ τοὺς ἄλλους πάντας· οὕτω καλοῦς τινας, ὡς ἔοικεν, ἐπίσταται λόγους λέγειν ὁ Ἄιδης, καὶ ἔστιν, ὡς γ' ἐκ τοῦ λόγου τούτου, ὁ θεὸς οὗτος τέλος σοφιστῆς τε καὶ μέγας εὐεργέτης τῶν παρ' αὐτῷ, ὅς γε καὶ τοῖς ἐνθάδε τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀνίησιν· οὕτω πολλὰ αὐτῷ τὰ περιόντα ἐκεῖ ἔστιν, καὶ τὸν «Πλούτωνα» ἀπὸ τούτου ἔσχε τὸ ὄνομα. καὶ τὸ αὖ μὴ ἐθέλειν συνεῖναι τοῖς ἀνθρώποις ἔχουσι τὰ σώματα, ἀλλὰ τότε συγγίνεσθαι, [404.a] ἐπειδὴν ἡ ψυχὴ καθαρὰ ἢ πάντων τῶν περὶ τὸ σῶμα κακῶν καὶ ἐπιθυμιῶν, οὐ φιλοσόφου δοκεῖ σοι εἶναι καὶ εἰ ἐντεθυμημένου ὅτι οὕτω μὲν ἂν κατέχοι αὐτοὺς δήσας τῆ περὶ ἀρετὴν ἐπιθυμία, ἔχοντας δὲ τὴν τοῦ σώματος πτοίησιν καὶ μανίαν οὐδ' ἂν ὁ Κρόνος δύναιτο ὁ πατὴρ συγκατέχειν αὐτῷ ἐν τοῖς δεσμοῖς δήσας τοῖς αὐτοῦ λεγομένοις;

{*Ἑρμογένης*} Κινδυνεύεις τί λέγεις, ὦ Σώκρατες.

{*Σωκράτης*} Καὶ τό γε ὄνομα ὁ «Ἄιδης,» ὦ Ἑρμόγενης, πολλοῦ δεῖ ἀπὸ τοῦ αἰδοῦς ἐπωνομάσθαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ πάντα τὰ καλὰ εἰδέναί, ἀπὸ τούτου ὑπὸ τοῦ νομοθέτου «Ἄιδης» ἐκλήθη.

{*Ἑρμογένης*} Εἶεν· τί δὲ Δήμητρά τε καὶ Ἦραν καὶ Ἀπόλλω καὶ Ἀθηνᾶν καὶ Ἥφαιστον καὶ Ἄρη καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, πῶς λέγομεν;

{*Σωκράτης*} Δημήτηρ μὲν φαίνεται κατὰ τὴν δόσιν τῆς ἐδωδῆς διδοῦσα ὡς μήτηρ «Δημήτηρ» κεκληθῆσθαι, Ἦρα δὲ ἐρατὴ τις, ὡσπερ οὖν καὶ λέγεται ὁ Ζεὺς αὐτῆς ἐρασθεὶς ἔχειν. ἴσως δὲ μετεωρολογῶν ὁ νομοθέτης τὸν ἀέρα «Ἦραν» ὠνόμασεν ἐπικρυπτόμενος, θεὸς τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τελευτῆν· γνοίης δ' ἂν, εἰ πολλάκις λέγοις τὸ τῆς Ἦρας ὄνομα. «Φερρέφαττα» δέ· πολλοὶ μὲν καὶ τοῦτο φοβοῦνται τὸ ὄνομα καὶ τὸν «Ἀπόλλω,» ὑπὸ ἀπειρίας, ὡς ἔοικεν, ὀνομάτων ὀρθότητος. καὶ γὰρ μεταβάλλοντες σκοποῦνται τὴν «Φερσεφόνην,» καὶ δεινὸν αὐτοῖς φαίνεται· τὸ δὲ μνηύει σοφὴν εἶναι τὴν θεόν. ἅτε γὰρ φερομένων τῶν πραγμάτων τὸ ἐφαπτόμενον καὶ ἐπαφῶν καὶ δυνάμενον ἐπακολουθεῖν σοφία ἂν εἴη. «Φερέπαφα» οὖν διὰ τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἐπαφήν τοῦ φερομένου ἢ θεοῦ ἂν ὀρθῶς καλοῖτο, ἢ τοιοῦτόν τι – δι' ὅπερ καὶ σύνεστιν αὐτῇ ὁ Ἄιδης σοφὸς ὢν, διότι τοιαύτη ἔστιν – νῦν δὲ αὐτῆς ἐκκλίνουσι τὸ ὄνομα εὐστομίαν περὶ πλείονος ποιούμενοι τῆς ἀληθείας, ὥστε «Φερρέφαττα» αὐτὴν καλεῖν. ταῦτόν δὲ καὶ περὶ τὸν Ἀπόλλω, ὅπερ λέγω, πολλοὶ πεφοβῆνται περὶ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, ὡς τι δεινὸν μνηύοντος· ἢ οὐκ ἤσθησαι;

{*Ἑρμογένης*} Πάνυ μὲν οὖν, καὶ ἀληθῆ λέγεις.

{*Σωκράτης*} Τὸ δέ γ' ἔστιν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, κάλλιστα κείμενον πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ.

{*Ἑρμογένης*} Πῶς δὴ;

{*Σωκράτης*} Ἐγὼ πειράσομαι φράσαι ὃ γέ μοι φαίνεται· [405.a] οὐ γὰρ ἔστιν ὅτι ἂν μᾶλλον ὄνομα ἤρμοσεν ἐν ὄν τέτταρσι δυνάμεσι ταῖς τοῦ θεοῦ, ὥστε πασῶν ἐφάπτεσθαι καὶ δηλοῦν τρόπον τινὰ μουσικὴν τε καὶ μαντικὴν καὶ ἰατρικὴν καὶ τοξικὴν.

{*Ἑρμογένης*} Λέγε δὴ· ἄτοπον γὰρ τί μοι λέγεις τὸ ὄνομα εἶναι.

{*Σωκράτης*} Εὐάρμοστον μὲν οὖν, ἅτε μουσικοῦ ὄντος τοῦ θεοῦ. πρῶτον μὲν γὰρ ἡ κάθαρσις καὶ οἱ καθαρμοὶ καὶ κατὰ τὴν ἰατρικὴν καὶ κατὰ τὴν μαντικὴν καὶ αἰ τοῖς ἰατρικοῖς φαρμάκοις καὶ αἰ τοῖς

μαντικοῖς περιθειώσεις τε καὶ τὰ λουτρὰ τὰ ἐν τοῖς τοιούτοις καὶ αἱ περιρράνσεις, πάντα ἐν τι ταῦτα δύναται ἄν, καθαρὸν παρέχειν τὸν ἄνθρωπον καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν· ἢ οὐ;

{*Ερμογένης*} Πάνυ μὲν οὖν.

{*Σωκράτης*} Οὐκοῦν ὁ καθαίρων θεὸς καὶ ὁ ἀπολούων τε καὶ ἀπολύων τῶν τοιούτων κακῶν οὗτος ἂν εἴη;

{*Ερμογένης*} Πάνυ μὲν οὖν.

{*Σωκράτης*} Κατὰ μὲν τοίνυν τὰς ἀπολύσεις τε καὶ ἀπολούσεις, ὡς ἱατρὸς ὢν τῶν τοιούτων, «Ἀπολούων» ἂν ὀρθῶς καλοῖτο· κατὰ δὲ τὴν μαντικὴν καὶ τὸ ἀληθές τε καὶ τὸ ἀπλοῦν – ταῦτόν γάρ ἐστιν – ὥσπερ οὖν οἱ Θετταλοὶ καλοῦσιν αὐτόν, ὀρθότατ' ἂν καλοῖτο· «Ἄπλουν» γάρ φασι πάντες Θετταλοὶ τοῦτον τὸν θεόν. διὰ δὲ τὸ ἀεὶ βολῶν ἐγκρατὴς εἶναι τοξικῆ «Ἀειβάλλων» ἐστίν. κατὰ δὲ τὴν μουσικὴν δεῖ ὑπολαβεῖν ὥσπερ τὸν ἀκόλουθόν τε καὶ τὴν ἄκοιτιν ὅτι τὸ ἄλφα σημαίνει πολλαχού τὸ ὁμοῦ, καὶ ἐνταῦθα τὴν ὁμοῦ πόλησιν καὶ περὶ τὸν οὐρανόν, οὐς δὴ «πόλους» καλοῦσιν, καὶ τὴν περὶ τὴν ἐν τῇ ᾠδῇ ἄρμονίαν, ἢ δὴ συμφωνία καλεῖται, ὅτι ταῦτα πάντα, ὡς φασιν οἱ κομποὶ περὶ μουσικὴν καὶ ἀστρονομίαν, ἄρμονία τινὶ πολεῖ ἅμα πάντα· ἐπιστατεῖ δὲ οὗτος ὁ θεὸς τῇ ἄρμονίᾳ ὁμοπολῶν αὐτὰ πάντα καὶ κατὰ θεοὺς καὶ κατ' ἀνθρώπους· ὥσπερ οὖν τὸν ὁμοκέλευθον καὶ ὁμόκοιτιν «ἀκόλουθον» καὶ «ἄκοιτιν» ἐκαλέσαμεν, μεταβαλόντες ἀντὶ τοῦ «ὁμο-» «ἄ-», οὕτω καὶ «Ἀπόλλωνα» ἐκαλέσαμεν ὅς ἦν «Ὀμοπολῶν», ἕτερον λάβδα ἐμβαλόντες, ὅτι ὁμώνυμον ἐγίγνετο τῷ χαλεπῷ ὀνόματι. ὅπερ καὶ νῦν ὑποπτεύοντές τινες διὰ τὸ μὴ ὀρθῶς σκοπεῖσθαι τὴν δύναμιν τοῦ ὀνόματος φοβοῦνται αὐτὸ ὡς σημαῖνον φθοράν τινα· τὸ δὲ πολὺ, [406.a] ὥσπερ ἄρτι ἐλέγετο, πασῶν ἐφαπτόμενον κεῖται τῶν τοῦ θεοῦ δυνάμεων, ἀπλοῦ, ἀεὶ βάλλοντος, ἀπολούοντος, ὁμοπολοῦντος. τὰς δὲ «Μούσας» τε καὶ ὅλως τὴν μουσικὴν ἀπὸ τοῦ μῶσθαι, ὡς εἴκειν, καὶ τῆς ζητήσεως τε καὶ φιλοσοφίας τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπωνόμασεν. Λητῶ δὲ ἀπὸ τῆς πράξεως τῆς θεοῦ, κατὰ τὸ ἐθελήμονα εἶναι ὧν ἂν τις δέηται. ἴσως δὲ ὡς οἱ ξένοι καλοῦσιν – πολλοὶ γὰρ «Ληθῶ» καλοῦσιν – εἴκειν οὖν πρὸς τὸ μὴ τραχὺ τοῦ ἦθους ἀλλ' ἡμερόν τε καὶ λεῖον «Ληθῶ» κεκληθῆσθαι ὑπὸ τῶν τοῦτο καλούντων. «Ἄρτεμις» δὲ διὰ τὸ ἀρτεμὲς φαίνεται καὶ τὸ κόσμιον, διὰ τὴν τῆς παρθενίας ἐπιθυμίαν· ἴσως δὲ ἀρετῆς ἱστορα τὴν θεὸν ἐκάλεσεν ὁ καλέσας, τάχα δ' ἂν καὶ ὡς τὸν ἄροτον μισησάσης τὸν ἀνδρὸς ἐν γυναικί· ἢ διὰ τούτων τι ἢ διὰ πάντα ταῦτα τὸ ὄνομα τοῦτο ὁ τιθέμενος ἔθετο τῇ θεῷ.

{*Ερμογένης*} Τί δὲ ὁ «Διόνυσος» τε καὶ ἡ «Ἀφροδίτη»;

{*Σωκράτης*} Μεγάλα, ὧ παῖ Ἰππονίκου, ἐρωτᾶς. ἀλλὰ ἔστι γὰρ καὶ σπουδαίως εἰρημένος ὁ τρόπος τῶν ὀνομάτων τούτοις τοῖς θεοῖς καὶ παιδικῶς. τὸν μὲν οὖν σπουδαῖον ἄλλους τινὰς ἐρώτα, τὸν δὲ παιδικὸν οὐδὲν κωλύει διελεῖν· φιλοπαίσμονες γὰρ καὶ οἱ θεοί. ὃ τε γὰρ Διόνυσος εἴη ἂν ὁ διδοὺς τὸν οἶνον «Διδόινυσος» ἐν παιδιᾷ καλούμενος, οἶνος δ', ὅτι οἶεσθαι νοῦν ἔχειν ποιεῖ τῶν πινόντων τοὺς πολλοὺς οὐκ ἔχοντας, «οἰόνους» δικαιοτάτ' ἂν καλούμενος. περὶ δὲ Ἀφροδίτης οὐκ ἄξιον Ἡσιόδῳ ἀντιλέγειν, ἀλλὰ συγχωρεῖν ὅτι διὰ τὴν ἐκ τοῦ ἀφροῦ γένεσιν «Ἀφροδίτη» ἐκλήθη.

{*Ερμογένης*} Ἀλλὰ μὴν οὐδ' Ἀθηναῖς Ἀθηναῖός γ' ὢν, ὧ Σώκρατες, ἐπιλήση, οὐδ' Ἡφαίστου τε καὶ Ἄρεως.

{*Σωκράτης*} Οὐδὲ εἰκός γε.

{*Ερμογένης*} Οὐ γάρ.

{*Σωκράτης*} Οὐκοῦν τὸ μὲν ἕτερον ὄνομα αὐτῆς οὐ χαλεπὸν εἰπεῖν δι' ὃ κεῖται.

{*Ερμογένης*} Τὸ ποῖον;

{*Σωκράτης*} «Παλλάδα» που αὐτὴν καλοῦμεν.

{Ερμογένης} Πῶς γὰρ οὐ;

{Σωκράτης} Τοῦτο μὲν τοίνυν ἀπὸ τῆς ἐν τοῖς ὄπλοις ὀρχήσεως ἠγούμενοι τεθῆναι ὀρθῶς ἄν, ὡς ἐγὼμαι, ἠγοίμεθα· τὸ γὰρ που ἢ αὐτὸν ἢ τι ἄλλο μετεωρίζειν ἢ ἀπὸ τῆς γῆς ἢ ἐν ταῖς χερσὶν «πάλλειν» τε καὶ «πάλλεσθαι» καὶ ὀρχεῖν καὶ ὀρχεῖσθαι καλοῦμεν. [407.a]

{Ερμογένης} Πάνυ μὲν οὖν.

{Σωκράτης} «Παλλάδα» μὲν τοίνυν ταύτη.

{Ερμογένης} Καὶ ὀρθῶς γε. ἀλλὰ δὴ τὸ ἕτερον πῶς λέγεις;

{Σωκράτης} Τὸ τῆς Ἀθηνᾶς;

{Ερμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Τοῦτο ἐμβριθέστερον, ὦ φίλε. εἰκόασι δὴ καὶ οἱ παλαιοὶ τὴν Ἀθηνᾶν νομίζουσιν ὡςπερ οἱ νῦν περὶ Ὀμηρον δεινοί. καὶ γὰρ τούτων οἱ πολλοὶ ἐξηγούμενοι τὸν ποιητὴν φασὶ τὴν Ἀθηνᾶν αὐτὸν νοῦν τε καὶ διάνοιαν πεποιηκέναι, καὶ ὁ τὰ ὀνόματα ποιῶν εἴκει τοιοῦτόν τι περὶ αὐτῆς διανοεῖσθαι, ἔτι δὲ μειζρόνως λέγων θεοῦ νόησιν ὡςπερ εἰ λέγει ὅτι «ἄθεονα» ἐστὶν αὕτη, τῷ ἄλλα ξενικῶς ἀντὶ τοῦ ἦτα χρησάμενος καὶ τὸ ἰῶτα καὶ τὸ σῆγμα ἀφελών. ἴσως δὲ οὐδὲ ταύτη, ἀλλ' ὡς τὰ θεῖα νοούσης αὐτῆς διαφερόντως τῶν ἄλλων «Θεονόη» ἐκάλεσεν. οὐδὲν δὲ ἀπέχει καὶ τὴν ἐν τῷ ἦθει νόησιν ὡς οὖσαν τὴν θεὸν ταύτην «Ἡθονόη» μὲν βούλεσθαι προσεπειῖν· παραγαγὼν δὲ ἢ αὐτὸς ἢ τινες ὕστερον ἐπὶ τὸ κάλλιον ὡς ᾤοντο, «Ἀθηνάαν» ἐκάλεσαν.

{Ερμογένης} Τί δὲ δὴ τὸν Ἡφαιστον, πῆ λέγεις;

{Σωκράτης} Ἡ τὸν γενναῖον τὸν «φάεος ἴστορα» ἐρωτᾷς;

{Ερμογένης} Ἦ Εἰκοα.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν οὗτος μὲν παντὶ δῆλος «Φαῖστος» ὢν, τὸ ἦτα προσελκυσάμενος;

{Ερμογένης} Κινδυνεύει, ἐὰν μὴ πῆ σοι, ὡς εἴκειν, ἔτι ἄλλη δόξη.

{Σωκράτης} Ἄλλ' ἵνα μὴ δόξη, τὸν Ἄρη ἐρώτα.

{Ερμογένης} Ἐρωτῶ.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν, εἰ μὲν βούλει, κατὰ τὸ ἄρρεν τε καὶ κατὰ τὸ ἀνδρεῖον «Ἄρης» ἄν εἴη· εἰ δ' αὖ κατὰ τὸ σκληρόν τε καὶ ἀμετάστροφον, ὃ δὴ «ἄρρατον» καλεῖται, καὶ ταύτη ἄν πανταχῆ πολεμικῶ θεῶν πρέποι «Ἄρη» καλεῖσθαι.

{Ερμογένης} Πάνυ μὲν οὖν.

{Σωκράτης} Ἐκ μὲν οὖν τῶν θεῶν πρὸς θεῶν ἀπαλλαγῶμεν, ὡς ἐγὼ δέδοικα περὶ αὐτῶν διαλέγεσθαι· περὶ δὲ ἄλλων ὧν τινων βούλει πρόβαλλέ μοι, «ὄφρα ἴδηαι οἴοι» Εὐθύφρονος «ἵπποι.»

{Ερμογένης} Ἀλλὰ ποιήσω ταῦτα, ἔτι γε ἐν ἐρόμενός σε περὶ Ἐρμου, ἐπειδὴ με καὶ οὐ φησιν Κρατύλος Ἐρμογένη εἶναι. πειρώμεθα οὖν τὸν «Ἐρμῆν» σκέψασθαι τί καὶ νοεῖ τὸ ὄνομα, ἵνα καὶ εἰδῶμεν εἰ τί ὅδε λέγει.

{Σωκράτης} Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε εἴκει περὶ λόγον τι εἶναι ὁ «Ἐρμῆς,» καὶ τὸ ἐρμηνέα εἶναι καὶ τὸ ἄγγελον καὶ τὸ [408.a] κλοπικόν τε καὶ τὸ ἀπατηλὸν ἐν λόγοις καὶ τὸ ἀγοραστικόν, περὶ λόγου δύναμιν ἐστὶν πᾶσα αὕτη ἢ πραγματεία· ὅπερ οὖν καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν, τὸ «εἴρειν» λόγου χρεῖα ἐστὶ, τὸ δέ, οἶον καὶ Ὀμηρος πολλαχοῦ λέγει, «ἐμήσατό» φησιν, τοῦτο δὲ μηχανήσασθαί ἐστιν. ἐξ ἀμφοτέρων οὖν τούτων τὸ λέγειν τε καὶ τὸν λόγον μησάμενον – τὸ δὲ λέγειν δὴ ἐστὶν εἴρειν – τοῦτον τὸν θεὸν ὡςπερ εἰ ἐπιτάττει ἡμῖν ὁ νομοθέτης· «Ἵ ἄνθρωποι, ὅς τὸ εἴρειν ἐμήσατο, δικαίως ἄν καλοῖτο ὑπὸ ὑμῶν Εἰρέμης»· νῦν δὲ ἡμεῖς, ὡς οἴομεθα, καλλωπίζοντες τὸ ὄνομα «Ἐρμῆν» καλοῦμεν. καὶ ἢ γε Ἴρις ἀπὸ τοῦ εἴρειν εἴκειν κεκλημένη, ὅτι ἄγγελος ἦν.

{Ερμογένης} Νῆ τὸν Δία, εὖ ἄρα μοι δοκεῖ Κρατύλος λέγειν τὸ ἐμὲ μὴ εἶναι Ἐρμογένη· οὐκοῦν

εὐμήχανός γέ εἰμι λόγου.

{Σωκράτης} Καὶ τό γε τὸν Πᾶνα τοῦ Ἑρμοῦ εἶναι ὕον διφυῆ ἔχει τὸ εἰκός, ὃ ἑταῖρε.

{Ἑρμογένης} Πῶς δὴ;

{Σωκράτης} Οἴσθα ὅτι ὁ λόγος τὸ πᾶν σημαίνει καὶ κυκλεῖ καὶ πολεῖ αἰεὶ, καὶ ἔστι διπλοῦς, ἀληθῆς τε καὶ ψευδής.

{Ἑρμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν τὸ μὲν ἀληθές αὐτοῦ λειὸν καὶ θεῖον καὶ ἄνω οἰκοῦν ἐν τοῖς θεοῖς, τὸ δὲ ψεῦδος κάτω ἐν τοῖς πολλοῖς τῶν ἀνθρώπων καὶ τραχὺ καὶ τραγικόν· ἐνταῦθα γὰρ πλεῖστοι οἱ μῦθοί τε καὶ τὰ ψεύδη ἐστίν, περὶ τὸν τραγικὸν βίον.

{Ἑρμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Ὅρθως ἄρ' ἂν ὁ πᾶν μηνῶν καὶ αἰεὶ πολλῶν «Πᾶν αἰπόλος» εἴη, διφυῆς Ἑρμοῦ ὕος, τὰ μὲν ἄνωθεν λειός, τὰ δὲ κάτωθεν τραχὺς καὶ τραγοειδής. καὶ ἔστιν ἥτοι λόγος ἢ λόγου ἀδελφός ὁ Πᾶν, εἴπερ Ἑρμοῦ ὕος ἐστίν· ἀδελφῶ δὲ εἰκέναι ἀδελφὸν οὐδὲν θαυμαστόν. ἀλλ' ὅπερ ἐγὼ ἔλεγον, ὃ μακάριε, ἀπαλλαγῶμεν ἐκ τῶν θεῶν.

{Ἑρμογένης} Τῶν γε τοιούτων, ὃ Σώκρατες, εἰ βούλει. περὶ τῶν τοιῶνδε δὲ τί σε κωλύει διελθεῖν, οἶον ἡλίου τε καὶ σελήνης καὶ ἄστρον καὶ γῆς καὶ αἰθέρος καὶ ἀέρος καὶ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ὠρῶν καὶ ἐνιαυτοῦ;

{Σωκράτης} Συχνὰ μὲν μοι προστάτεις, ὅμως δέ, εἴπερ σοι κεχαρισμένον ἔσται, ἐθέλω.

{Ἑρμογένης} Καὶ μὴν χαριῆ.

{Σωκράτης} Τί δὴ οὖν πρῶτον βούλει; ἢ ὥσπερ εἶπες τὸν ἥλιον διέλθωμεν;

{Ἑρμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Ἦ εἰκε τοίνυν κατάδηλον γενόμενον [409.a] ἂν μᾶλλον εἰ τῷ Δωρικῷ τις ὀνόματι χρῶτο – «ἄλιον» γὰρ καλοῦσιν οἱ Δωριῆς – «ἄλιος» οὖν εἴη μὲν ἂν κατὰ τὸ ἀλίζειν εἰς ταῦτόν τοὺς ἀνθρώπους ἐπειδὴν ἀνατείλη, εἴη δ' ἂν καὶ τῷ περὶ τὴν γῆν αἰεὶ εἰλεῖν ἰών, εἰκοί δ' ἂν καὶ ὅτι ποικίλλει ἰών τὰ γιγνόμενα ἐκ τῆς γῆς· τὸ δὲ ποικίλλειν καὶ αἰολεῖν ταυτόν.

{Ἑρμογένης} Τί δὲ ἡ «σελήνη»;

{Σωκράτης} Τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα φαίνεται τὸν Ἀναξαγόραν πέζειν.

{Ἑρμογένης} Τί δὴ;

{Σωκράτης} Ἦ εἰκε δηλοῦντι παλαιότερον ὃ ἐκεῖνος νεωστὶ ἔλεγεν, ὅτι ἡ σελήνη ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἔχει τὸ φῶς.

{Ἑρμογένης} Πῶς δὴ;

{Σωκράτης} Τὸ μὲν που «σέλας» καὶ τὸ «φῶς» ταυτόν.

{Ἑρμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Νέον δὲ που καὶ ἕνον αἰεὶ ἐστὶ περὶ τὴν σελήνην τοῦτο τὸ φῶς, εἴπερ ἀληθῆ οἱ Ἀναξαγόρειοι λέγουσιν· κύκλω γὰρ που αἰεὶ αὐτὴν περιῶν νέον αἰεὶ ἐπιβάλλει, ἕνον δὲ ὑπάρχει τὸ τοῦ προτέρου μηνός.

{Ἑρμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} «Σελαναία» δὲ γε καλοῦσιν αὐτὴν πολλοί.

{Ἑρμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Ὅτι δὲ σέλας νέον καὶ ἕνον ἔχει αἰεὶ, «Σελαενοεοάεια» μὲν δικαιοτάτ' ἂν τῶν ὀνομάτων καλοῖτο, συγκεκροτημένον δὲ «Σελαναία» κέκληται.

{Ἑρμογένης} Διθυραμβῶδές γε τοῦτο τοῦνομα, ὃ Σώκρατες. ἀλλὰ τὸν μῆνα καὶ τὰ ἄστρα πῶς

λέγεις;

{Σωκράτης} Ὁ μὲν «μείς» ἀπὸ τοῦ μειοῦσθαι εἶη ἂν «μείης» ὀρθῶς κεκλημένος, τὰ δ' «ἄστρα» ἔοικε τῆς ἀστραπῆς ἐπωνυμίαν ἔχειν. ἢ δὲ «ἀστραπή», ὅτι τὰ ὄπλα ἀναστρέφει, «ἀναστρωπή» ἂν εἶη, νῦν δὲ «ἀστραπή» καλλωπισθεῖσα κέκληται.

{Ερμογένης} Τί δὲ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ;

{Σωκράτης} Τὸ «πῦρ» ἀπορῶ· καὶ κινδυνεύει ἦτοι ἢ τοῦ Εὐθύφρονός με μοῦσα ἐπιλελοιπένας, ἢ τοῦτο τι παγγάλεπον εἶναι. σκέψαι οὖν ἦν εἰσάγω μηχανὴν ἐπὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἃ ἂν ἀπορῶ.

{Ερμογένης} Τίνα δὴ;

{Σωκράτης} Ἐγὼ σοὶ ἐρῶ. ἀπόκριναί γάρ μοι· ἔχοις ἂν εἰπεῖν πῦρ κατὰ τίνα τρόπον καλεῖται;

{Ερμογένης} Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε.

{Σωκράτης} Σκέψαι δὴ ὃ ἐγὼ ὑποπτεύω περὶ αὐτοῦ. ἐννοῶ γὰρ ὅτι πολλὰ οἱ Ἑλληνες ὀνόματα ἄλλως τε καὶ οἱ ὑπὸ τοῖς βαρβάροις οἰκοῦντες παρὰ τῶν βαρβάρων εἰλήφασιν.

{Ερμογένης} Τί οὖν δὴ;

{Σωκράτης} Εἴ τις ζητοῖ ταῦτα κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν φωνὴν ὡς εἰκότως κεῖται, ἀλλὰ μὴ κατ' ἐκείνην ἐξ ἧς τὸ ὄνομα τυγχάνει ὄν, οἴσθα ὅτι ἀποροῖ ἂν.

{Ερμογένης} Εἰκότως γε. [410.a]

{Σωκράτης} Ὅρα τοίνυν καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα τὸ «πῦρ» μὴ τι βαρβαρικὸν ἦ. τοῦτο γὰρ οὔτε ῥάδιον προσάψαι ἐστὶν Ἑλληνικῆ φωνῆ, φανεροί τ' εἰσὶν οὕτως αὐτὸ καλοῦντες Φρύγες σμικρόν τι παρακλίνοντες· καὶ τό γε «ὑδωρ» καὶ τὰς «κύνας» καὶ ἄλλα πολλὰ.

{Ερμογένης} Ἔστι ταῦτα.

{Σωκράτης} Οὐ τοίνυν δεῖ ταῦτα προσβιάζεσθαι, ἐπεὶ ἔχοι γ' ἂν τις εἰπεῖν περὶ αὐτῶν. τὸ μὲν οὖν πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ αὐτῆ ἀπωθοῦμαι· ὃ δὲ δὴ ἀήρ ἄρά γε, ὃ Ἑρμόγενης, ὅτι αἶρει τὰ ἀπὸ τῆς γῆς, «ἀήρ» κέκληται; ἢ ὅτι αἰεὶ ῥεῖ; ἢ ὅτι πνεῦμα ἐξ αὐτοῦ γίνεταί ῥέοντος; οἱ γὰρ ποιηταὶ που τὰ πνεύματα «ἀήτας» καλοῦσιν· ἴσως οὖν λέγει, ὡςπερ ἂν εἰ εἴποι πνευματόρρουν, «ἀητόρρουν» ὅθεν δὴ βούλεται αὐτὸν οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ἐστὶν ἀήρ. τὸν δὲ αἰθέρα τῆδέ πη ὑπολαμβάνω, ὅτι αἰεὶ θεῖ περὶ τὸν ἀέρα ῥέων «αἰεθειήρ» δικαίως ἂν καλοῖτο. γῆ δὲ μᾶλλον σημαίνει ὃ βούλεται ἐάν τις «γαῖαν» ὀνομάσῃ· γαῖα γὰρ γεννήτειρα ἂν εἶη ὀρθῶς κεκλημένη, ὡς φησὶν Ὅμηρος· τὸ γὰρ «γεγάσιν» γεγενῆσθαι λέγει. εἶεν· τί οὖν ἡμῖν ἦν τὸ μετὰ τοῦτο;

{Ερμογένης} Ὁραὶ, ὃ Σώκρατες, καὶ ἐνιαυτὸς καὶ ἔτος.

{Σωκράτης} Αἰ μὲν δὴ ὄραι Ἀττικιστὶ ὡς τὸ παλαιὸν ῥητέον, εἴπερ βούλει τὸ εἰκὸς εἰδέναί· ΗΟΡΑΙ γὰρ εἰσι διὰ τὸ ὀρίζειν χειμῶνάς τε καὶ θέρη καὶ πνεύματα καὶ τοὺς καρποὺς τοὺς ἐκ τῆς γῆς· ὀρίζουσαι δὲ δικαίως ἂν «ὄραι» καλοῖντο. ἐνιαυτὸς δὲ καὶ ἔτος κινδυνεύει ἔν τι εἶναι. τὸ γὰρ τὰ φυόμενα καὶ τὰ γιγνόμενα ἐν μέρει ἕκαστον προάγον εἰς φῶς καὶ αὐτὸ ἐν αὐτῷ ἐξετάζον, τοῦτο, ὡςπερ ἐν τοῖς πρόσθεν τὸ τοῦ Διὸς ὄνομα δίχα διηρημένον οἱ μὲν Ζῆνα, οἱ δὲ Δία ἐκάλουν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα οἱ μὲν «ἐνιαυτόν», ὅτι ἐν ἑαυτῷ, οἱ δὲ «ἔτος», ὅτι ἐτάζει· ὃ δὲ ὅλος λόγος ἐστὶν τὸ «ἐν ἑαυτῷ ἐτάζον» τοῦτο προσαγορεύεσθαι ἐν ὄν δίχα, ὥστε δύο ὀνόματα γεγονέναι, «ἐνιαυτόν» τε καὶ «ἔτος», ἐξ ἑνὸς λόγου.

{Ερμογένης} Ἀλλὰ δῆτα, ὃ Σώκρατες, πολὺ ἐπιδίδως.

{Σωκράτης} Πόρρω ἤδη οἶμαι φαίνομαι σοφίας ἐλαύνειν.

{Ερμογένης} Πάνυ μὲν οὖν.

{Σωκράτης} Τάχα μᾶλλον φήσεις. [411.a]

{Ερμογένης} Ἀλλὰ μετὰ τοῦτο τὸ εἶδος ἔγωγε ἠδέως ἂν θεασαίμην ταῦτα τὰ καλὰ ὀνόματα τίτι

ποτέ ὀρθότητι κεῖται, τὰ περὶ τὴν ἀρετὴν, οἷον «φρόνησις» τε καὶ «σύνεσις» καὶ «δικαιοσύνη» καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα πάντα.

{Σωκράτης} Ἐγείρεις μὲν, ὦ ἑταῖρε, οὐ φαῦλον γένος ὀνομάτων· ὅμως δὲ ἐπειδήπερ τὴν λεοντὴν ἐνδέδουκα, οὐκ ἀποδεικναιότεον ἀλλ' ἐπισκεπτέον, ὡς ἔοικε, φρόνησιν καὶ σύνεσιν καὶ γνῶμην καὶ ἐπιστήμην καὶ τᾶλλα δὴ ἃ φῆς πάντα ταῦτα τὰ καλὰ ὀνόματα.

{Ἐρμογένης} Πάνυ μὲν οὖν οὐ δεῖ ἡμᾶς προαποστῆναι.

{Σωκράτης} Καὶ μὴν, νῆ τὸν κύνα, δοκῶ γέ μοι οὐ κακῶς μαντεύεσθαι, ὃ καὶ νυνδὴ ἐνενόησα, ὅτι οἱ πάνυ παλαιοὶ ἄνθρωποι οἱ τιθέμενοι τὰ ὀνόματα παντὸς μᾶλλον, ὥσπερ καὶ τῶν νῦν οἱ πολλοὶ τῶν σοφῶν ὑπὸ τοῦ πυκνὰ περιστρέφεσθαι ζητοῦντες ὅπῃ ἔχει τὰ ὄντα εἰλιγγιῶσιν, κᾶπειτα αὐτοῖς φαίνεται περιφέρεσθαι τὰ πράγματα καὶ πάντως φέρεσθαι. αἰτιῶνται δὴ οὐ τὸ ἔνδον τὸ παρὰ σφίσιν πάθος αἴτιον εἶναι ταύτης τῆς δόξης, ἀλλὰ αὐτὰ τὰ πράγματα οὕτω πεφυκέναι, οὐδὲν αὐτῶν μόνιμον εἶναι οὐδὲ βέβαιον, ἀλλὰ ῥεῖν καὶ φέρεσθαι καὶ μεστὰ εἶναι πάσης φορᾶς καὶ γενέσεως ἀεὶ. λέγω δὴ ἐννοήσας πρὸς πάντα τὰ νυνδὴ ὀνόματα.

{Ἐρμογένης} Πῶς δὴ τοῦτο, ὦ Σώκρατες;

{Σωκράτης} Οὐ κατενόησας ἴσως τὰ ἄρτι λεγόμενα ὅτι παντάπασιν ὡς φερομένοις τε καὶ ρέουσι καὶ γιγνομένοις τοῖς πράγμασι τὰ ὀνόματα ἐπίκειται.

{Ἐρμογένης} Οὐ πάνυ ἐνεθυμήθην.

{Σωκράτης} Καὶ μὴν πρῶτον μὲν τοῦτο ὃ πρῶτον εἶπομεν παντάπασιν ὡς ἐπὶ τοιούτων ἐστίν.

{Ἐρμογένης} Τὸ ποῖον;

{Σωκράτης} Ἡ «φρόνησις» φορᾶς γάρ ἐστι καὶ ῥοῦ νόησις. εἴη δ' ἂν καὶ ὄνησιν ὑπολαβεῖν φορᾶς· ἀλλ' οὖν περὶ γε τὸ φέρεσθαι ἐστίν. εἰ δὲ βούλει, ἡ «γνῶμη» παντάπασιν δηλοῖ γονῆς σκέψιν καὶ νόημα· τὸ γὰρ «νωμᾶν» καὶ τὸ «σκοπεῖν» ταυτόν. εἰ δὲ βούλει, αὐτὸ ἡ «νόησις» τοῦ νέου ἐστίν ἔσις, τὸ δὲ νέα εἶναι τὰ ὄντα σημαίνει γιγνόμενα ἀεὶ εἶναι· τούτου οὖν ἐφίεσθαι τὴν ψυχὴν μνηύει τὸ ὄνομα ὃ θέμενος τὴν «νεόεσιν.» οὐ γὰρ «νόησις» τὸ ἀρχαῖον ἐκαλεῖτο, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἦτα εἴ ἔδει λέγειν δύο, «νοέεσιν.» «σωφροσύνη» δὲ σωτηρία οὗ νυνδὴ ἐσκέμμεθα, φρονήσεως. [412.a] καὶ μὴν ἢ γε ἐπιστήμη μνηύει ὡς φερομένοις τοῖς πράγμασιν ἐπομένης τῆς ψυχῆς τῆς ἀξίας λόγου, καὶ οὔτε ἀπολειπομένης οὔτε προθεούσης· διὸ δὴ ἐμβάλλοντας δεῖ τὸ εἶ «ἐπειστήμη» αὐτὴν ὀνομάζειν. «σύνεσις» δ' αὖ οὕτω μὲν δόξειεν ἂν ὥσπερ συλλογισμὸς εἶναι, ὅταν δὲ συνιέναι λέγη, ταυτόν παντάπασιν τῷ ἐπίστασθαι συμβαίνει λεγόμενον· συμπορεύεσθαι γὰρ λέγει τὴν ψυχὴν τοῖς πράγμασι τὸ «συνιέναι.» ἀλλὰ μὴν ἢ γε «σοφία» φορᾶς ἐφάπτεσθαι σημαίνει. σκοτωδέστερον δὲ τοῦτο καὶ ξενικώτερον· ἀλλὰ δεῖ ἐκ τῶν ποιητῶν ἀναμνησθεσθαι ὅτι πολλαχοῦ λέγουσιν περὶ ὅτου ἂν τύχωσιν τῶν ἀρχομένων ταχὺ προϊέναι «ἐσύθη» φασίν. Λακωνικῶ δὲ ἀνδρὶ τῶν εὐδοκίμων καὶ ὄνομα ἦν «Σοῦς»· τὴν γὰρ ταχεῖαν ὁρμὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῦτο καλοῦσιν. ταύτης οὖν τῆς φορᾶς ἐπαφὴν σημαίνει ἡ σοφία, ὡς φερομένων τῶν ὄντων. καὶ μὴν τό γε «ἀγαθόν,» τοῦτο τῆς φύσεως πάσης τῷ ἀγαστῶ βούλεται τὸ ὄνομα ἐπικεῖσθαι. ἐπειδὴ γὰρ πορεύεται τὰ ὄντα, ἐνὶ μὲν ἄρ' αὐτοῖς τάχος, ἐνὶ δὲ βραδυτῆς. ἔστιν οὖν οὐ πᾶν τὸ ταχὺ ἀλλὰ τί αὐτοῦ ἀγαστόν. τοῦ θοοῦ δὴ τῷ ἀγαστῶ αὕτη ἡ ἐπωνυμία ἐστίν, «τάγαθόν.» «Δικαιοσύνη» δέ, ὅτι μὲν ἐπὶ τῇ τοῦ δικαίου συνέσει τοῦτο κεῖται τὸ ὄνομα, ῥάδιον συμβαλεῖν· αὐτὸ δὲ τὸ «δίκαιον» χαλεπόν. καὶ γὰρ δὴ καὶ ἔοικε μέχρι μὲν του ὁμολογεῖσθαι παρὰ πολλῶν, ἔπειτα δὲ ἀμφισβητεῖσθαι. ὅσοι γὰρ ἠγοῦνται τὸ πᾶν εἶναι ἐν πορείᾳ, τὸ μὲν πολὺ αὐτοῦ ὑπολαμβάνουσιν τοιοῦτόν τι εἶναι οἷον οὐδὲν ἄλλο ἢ χωρεῖν, διὰ δὲ τούτου παντὸς εἶναι τι διεξιόν, δι' οὗ πάντα τὰ γιγνόμενα γίνεσθαι· εἶναι δὲ τάχιστον τοῦτο καὶ λεπτότατον. οὐ γὰρ ἂν δύνασθαι ἄλλως διὰ τοῦ ὄντος ἰέναι παντός, εἰ μὴ λεπτότατόν τε ἦν ὥστε

αὐτὸ μηδὲν στέγειν, καὶ τάχιστον ὥστε χρῆσθαι ὡσπερ ἐστῶσι τοῖς ἄλλοις. ἐπεὶ δ' οὖν ἐπιτροπεύει τὰ ἄλλα πάντα διαῖον, τοῦτο τὸ ὄνομα ἐκλήθη ὀρθῶς «δίκαιον,» εὐστομίας ἕνεκα τὴν τοῦ κάππα δύναμιν προσλαβόν. μέχρι μὲν οὖν ἐνταῦθα, ὃ νυνδὴ ἐλέγομεν, [413.a] παρὰ πολλῶν ὁμολογεῖται τοῦτο εἶναι τὸ δίκαιον· ἐγὼ δέ, ὃ Ἑρμόγενης, ἅτε λιπαρῆς ὢν περὶ αὐτοῦ, ταῦτα μὲν πάντα διαπέπυσμαι ἐν ἀπορρήτοις, ὅτι τοῦτό ἐστι τὸ δίκαιον καὶ τὸ αἴτιον – δι' ὃ γὰρ γίγνεται, τοῦτ' ἔστι τὸ αἴτιον – καὶ «Δία» καλεῖν ἔφη τις τοῦτο ὀρθῶς ἔχειν διὰ ταῦτα. ἐπειδὴν δ' ἡρέμα αὐτοὺς ἐπανερωτῶ ἀκούσας ταῦτα μηδὲν ἤττον· «Τί οὖν ποτ' ἔστιν, ὃ ἄριστε, δίκαιον, εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει;» δοκῶ τε ἤδη μακρότερα τοῦ προσήκοντος ἐρωτᾶν καὶ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα ἄλλεσθαι. ἱκανῶς γὰρ μέ φασι πεπύσθαι ἀκηκοέναι καὶ ἐπιχειροῦσιν, βουλόμενοι ἀποπιμπλάναι με, ἄλλος ἄλλα ἤδη λέγειν, καὶ οὐκέτι συμφωνοῦσιν. ὁ μὲν γὰρ τίς φησιν τοῦτο εἶναι δίκαιον, τὸν ἥλιον· τοῦτον γὰρ μόνον διαῖόντα καὶ κάοντα ἐπιτροπεύειν τὰ ὄντα. ἐπειδὴν οὖν τῷ λέγω αὐτὸ ἄσμενος ὡς καλόν τι ἀκηκῶς, καταγελᾶ μου οὗτος ἀκούσας καὶ ἐρωτᾷ εἰ οὐδὲν δίκαιον οἶμαι εἶναι ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐπειδὴν ὁ ἥλιος δύη. λιπαροῦντος οὖν ἐμοῦ ὅτι αὐτὸ ἐκεῖνος λέγει αὐτό, τὸ πῦρ φησιν· τοῦτο δὲ οὐ ῥάδιον ἐστὶν εἰδέναι. ὁ δὲ οὐκ αὐτὸ τὸ πῦρ φησιν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ θερμὸν τὸ ἐν τῷ πυρὶ ἐνόν. ὁ δὲ τούτων μὲν πάντων καταγελᾶν φησιν, εἶναι δὲ τὸ δίκαιον ὃ λέγει Ἀναξαγόρας, νοῦν εἶναι τοῦτο· αὐτοκράτορα γὰρ αὐτὸν ὄντα καὶ οὐδενὶ μεμειγμένον πάντα φησὶν αὐτὸν κοσμεῖν τὰ πράγματα διὰ πάντων ἰόντα. ἐνταῦθα δὲ ἐγώ, ὃ φίλε, πολὺ ἐν πλείονι ἀπορία εἰμι ἢ πρὶν ἐπιχειρῆσαι μανθάνειν περὶ τοῦ δικαίου ὅτι ποτ' ἔστιν. ἀλλ' οὖν οὐπὲρ ἕνεκα ἐσκοποῦμεν, τό γε ὄνομα τοῦτο φαίνεται αὐτῷ διὰ ταῦτα κεῖσθαι.

{*Ἑρμογένης*} Φαίνη μοι, ὃ Σώκρατες, ταῦτα μὲν ἀκηκοέναι του καὶ οὐκ αὐτοσχεδιάζειν.

{*Σωκράτης*} Τί δὲ τᾶλλα;

{*Ἑρμογένης*} Οὐ πάνυ.

{*Σωκράτης*} Ἄκουε δὴ· ἴσως γὰρ ἂν σε καὶ τὰ ἐπίλοιπα ἐξαπατήσαιμι ὡς οὐκ ἀκηκῶς λέγω. μετὰ γὰρ δικαιοσύνην τί ἡμῖν λείπεται; ἀνδρείαν οἶμαι οὐπω διήλθομεν. ἀδικία μὲν γὰρ δῆλον ὅτι ἐστὶν ὄντος ἐμπόδισμα τοῦ διαῖοντος, ἀνδρεία δὲ σημαίνει ὡς ἐν μάχῃ ἐπονομαζομένης τῆς ἀνδρείας – μάχην δ' εἶναι ἐν τῷ ὄντι, εἴπερ ῥεῖ, οὐκ ἄλλο τι ἢ τὴν ἐναντίαν ῥοήν – ἐὰν οὖν τις ἐξέλη τὸ δέλτα τοῦ ὀνόματος τῆς ἀνδρείας, αὐτὸ μνηύει τὸ ἔργον τὸ ὄνομα ἢ «ἀνρεία.» δῆλον οὖν ὅτι οὐ πάση ῥοῇ ἢ ἐναντία ῥοῇ ἀνδρεία ἐστίν, ἀλλὰ τῇ παρὰ τὸ δίκαιον ῥεούση· [414.a] οὐ γὰρ ἂν ἐπὶ πηγεῖτο ἢ ἀνδρεία. καὶ τὸ «ἄρρεν» καὶ ὁ «ἀνήρ» ἐπὶ παραπλησίῳ τινὶ τούτῳ ἐστί, τῇ ἄνω ῥοῇ. «γυνή» δὲ γονή μοι φαίνεται βούλεσθαι εἶναι. τὸ δὲ «θηλυ» ἀπὸ τῆς θηλῆς τι φαίνεται ἐπωνομάσθαι· ἢ δὲ «θηλή» ἄρα γε, ὃ Ἑρμόγενης, ὅτι τεθελέναι ποιεῖ ὡσπερ τὰ ἀρδόμενα;

{*Ἑρμογένης*} Ὡικέν γε, ὃ Σώκρατες.

{*Σωκράτης*} Καὶ μὴν αὐτό γε τὸ «θάλλειν» τὴν αὔξην μοι δοκεῖ ἀπεικάζειν τὴν τῶν νέων, ὅτι ταχεῖα καὶ ἐξαιφνιδία γίγνεται. οἷόνπερ οὖν μεμίμηται τῷ ὀνόματι, συναρμόσας ἀπὸ τοῦ θεῖν καὶ ἄλλεσθαι τὸ ὄνομα. ἀλλ' οὐ γὰρ ἐπισκοπεῖς με ὡσπερ ἐκτὸς δρόμου φερόμενον ἐπειδὴν λείου ἐπιλάβωμαι· ἐπίλοιπα δὲ ἡμῖν ἔτι συχνὰ τῶν δοκούντων σπουδαίων εἶναι.

{*Ἑρμογένης*} Ἀληθῆ λέγεις.

{*Σωκράτης*} Ὡν γ' ἔστιν ἐν καὶ «τέχνην» ἰδεῖν ὅτι ποτὲ βούλεται εἶναι.

{*Ἑρμογένης*} Πάνυ μὲν οὖν.

{*Σωκράτης*} Οὐκοῦν τοῦτό γε ἔξιν νοῦ σημαίνει, τὸ μὲν ταῦ ἀφελόντι, ἐμβάλοντι δὲ οὐ μετὰ τοῦ χαῖ καὶ τοῦ νῦ καὶ τοῦ νῦ καὶ τοῦ ἦτα;

{*Ἑρμογένης*} Καὶ μάλα γε γλίσχρως, ὃ Σώκρατες.

{Σωκράτης} ὦ μακάριε, οὐκ οἶσθ' ὅτι τὰ πρῶτα ὀνόματα τεθέντα κατακέχωσται ἤδη ὑπὸ τῶν βουλομένων τραγωδεῖν αὐτά, περιτιθέντων γράμματα καὶ ἐξαιρούντων εὐστομίας ἔνεκα καὶ πανταχῆ στρεφόντων, καὶ ὑπὸ καλλωπισμοῦ καὶ ὑπὸ χρόνου. ἐπεὶ ἐν τῷ «κατόπτρω» οὐ δοκεῖ σοὶ ἄτοπον εἶναι τὸ ἐμβεβληθῆαι τὸ ῥῶ; ἀλλὰ τοιαῦτα οἶμαι ποιοῦσιν οἱ τῆς μὲν ἀληθείας οὐδὲν φροντίζοντες, τὸ δὲ στόμα πλάττοντες, ὥστ' ἐπεμβάλλοντες πολλὰ ἐπὶ τὰ πρῶτα ὀνόματα τελευτῶντες ποιοῦσιν μὴδ' ἂν ἓνα ἀνθρώπων συνεῖναι ὅτι ποτὲ βούλεται τὸ ὄνομα· ὥσπερ καὶ τὴν Σφίγγα ἀντὶ «φικὸς» «σφίγγα» καλοῦσιν, καὶ ἄλλα πολλά.

{Ερμογένης} Ταῦτα μὲν ἔστιν οὕτως, ὦ Σώκρατες.

{Σωκράτης} Εἰ δ' αὖ τις ἐάσει καὶ ἐντιθέναί καὶ ἐξαιρεῖν ἅττ' ἂν βούληται τις εἰς τὰ ὀνόματα, πολλὴ εὐπορία ἔσται καὶ πᾶν ἂν παντὶ τις ὄνομα πράγματι προσαρμόσειεν.

{Ερμογένης} Ἀληθῆ λέγεις.

{Σωκράτης} Ἀληθῆ μέντοι. ἀλλὰ τὸ μέτριον οἶμαι δεῖ φυλάττειν καὶ τὸ εἰκὸς σὲ τὸν σοφὸν ἐπιστάτην.

{Ερμογένης} Βουλοίμην ἄν.

{Σωκράτης} [415.a] Καὶ ἐγὼ σοὶ συμβούλομαι, ὦ Ἐρμόγενης. ἀλλὰ μὴ λίαν, ὦ δαιμόνιε, ἀκριβολογοῦ,

«μὴ μ' ἀπογυιώσης μένεος.»

ἔρχομαι γὰρ ἐπὶ τὴν κορυφὴν ὧν εἴρηκα, ἐπειδὴν μετὰ τέχνην μηχανὴν ἐπισκεψώμεθα. «μηχανή» γὰρ μοι δοκεῖ τοῦ ἄνειν ἐπὶ πολὺ σημεῖον εἶναι· τὸ γὰρ «μῆκός» πως τὸ πολὺ σημαίνει· ἐξ ἀμφοῖν οὖν τούτοις σύγκειται, «μήκους» τε καὶ τοῦ «ἄνειν», τὸ ὄνομα ἢ «μηχανή.» ἀλλ', ὅπερ νυνδὴ εἶπον, ἐπὶ τὴν κορυφὴν δεῖ τῶν εἰρημένων ἐλθεῖν· «ἀρετὴ» γὰρ καὶ «κακία» ὅτι βούλεται τὰ ὀνόματα ζητητέα. τὸ μὲν οὖν ἕτερον οὕτω καθορῶ, τὸ δ' ἕτερον δοκεῖ μοι κατάδηλον εἶναι. συμφωνεῖ γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν πᾶσιν. ἅτε γὰρ ἰόντων τῶν πραγμάτων, πᾶν τὸ κακῶς ἰὸν «κακία» ἂν εἴη· τοῦτο δὲ ὅταν ἐν ψυχῇ ᾖ, τὸ κακῶς ἰέναι ἐπὶ τὰ πράγματα, μάλιστα τὴν τοῦ ὄλου ἐπωνυμίαν ἔχει τῆς κακίας. τὸ δὲ κακῶς ἰέναι ὅτι ποτ' ἔστιν, δοκεῖ μοι δηλοῦν καὶ ἐν τῇ «δειλία», ὃ οὕτω διήλθομεν ἀλλ' ὑπερέβημεν, δέον αὐτὸ μετὰ τὴν ἀνδρείαν σκέψασθαι· δοκοῦμεν δὲ μοι καὶ ἄλλα πολλὰ ὑπερβεβηκέναι. ἢ δ' οὖν δειλία τῆς ψυχῆς σημαίνει δεσμὸν εἶναι ἰσχυρόν· τὸ γὰρ «λίαν» ἰσχύς τις ἔστιν. δεσμὸς οὖν ὁ λίαν καὶ ὁ μέγιστος τῆς ψυχῆς ἢ δειλία ἂν εἴη· ὥσπερ γε καὶ ἡ ἀπορία κακόν, καὶ πᾶν, ὡς ἔοικεν, ὅτι ἂν ἐμποδῶν ᾖ τῷ ἰέναι καὶ πορεύεσθαι. τοῦτ' οὖν φαίνεται τὸ κακῶς ἰέναι δηλοῦν, τὸ ἰσχομένως τε καὶ ἐμποδιζόμενως πορεύεσθαι, ὃ δὴ ψυχὴ ὅταν ἔχη, κακία μεστὴ γίνεσθαι. εἰ δ' ἐπὶ τοιούτοις ἢ «κακία» ἐστὶν τοῦνομα, τούναντίον τούτου ἢ «ἀρετὴ» ἂν εἴη, σημαῖνον πρῶτον μὲν εὐπορίαν, ἔπειτα δὲ λελυμένην τὴν ῥοὴν τῆς ἀγαθῆς ψυχῆς εἶναι ἀεὶ, ὥστε τὸ ἀσχέτως καὶ τὸ ἀκωλύτως ἀεὶ ῥέον ἐπωνυμίαν εἴληφεν, ὡς ἔοικε, τοῦτο τοῦνομα, ὃ ὀρθῶς μὲν ἔχει «ἀειρείτην» καλεῖν, ἴσως δὲ αἰρετὴν λέγει, ὡς οὔσης ταύτης τῆς ἕξεως αἰρετωτάτης, συγκεκριμένηται δὲ καὶ καλεῖται «ἀρετὴ.» καὶ ἴσως με αὖ φήσεις πλάττειν· ἐγὼ δὲ φημι, εἴτερ ὃ ἔμπροσθεν εἶπον ὀρθῶς ἔχει, ἢ «κακία», καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα τὴν «ἀρετὴν» ὀρθῶς ἔχειν. [416.a]

{Ερμογένης} Τὸ δὲ δὴ «κακόν», δι' οὗ πολλὰ τῶν ἔμπροσθεν εἴρηκας, τί ἂν νοοῖ τοῦνομα;

{Σωκράτης} Ἄτοπόν τι νῆ Δία ἔμοιγε δοκεῖ καὶ χαλεπὸν συμβαλεῖν. ἐπάγω οὖν καὶ τούτῳ ἐκείνην τὴν μηχανήν.

{Ερμογένης} Ποίαν ταύτην;

{Σωκράτης} Τὴν τοῦ βαρβαρικοῦ τι καὶ τοῦτο φάναι εἶναι.

{Ερμογένης} Καὶ ἔοικας γε ὀρθῶς λέγοντι. ἀλλ' εἰ δοκεῖ, ταῦτα μὲν ἐῶμεν, τὸ δὲ «καλόν» καὶ τὸ

«αἰσχροὺς» πειρώμεθα ἰδεῖν πῆ εὐλόγως ἔχει.

{Σωκράτης} Τὸ μὲν τοῖνυν «αἰσχροὺς» καὶ δὴ κατάδηλόν μοι φαίνεται ὁ νοεῖ· καὶ τοῦτο γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν ὁμολογεῖται. τὸ γὰρ ἐμποδίζον καὶ ἴσχον τῆς ῥοῆς τὰ ὄντα λοιδορεῖν μοι φαίνεται διὰ παντὸς ὃ τὰ ὀνόματα τιθεῖς, καὶ νῦν τῷ αἰεὶ ἴσχοντι τὸν ῥοῦν τοῦτο τὸ ὄνομα ἔθετο τὸ «ἀεισχοροῦν»· νῦν δὲ συγκροτήσαντες «αἰσχροὺς» καλοῦσιν.

{Ἐρμογένης} Τί δὲ τὸ «καλόν»;

{Σωκράτης} Τοῦτο χαλεπώτερον κατανοῆσαι. καίτοι λέγει γε αὐτό· ἀρμονία μόνον καὶ μήκει τοῦ οὗ παρῆκται.

{Ἐρμογένης} Πῶς δὴ;

{Σωκράτης} Τῆς διανοίας τις ἔοικεν ἐπωνυμία εἶναι τοῦτο τὸ ὄνομα.

{Ἐρμογένης} Πῶς λέγεις;

{Σωκράτης} Φέρε, τί οἶε σὺ εἶναι τὸ αἴτιον κληθῆναι ἐκάστῳ τῶν ὄντων; ἄρ' οὐκ ἐκεῖνο τὸ τὰ ὀνόματα θέμενον;

{Ἐρμογένης} Πάντως που.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν διάνοια ἂν εἴη τοῦτο ἦτοι θεῶν ἢ ἀνθρώπων ἢ ἀμφοτέρων;

{Ἐρμογένης} Ναί.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν τὸ καλέσαν τὰ πράγματα καὶ τὸ καλοῦν ταυτὸν ἐστὶν τοῦτο, διάνοια;

{Ἐρμογένης} Φαίνεται.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν καὶ ὅσα μὲν ἂν νοῦς τε καὶ διάνοια ἐργάσῃται, ταῦτά ἐστι τὰ ἐπαινετά, ἃ δὲ μή, ψεκτά;

{Ἐρμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Τὸ οὖν ἰατρικὸν ἰατρικὰ ἐργάζεται καὶ τὸ τεκτονικὸν τεκτονικά; ἢ πῶς λέγεις;

{Ἐρμογένης} Οὕτως ἔγωγε.

{Σωκράτης} Καὶ τὸ καλοῦν ἄρα καλά;

{Ἐρμογένης} Δεῖ γέ τοι.

{Σωκράτης} Ἔστι δέ γε τοῦτο, ὡς φαμεν, διάνοια;

{Ἐρμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Ὅρθως ἄρα φρονήσεως αὕτη ἢ ἐπωνυμία ἐστὶν τὸ «καλόν» τῆς τὰ τοιαῦτα ἀπεργαζομένης, ἃ δὴ καλά φάσκοντες εἶναι ἀσπαζόμεθα.

{Ἐρμογένης} Φαίνεται.

{Σωκράτης} Τί οὖν ἔτι ἡμῖν λοιπὸν τῶν τοιούτων;

{Ἐρμογένης} Ταῦτα τὰ περὶ τὸ ἀγαθὸν τε καὶ καλόν, συμφέροντά τε καὶ λυσιτελοῦντα καὶ ὠφέλιμα καὶ κερδαλέα καὶ τάναντία τούτων.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν τὸ μὲν «συμφέρον» ἤδη που κἂν σὺ εὔροις ἐκ τῶν πρότερον ἐπισκοπῶν· [417.a] τῆς γὰρ ἐπιστήμης ἀδελφόν τι φαίνεται. οὐδὲν γὰρ ἄλλο δηλοῖ ἢ τὴν ἅμα φορὰν τῆς ψυχῆς μετὰ τῶν πραγμάτων, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ τοιούτου πραττόμενα «συμφέροντά» τε καὶ «σύμφορα» κεκλήσθαι ἀπὸ τοῦ συμπεριφέρεσθαι ἔοικε, τὸ δέ γε «κερδαλέον» ἀπὸ τοῦ κέρδους. «κέρδος» δὲ νῦν ἀντὶ τοῦ δέλτα ἀποδίδοντι ἐς τὸ ὄνομα δηλοῖ ὃ βούλεται· τὸ γὰρ ἀγαθὸν κατ' ἄλλον τρόπον ὀνομάζει. ὅτι γὰρ κεράννυται ἐς πάντα διεξιόν, ταύτην αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἐπονομάζων ἔθετο τοῦνομα· δέλτα δ' ἐνθεῖς ἀντὶ τοῦ νῦ «κέρδος» ἐφθέγγετο.

{Ἐρμογένης} «Λυσιτελοῦν» δὲ τί δὴ;

{Σωκράτης} Ἔοικεν, ὃ Ἐρμόγενης, οὐχὶ καθάπερ οἱ κάπηλοι αὐτῷ χρωῶνται, ἐὰν τὸ ἀνάλωμα

ἀπολύη, οὐ ταύτη λέγειν μοι δοκεῖ τὸ «λυσιτελοῦν», ἀλλ' ὅτι τάχιστον ὄν τοῦ ὄντος ἴστασθαι οὐκ ἔξ τὰ πράγματα, οὐδὲ τέλος λαβοῦσαν τὴν φορὰν τοῦ φέρεσθαι στήναί τε καὶ παύσασθαι, ἀλλ' ἀεὶ λυεῖ αὐτῆς ἂν τι ἐπιχειρῆ τέλος ἐγγίγνεσθαι, καὶ παρέχει ἄπαστον καὶ ἀθάνατον αὐτήν, ταύτη μοι δοκεῖ ἐπιφημίσαι τὸ ἀγαθὸν λυσιτελοῦν· τὸ γὰρ τῆς φορᾶς λυόν τὸ τέλος «λυσιτελοῦν» καλέσαι. «ὠφέλιμον» δὲ ξενικὸν τοῦνομα, ᾧ καὶ Ὅμηρος πολλαχοῦ κέχρηται, τῷ «ὀφέλλειν»· ἔστι δὲ τοῦτο τοῦ αὖξιν καὶ ποιεῖν ἐπωνυμία.

{*Ἑρμογένης*} Τὰ δὲ δὴ τούτων ἐναντία πῶς ἔχει ἡμῖν;

{*Σωκράτης*} Ὅσα μὲν ἀπόφησιν αὐτῶν, ὡς γέ μοι δοκεῖ, οὐδὲν δεῖ ταῦτα διεξιέναι.

{*Ἑρμογένης*} Ποῖα ταῦτα;

{*Σωκράτης*} «Ἀσύμφορον» καὶ «ἀνωφελές» καὶ «ἀλυσιτελές» καὶ «ἀκερδές.»

{*Ἑρμογένης*} Ἀληθῆ λέγεις.

{*Σωκράτης*} Ἀλλὰ «βλαβερὸν» γε καὶ «ζημιῶδες.»

{*Ἑρμογένης*} Ναί.

{*Σωκράτης*} Καὶ τὸ μὲν γε «βλαβερὸν» τὸ βλάπτων τὸν ῥοῦν εἶναι λέγει· τὸ δὲ «βλάπτων» αὖ σημαίνει βουλόμενον ἄπτειν· τὸ δὲ «ἄπτειν» καὶ δεῖν ταυτόν ἐστι, τοῦτο δὲ πανταχοῦ ψέγει. τὸ βουλόμενον οὖν ἄπτειν ῥοῦν ὀρθότατα μὲν ἂν εἶη «βουλαπτεροῦν», καλλωπισθὲν δὲ καλεῖσθαι μοι φαίνεται «βλαβερὸν.»

{*Ἑρμογένης*} Ποικίλα γέ σοι, ᾧ Σώκρατες, ἐκβαίνει τὰ ὀνόματα. καὶ γὰρ νῦν μοι ἔδοξας ὡσπερ τοῦ τῆς Ἀθηνάας νόμου προαύλιον στομαυλῆσαι, τοῦτο τὸ ὄνομα προεπιπὼν τὸ «βουλαπτεροῦν.»

[418.a]

{*Σωκράτης*} Οὐκ ἐγώ, ᾧ Ἑρμόγενης, αἴτιος, ἀλλ' οἱ θέμενοι τὸ ὄνομα.

{*Ἑρμογένης*} Ἀληθῆ λέγεις· ἀλλὰ δὴ τὸ «ζημιῶδες» τί ἂν εἶη;

{*Σωκράτης*} Τί δ' ἂν εἶη ποτὲ «ζημιῶδες»; θέασαι, ᾧ Ἑρμόγενης, ὡς ἐγὼ ἀληθῆ λέγω λέγων ὅτι προστιθέντες γράμματα καὶ ἐξαιροῦντες σφόδρα ἀλλοιοῦσι τὰς τῶν ὀνομάτων διανοίας, οὕτως ὥστε σμικρὰ πάνυ παραστρέφοντες ἐνίοτε τάναντία ποιεῖν σημαίνειν. οἷον καὶ ἐν τῷ «δέοντι»· ἐνενόησα γὰρ αὐτὸ καὶ ἀνεμνήσθην ἄρτι ἀπὸ τοῦδε ὃ ἔμελλον σοι ἐρεῖν ὅτι ἢ μὲν νέα φωνὴ ἡμῖν ἢ καλὴ αὐτῇ καὶ τούναντίον περιέτρεψε μηνύειν τὸ «δέον» καὶ τὸ «ζημιῶδες», ἀφανίζουσα ὅτι νοεῖ, ἢ δὲ παλαιὰ ἀμφοτέρων δηλοῖ ὃ βούλεται τοῦνομα.

{*Ἑρμογένης*} Πῶς λέγεις;

{*Σωκράτης*} Ἐγὼ σοι ἐρῶ. οἴσθα ὅτι οἱ παλαιοὶ οἱ ἡμέτεροι τῷ ἰῶτα καὶ τῷ δέλτα εὖ μάλα ἐχρῶντο, καὶ οὐχ ἥκιστα αἱ γυναῖκες, αἵπερ μάλιστα τὴν ἀρχαίαν φωνὴν σφάζουσι. νῦν δὲ ἀντὶ μὲν τοῦ ἰῶτα ἢ εἴ ἢ ἦτα μεταστρέφουσιν, ἀντὶ δὲ τοῦ δέλτα ζῆτα, ὡς δὴ μεγαλοπρεπέστερα ὄντα.

{*Ἑρμογένης*} Πῶς δὴ;

{*Σωκράτης*} Οἷον οἱ μὲν ἀρχαιότατοι «ἰμέραν» τὴν ἡμέραν ἐκάλουν, οἱ δὲ «ἐμέραν», οἱ δὲ νῦν «ἡμέραν.»

{*Ἑρμογένης*} Ἔστι ταῦτα.

{*Σωκράτης*} Οἴσθα οὖν ὅτι μόνον τούτων δηλοῖ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τὴν διάνοιαν τοῦ θεμένου; ὅτι γὰρ ἀσμένοις τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἱμεῖρουσιν ἐκ τοῦ σκότους τὸ φῶς ἐγίγνετο, ταύτη ὀνόμασαν «ἰμέραν.»

{*Ἑρμογένης*} Φαίνεται.

{*Σωκράτης*} Νῦν δὲ γε τετραγωδημένον οὐδ' ἂν κατανοήσῃς ὅτι βούλεται ἢ «ἡμέρα.» καίτοι τινὲς οἴονται, ὡς δὴ ἢ ἡμέρα ἢ ἡμερα ποιεῖ, διὰ ταῦτα ὀνομάσθαι αὐτὴν οὕτως.

{Ερμογένης} Δοκεῖ μοι.

{Σωκράτης} Καί τό γε «ζυγόν» οἴσθα ὅτι «δυογόν» οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν.

{Ερμογένης} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Καί τό μέν γε «ζυγόν» οὐδέν δηλοῖ, τό δέ τοῖν δυοῖν ἔνεκα τῆς δέσεως ἐς τήν ἀγωγήν ἐπωνόμασται «δυογόν» δικαίως· νῦν δέ «ζυγόν.» καί ἄλλα πάμπολλα οὕτως ἔχει.

{Ερμογένης} Φαίνεται.

{Σωκράτης} Κατά ταῦτά τοῖνυν πρώτον μέν τό «δέον» οὕτω λεγόμενον τούναντίον σημαίνει πᾶσι τοῖς περί τό ἀγαθόν όνόμασιν· ἀγαθοῦ γάρ ιδέα οὔσα τό δέον φαίνεται δεσμός εἶναι καί κώλυμα φορᾶς, ὡσπερ ἀδελφόν ὄν τοῦ βλαβεροῦ.

{Ερμογένης} Καί μάλα, ὦ Σώκρατες, οὕτω φαίνεται.

{Σωκράτης} Ἄλλ' οὐκ ἐάν τῷ ἀρχαίῳ όνόματι χρῆ, [419.a] ὁ πολὺ μᾶλλον εἰκός ἐστίν ὀρθῶς κεῖσθαι ἢ τό νῦν, ἀλλ' ὁμολογήσει τοῖς πρόσθεν ἀγαθοῖς, ἐάν ἀντί τοῦ εἶ τό ἰῶτα ἀποδιδῶς, ὡσπερ τό παλαιόν· διὸν γάρ αὐ σημαίνει, ἀλλ' οὐ δέον, τάγαθόν, ὅπερ δὴ ἐπαινεῖ. καί οὕτω οὐκ ἐναντιοῦται αὐτός αὐτῷ ὁ τά όνόματα τιθέμενος, ἀλλά «δέον» καί «ὠφέλιμον» καί «λυσιτελοῦν» καί «κερδαλέον» καί «ἀγαθόν» καί «συμφέρον» καί «εὐπορον» τό αὐτό φαίνεται, ἑτέροις όνόμασι σημαῖνον τό διακοσμοῦν καί ἰόν πανταχοῦ ἐγκεκωμισμένον, τό δέ ἴσχον καί δοῦν ψεγόμενον. καί δὴ καί τό «ζημιῶδες,» ἐάν κατά τήν ἀρχαίαν φωνήν ἀποδῶς ἀντί τοῦ ζῆτα δέλτα, φανεῖται σοι κεῖσθαι τό όνομα ἐπὶ τῷ δοῦντι τό ἰόν, ἐπονομασθὲν «δημιῶδες.»

{Ερμογένης} Τί δέ δὴ «ήδονή» καί «λύπη» καί «ἐπιθυμία» καί τά τοιαῦτα, ὦ Σώκρατες;

{Σωκράτης} Οὐ πάνυ χαλεπά μοι φαίνεται, ὦ Ἐρμόγενης. ἢ τε γάρ «ήδονή,» ἢ πρὸς τήν ὄνησιν ἔοικε τείνουσα πρᾶξις τοῦτο ἔχειν τό όνομα – τό δέλτα δέ ἐγκείται, ὡστε «ήδονή» ἀντί «ήονῆς» καλεῖται – ἢ τε «λύπη» ἀπό τῆς διαλύσεως τοῦ σώματος ἔοικεν ἐπωνομάσθαι ἦν ἐν τούτῳ τῷ πάθει ἴσχει τό σῶμα. καί ἢ γε «άνία» τό ἐμποδίζον τοῦ ἰέναι. ἢ δέ «ἀλγηδών» ξενικόν τι φαίνεται μοι ἀπό τοῦ ἀλγεινοῦ ὠνομασμένον. «όδύνη» δέ ἀπό τῆς ἐνδύσεως τῆς λύπης κεκλημένη ἔοικεν. «ἀχθηδών» δέ καί παντί δῆλον ἀπεικασμένον τό όνομα τῷ τῆς φορᾶς βάρει. «χαρά» δέ τῇ διαχύσει καί εὐπορίᾳ τῆς ῥοῆς τῆς ψυχῆς ἔοικε κεκλημένη. «τέρψις» δέ ἀπό τοῦ τερπνοῦ· τό δέ «τερπνόν» ἀπό τῆς δια τῆς ψυχῆς ἔρψεως πνοῆ ἀπεικασθὲν κέκληται, ἐν δίκη μὲν ἂν «ἔρπνουν» καλούμενον, ὑπό χρόνου δέ «τερπνόν» παρηγμένον. «εὐφροσύνη» δέ οὐδέν προσδεῖται τοῦ διότι ῥηθῆναι· παντί γάρ δῆλον ὅτι ἀπό τοῦ εὖ τοῖς πράγμασι τήν ψυχὴν συμφέρεσθαι τοῦτο ἔλαβε τό όνομα, «εὐφεροσύνην» τό γε δίκαιον· ὅμως δέ αὐτό καλοῦμεν «εὐφροσύνην.» οὐδ' «ἐπιθυμία» χαλεπόν· τῇ γάρ ἐπὶ τὸν θυμόν ἰούση δυνάμει δῆλον ὅτι τοῦτο ἐκλήθη τό όνομα. «θυμός» δέ ἀπό τῆς θύσεως καί ζέσεως τῆς ψυχῆς ἔχει ἂν τοῦτο τό όνομα. ἀλλά μήν «ἴμερός» γε τῷ μάλιστα ἔλκοντι τήν ψυχὴν ῥῶ ἐπωνομάσθη· [420.a] ὅτι γάρ ἴμενος ῥεῖ καί ἐφιέμενος τῶν πραγμάτων, καί οὕτω δὴ ἐπισπᾶ σφόδρα τήν ψυχὴν διὰ τήν ἔσιν τῆς ῥοῆς, ἀπό ταύτης οὖν πάσης τῆς δυνάμεως «ἴμερος» ἐκλήθη. καί μήν «πόθος» αὐ καλεῖται σημαίνων οὐ τοῦ παρόντος εἶναι ἴμερου τε καί ῥεύματος ἀλλά τοῦ ἄλλοθί που ὄντος καί ἀπόντος, ὅθεν «πόθος» ἐπωνόμασται ὅς τότε, ὅταν παρῆ οὐ τις ἐφίετο, «ἴμερος» ἐκαλεῖτο· ἀπογενομένου δέ ὁ αὐτός οὗτος «πόθος» ἐκλήθη. «ἔρω» δέ, ὅτι εἰσρεῖ ἔξωθεν καί οὐκ οἰκεία ἐστίν ἢ ῥοή αὕτη τῷ ἔχοντι ἀλλ' ἐπέισακτος διὰ τῶν ὀμμάτων, διὰ ταῦτα ἀπό τοῦ ἐσρεῖν «ἔσρος» τό γε παλαιόν ἐκαλεῖτο – τῷ γάρ οὐ ἀντί τοῦ ὦ ἐχρώμεθα – νῦν δ' «ἔρω» κέκληται διὰ τήν τοῦ ὦ ἀντί τοῦ οὐ μεταλλαγίν. ἀλλά τί ἔτι σύ λέγεις ὅτι σκοπῶμεν;

{Ερμογένης} «Δόξα» καί τά τοιαῦτα πῆ σοι φαίνεται;

{Σωκράτης} «Δόξα» δὴ ἦτοι τῇ διώξει ἐπωνόμασται, ἦν ἢ ψυχὴ διώκουσα τό εἰδέναι ὅπη ἔχει τά

πράγματα πορεύεται, ἢ τῆ ἀπὸ τοῦ τόξου βολῆ. ἔοικε δὲ τούτῳ μᾶλλον. ἢ γοῦν «οἷσις» τούτῳ συμφωνεῖ. «οἷσιν» γὰρ τῆς ψυχῆς ἐπὶ πᾶν πρᾶγμα, οἷόν ἐστιν ἕκαστον τῶν ὄντων, δηλοῦση προσέοικεν, ὥσπερ γε καὶ ἡ «βουλή» πως τὴν βολήν, καὶ τὸ «βούλεσθαι» τὸ ἐφίεσθαι σημαίνει καὶ τὸ «βουλεύεσθαι»· πάντα ταῦτα δόξη ἐπόμεν' ἄττα φαίνεται τῆς βολῆς ἀπεικασματα, ὥσπερ αὖ καὶ τούναντίον ἡ «ἀβουλία» ἀτυχία δοκεῖ εἶναι, ὡς οὐ βαλόντος οὐδὲ τυχόντος οὐ τ' ἔβαλλε καὶ ὁ ἐβούλετο καὶ περὶ οὗ ἐβουλεύετο καὶ οὗ ἐφίετο.

{*Ἑρμογένης*} Ταῦτα ἤδη μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, πυκνότερα ἐπάγειν.

{*Σωκράτης*} Τέλος γὰρ ἤδη θέω. «ἀνάγκην» δ' οὖν ἔτι βούλομαι διαπερᾶναι, ὅτι τούτοις ἐξῆς ἐστι, καὶ τὸ «ἐκούσιον.» τὸ μὲν οὖν «ἐκούσιον,» τὸ εἶκον καὶ μὴ ἀντιτυποῦν ἀλλ', ὥσπερ λέγω, εἶκον τῶ ἰόντι δεδηλωμένον ἂν εἶη τούτῳ τῶ ὀνόματι, τῶ κατὰ τὴν βούλησιν γιγνομένῳ· τὸ δὲ «ἀναγκαῖον» καὶ ἀντίτυπον, παρὰ τὴν βούλησιν ὄν, τὸ περὶ τὴν ἀμαρτίαν ἂν εἶη καὶ ἀμαθίαν, ἀπείκασται δὲ τῆ κατὰ τὰ ἄγκη πορεία, ὅτι δύσπορα καὶ τραχέα καὶ λάσια ὄντα ἴσχει τοῦ ἰέναι. ἐντεῦθεν οὖν ἴσως ἐκλήθη «ἀναγκαῖον,» τῆ διὰ τοῦ ἄγκους ἀπείκασθὲν πορεία. ἕως δὲ πάρεστιν ἡ ῥώμη, μὴ ἀνιῶμεν αὐτήν· ἀλλὰ καὶ σὺ μὴ ἀνίει, ἀλλὰ ἐρώτα. [421.a]

{*Ἑρμογένης*} Ἐρωτῶ δὴ τὰ μέγιστα καὶ τὰ κάλλιστα, τὴν τε «ἀλήθειαν» καὶ τὸ «ψεῦδος» καὶ τὸ «ὄν» καὶ αὐτὸ τοῦτο περὶ ὧν νῦν ὁ λόγος ἡμῖν ἐστιν, «ὄνομα,» δι' ὅτι τὸ ὄνομα ἔχει.

{*Σωκράτης*} Μαίεσθαι οὖν καλεῖς τι;

{*Ἑρμογένης*} Ἔγωγε, τό γε ζητεῖν.

{*Σωκράτης*} Ἔοικε τοίνυν ἐκ λόγου ὀνόματι συγκεκροτημένῳ, λέγοντος ὅτι τοῦτ' ἔστιν ὄν, οὗ τυγχάνει ζήτημα ὄν, τὸ «ὄνομα.» μᾶλλον δὲ ἂν αὐτὸ γνοίης ἐν ᾧ λέγομεν τὸ «ὀνομαστόν»· ἐνταῦθα γὰρ σαφῶς λέγει τοῦτο εἶναι ὄν οὗ μᾶσμα ἐστίν. ἢ δ' «ἀλήθεια,» καὶ τοῦτο τοῖς ἄλλοις ἔοικε συγκεκροτησθαι· ἢ γὰρ θεία τοῦ ὄντος φορὰ ἔοικε προσειρησθαι τούτῳ τῶ ῥήματι, τῆ «ἀληθεία,» ὡς θεία οὕσα ἄλλῃ. τὸ δὲ «ψεῦδος» τούναντίον τῆ φορᾶ· πάλιν γὰρ αὖ λοιδορούμενον ἦκει τὸ ἰσχύμενον καὶ τὸ ἀναγκαζόμενον ἡσυχάζειν, ἀπείκασται δὲ τοῖς καθεύδουσι· τὸ ψεῖ δὲ προσγενόμενον ἐπικρύπτει τὴν βούλησιν τοῦ ὀνόματος. τὸ δὲ «ὄν» καὶ ἡ «οὐσία» ὁμολογεῖ τῶ ἀληθεῖ, τὸ ἰῶτα ἀπολαβόν· ἰὸν γὰρ σημαίνει, καὶ τὸ «οὐκ ὄν» αὖ, ὡς τινες καὶ ὀνομάζουσιν αὐτὸ, «οὐκ ἰόν.»

{*Ἑρμογένης*} Ταῦτα μὲν μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, ἀνδρείως πάνυ διακεκροτηκένα· εἰ δὲ τίς σε ἔροιτο τοῦτο τὸ «ἰόν» καὶ τὸ «ῥέον» καὶ τὸ «δοῦν,» τίνα ἔχει ὀρθότητα ταῦτα τὰ ὀνόματα –

{*Σωκράτης*} «Τί ἂν αὐτῶ ἀποκρινάμεθα;» λέγεις; ἢ γάρ;

{*Ἑρμογένης*} Πάνυ μὲν οὖν.

{*Σωκράτης*} Ἐν μὲν τοίνυν ἄρτι που ἐπορισάμεθα ὥστε δοκεῖν τι λέγειν ἀποκρινόμενοι.

{*Ἑρμογένης*} Τὸ ποῖον τοῦτο;

{*Σωκράτης*} Φάναι, ὃ ἂν μὴ γινώσκωμεν, βαρβαρικόν τι τοῦτ' εἶναι. εἶη μὲν οὖν ἴσως ἂν τι τῆ ἀληθεία καὶ τοιοῦτον αὐτῶν, εἶη δὲ κἂν ὑπὸ παλαιότητος τὰ πρῶτα τῶν ὀνομάτων ἀνεύρετα εἶναι· διὰ γὰρ τὸ πανταχῆ στρέφεσθαι τὰ ὀνόματα, οὐδὲν θαυμαστόν ἂν εἰ ἡ παλαιὰ φωνὴ πρὸς τὴν νυνὶ βαρβαρικῆς μηδὲν διαφέρει.

{*Ἑρμογένης*} Καὶ οὐδὲν γε ἀπὸ τρόπου λέγεις.

{*Σωκράτης*} Λέγω γὰρ οὖν εἰκότα. οὐ μέντοι μοι δοκεῖ προφάσεις ἀγῶν δέχεσθαι, ἀλλὰ προθυμητέον ταῦτα διασκέψασθαι. ἐνθυμηθῶμεν δέ, εἴ τις ἀεὶ, δι' ὧν ἂν λέγηται τὸ ὄνομα, ἐκεῖνα ἀνερήσεται τὰ ῥήματα, καὶ αὐθις αὖ δι' ὧν ἂν τὰ ῥήματα λεχθῆ, ἐκεῖνα πεύσεται, καὶ τοῦτο μὴ παύσεται ποιῶν, ἄρ' οὐκ ἀνάγκη τελευτῶντα ἀπειπεῖν τὸν ἀποκρινόμενον;

{*Ερμογένης*} Ἔμοιγε δοκεῖ. [422.a]

{*Σωκράτης*} Πότε οὖν ἀπειπῶν ὁ ἀπαγορευῶν δικαίως παύοιτο ἄν; ἄρ' οὐκ ἐπειδὴν ἐπ' ἐκείνοις γένηται τοῖς ὀνόμασιν, ἃ ὡσπερὶ στοιχεῖα τῶν ἄλλων ἐστὶ καὶ λόγων καὶ ὀνομάτων; ταῦτα γὰρ πού οὐκέτι δίκαιον φανῆναι ἐξ ἄλλων ὀνομάτων συγκεῖμενα, ἂν οὕτως ἔχη. οἷον νυνδὴ τὸ «ἀγαθόν» ἔφαμεν ἐκ τοῦ ἀγαστοῦ καὶ ἐκ τοῦ θοοῦ συγκεῖσθαι, τὸ δὲ «θοόν» ἴσως φαῖμεν ἂν ἐξ ἐτέρων, ἐκεῖνα δὲ ἐξ ἄλλων· ἀλλ' ἐάν ποτέ γε λάβωμεν ὃ οὐκέτι ἔκ τινων ἐτέρων σύγκειται ὀνομάτων, δικαίως ἂν φαῖμεν ἐπὶ στοιχείῳ τε ἤδη εἶναι καὶ οὐκέτι τοῦτο ἡμᾶς δεῖν εἰς ἄλλα ὀνόματα ἀναφέρειν.

{*Ερμογένης*} Ἔμοιγε δοκεῖς ὀρθῶς λέγειν.

{*Σωκράτης*} Ἄρ' οὖν καὶ νῦν ἃ γ' ἐρωτᾷς τὰ ὀνόματα στοιχεῖα ὄντα τυγχάνει, καὶ δεῖ αὐτῶν ἄλλω τινὶ τρόπῳ ἤδη τὴν ὀρθότητα ἐπισκέψασθαι ἥτις ἐστίν;

{*Ερμογένης*} Εἰκός γε.

{*Σωκράτης*} Εἰκὸς δῆτα, ὃ Ἐρμόγενης· πάντα γοῦν φαίνεται τὰ ἔμπροσθεν εἰς ταῦτα ἀνεληλυθέναι. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, ὡς μοι δοκεῖ ἔχειν, δεῦρο αὖ συνεπίσκεισαι μετ' ἐμοῦ μή τι παραληρήσω λέγων οἷαν δεῖ τὴν τῶν πρώτων ὀνομάτων ὀρθότητα εἶναι.

{*Ερμογένης*} Λέγε μόνον, ὡς ὅσον γε δυνάμεως παρ' ἐμοί ἐστὶν συνεπισκέψομαι.

{*Σωκράτης*} Ὅτι μὲν τοίνυν μία γέ τις ἡ ὀρθότης παντὸς ὀνόματος καὶ πρώτου καὶ ὑστάτου, καὶ οὐδὲν διαφέρει τῷ ὀνομα εἶναι οὐδὲν αὐτῶν, οἶμαι καὶ σοὶ συνδοκεῖ.

{*Ερμογένης*} Πάνυ γε.

{*Σωκράτης*} Ἀλλὰ μὴν ὧν γε νυνδὴ διεληλύθαμεν τῶν ὀνομάτων ἡ ὀρθότης τοιαύτη τις ἐβούλετο εἶναι, οἷα δηλοῦν οἷον ἕκαστόν ἐστι τῶν ὄντων.

{*Ερμογένης*} Πῶς γὰρ οὐ;

{*Σωκράτης*} Τοῦτο μὲν ἄρα οὐδὲν ἤττον καὶ τὰ πρώτα δεῖ ἔχειν καὶ τὰ ὑστερα, εἴπερ ὀνόματα ἔσται.

{*Ερμογένης*} Πάνυ γε.

{*Σωκράτης*} Ἀλλὰ τὰ μὲν ὑστερα, ὡς ἔοικε, διὰ τῶν προτέρων οἷά τε ἦν τοῦτο ἀπεργάζεσθαι.

{*Ερμογένης*} Φαίνεται.

{*Σωκράτης*} Εἶεν· τὰ δὲ δὴ πρώτα, οἷς οὕτω ἕτερα ὑπόκειται, τίνι τρόπῳ κατὰ τὸ δυνατόν ὅτι μάλιστα φανερά ἡμῖν ποιήσει τὰ ὄντα, εἴπερ μέλλει ὀνόματα εἶναι; ἀπόκριναί μοι τόδε· εἰ φωνὴν μὴ εἶχομεν μηδὲ γλῶτταν, ἐβουλόμεθα δὲ δηλοῦν ἀλλήλοις τὰ πράγματα, ἄρ' οὐκ ἂν, ὡσπερ νῦν οἱ ἐνεοί, ἐπεχειροῦμεν ἂν σημαίνειν ταῖς χερσὶ καὶ κεφαλῇ καὶ τῷ ἄλλω σώματι;

{*Ερμογένης*} Πῶς γὰρ ἂν ἄλλως, ὃ Σώκρατες; [423.a]

{*Σωκράτης*} Εἰ μὲν γ' οἶμαι τὸ ἄνω καὶ τὸ κοῦφον ἐβουλόμεθα δηλοῦν, ἤρομεν ἂν πρὸς τὸν οὐρανὸν τὴν χεῖρα, μιμούμενοι αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ πράγματος· εἰ δὲ τὰ κάτω καὶ τὰ βαρέα, πρὸς τὴν γῆν. καὶ εἰ ἵππον θέοντα ἢ τι ἄλλο τῶν ζῶων ἐβουλόμεθα δηλοῦν, οἶσθα ὅτι ὡς ὁμοίωτατ' ἂν τὰ ἡμέτερα αὐτῶν σώματα καὶ σχήματα ἐποιοῦμεν ἐκείνοις.

{*Ερμογένης*} Ἀνάγκη μοι δοκεῖ ὡς λέγεις ἔχειν.

{*Σωκράτης*} Οὕτω γὰρ ἂν οἶμαι δήλωμά του σώματος ἐγίγνετο, μιμησαμένου, ὡς ἔοικε, τοῦ σώματος ἐκεῖνο ὃ ἐβούλετο δηλῶσαι.

{*Ερμογένης*} Ναί.

{*Σωκράτης*} Ἐπειδὴ δὲ φωνῇ τε καὶ γλώττῃ καὶ στόματι βουλόμεθα δηλοῦν, ἄρ' οὐ τότε ἐκάστου δήλωμα ἡμῖν ἔσται τὸ ἀπὸ τούτων γινόμενον, ὅταν μίμημα γένηται διὰ τούτων περὶ ὁτιοῦν;

{*Ερμογένης*} Ἀνάγκη μοι δοκεῖ.

{*Σωκράτης*} Ὅνομα ἄρ' ἐστίν, ὡς ἔοικε, μίμημα φωνῇ ἐκείνου ὃ μιμεῖται, καὶ ὀνομάζει ὃ

μιμούμενος τῆ φωνῆ ὃ ἂν μιμῆται

{*Ἑρμογένης*} Δοκεῖ μοι.

{*Σωκράτης*} Μὰ Δί' ἄλλ' οὐκ ἐμοί πω δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι, ὦ ἑταῖρε.

{*Ἑρμογένης*} Τί δῆ;

{*Σωκράτης*} Τοὺς τὰ πρόβατα μιμουμένους τούτους καὶ τοὺς ἀλεκτρυόνας καὶ τὰ ἄλλα ζῶα ἀναγκαζοίμεθ' ἂν ὁμολογεῖν ὀνομάζειν ταῦτα ἅπερ μιμοῦνται.

{*Ἑρμογένης*} Ἀληθῆ λέγεις.

{*Σωκράτης*} Καλῶς οὖν ἔχειν δοκεῖ σοι;

{*Ἑρμογένης*} Οὐκ ἔμοιγε. ἀλλὰ τίς ἂν, ὦ Σώκρατες, μίμησις εἴη τὸ ὄνομα;

{*Σωκράτης*} Πρῶτον μὲν, ὡς ἐμοί δοκεῖ, οὐκ ἐάν καθάπερ τῆ μουσικῆ μιμούμεθα τὰ πράγματα οὕτω μιμώμεθα, καίτοι φωνῆ γε καὶ τότε μιμούμεθα· ἔπειτα οὐκ ἐάν ἅπερ ἡ μουσικὴ μιμεῖται καὶ ἡμεῖς μιμώμεθα, οὐ μοι δοκοῦμεν ὀνομάσειν. λέγω δέ τοι τοῦτο· ἔστι τοῖς πράγμασι φωνῆ καὶ σχῆμα ἐκάστω, καὶ χρῶμά γε πολλοῖς;

{*Ἑρμογένης*} Πάνυ γε.

{*Σωκράτης*} Ἔοικε τοίνυν οὐκ ἐάν τις ταῦτα μιμῆται, οὐδὲ περὶ ταύτας τὰς μίμησις ἢ τέχνη ἢ ὀνομαστικὴ εἶναι. αὐταὶ μὲν γὰρ εἰσιν ἢ μὲν μουσικὴ, ἢ δὲ γραφικὴ· ἢ γάρ;

{*Ἑρμογένης*} Ναί.

{*Σωκράτης*} Τί δὲ δῆ τότε; οὐ καὶ οὐσία δοκεῖ σοι εἶναι ἐκάστω, ὥσπερ καὶ χρῶμα καὶ ἅ νυνδὴ ἐλέγομεν; πρῶτον αὐτῷ τῷ χρώματι καὶ τῆ φωνῆ οὐκ ἔστιν οὐσία τις ἐκατέρω αὐτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὅσα ἠξίωται ταύτης τῆς προσήσεως, τοῦ εἶναι;

{*Ἑρμογένης*} Ἔμοιγε δοκεῖ.

{*Σωκράτης*} Τί οὖν; εἴ τις αὐτὸ τοῦτο μιμεῖσθαι δύναίτο ἐκάστου, τὴν οὐσίαν, γράμμασί τε καὶ συλλαβαῖς, ἄρ' οὐκ ἂν δηλοῖ ἕκαστον ὃ ἔστιν; ἢ οὐ; [424.a]

{*Ἑρμογένης*} Πάνυ μὲν οὖν.

{*Σωκράτης*} Καὶ τί ἂν φαίης τὸν τοῦτο δυνάμενον, ὥσπερ τοὺς προτέρους τὸν μὲν μουσικὸν ἔφησθα, τὸν δὲ τινα γραφικόν. τοῦτον δὲ τίνα;

{*Ἑρμογένης*} Τοῦτο ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, ὅπερ πάλαί ζητοῦμεν, οὗτος ἂν εἶναι ὁ ὀνομαστικός.

{*Σωκράτης*} Εἰ ἄρα τοῦτο ἀληθές, ἤδη ἔοικεν ἐπισκεπτέον περὶ ἐκείνων τῶν ὀνομάτων ὧν σὺ ἤρου, περὶ «ῥοῆς» τε καὶ τοῦ «ιέναι» καὶ «σχέσεως,» εἰ τοῖς γράμμασι καὶ ταῖς συλλαβαῖς τοῦ ὄντος ἐπιλαμβάνεται αὐτῶν ὥστε ἀπομιμεῖσθαι τὴν οὐσίαν, εἴτε καὶ οὐ;

{*Ἑρμογένης*} Πάνυ μὲν οὖν.

{*Σωκράτης*} Φέρε δὲ ἴδωμεν πότερον ἄρα ταῦτα μόνα ἐστὶ τῶν πρώτων ὀνομάτων ἢ καὶ ἄλλα πολλά.

{*Ἑρμογένης*} Οἶμαι ἔγωγε καὶ ἄλλα.

{*Σωκράτης*} Εἰκὸς γάρ. ἀλλὰ τίς ἂν εἴη ὁ τρόπος τῆς διαιρέσεως ὅθεν ἄρχεται μιμεῖσθαι ὁ μιμούμενος; ἄρα οὐκ ἐπέπερ συλλαβαῖς τε καὶ γράμμασιν ἢ μίμησις τυγχάνει οὕσα τῆς οὐσίας, ὀρθότατόν ἐστι διελέσθαι τὰ στοιχεῖα πρῶτον, ὥσπερ οἱ ἐπιχειροῦντες τοῖς ῥυθμοῖς τῶν στοιχείων πρῶτον τὰς δυνάμεις διείλοντο, ἔπειτα τῶν συλλαβῶν, καὶ οὕτως ἤδη ἔρχονται ἐπὶ τοὺς ῥυθμοὺς σκεψόμενοι, πότερον δ' οὐ;

{*Ἑρμογένης*} Ναί.

{*Σωκράτης*} Ἄρ' οὖν καὶ ἡμᾶς οὕτω δεῖ πρῶτον μὲν τὰ φωνήεντα διελέσθαι, ἔπειτα τῶν ἐτέρων κατὰ εἶδη τὰ τε ἄφωνα καὶ ἄφθογγα – οὕτωςί γάρ που λέγουσιν οἱ δεινοὶ περὶ τούτων – καὶ τὰ αὖ

φωνήεντα μὲν οὐ, οὐ μέντοι γε ἄφθογγα; καὶ αὐτῶν τῶν φωνηέντων ὅσα διάφορα εἶδη ἔχει ἀλλήλων; καὶ ἐπειδὴν ταῦτα διελώμεθα τὰ ὄντα εὖ πάντα αὐτῶν οἷς δεῖ ὀνόματα ἐπιθεῖναι, εἰ ἔστιν εἰς ἃ ἀναφέρεται πάντα ὡς περὶ τὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν ἔστιν ἰδεῖν αὐτὰ τε καὶ εἰ ἐν αὐτοῖς ἔνεστιν εἶδη κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς περὶ ἐν τοῖς στοιχείοις· ταῦτα πάντα καλῶς διαθεασαμένους ἐπίστασθαι ἐπιφέρειν ἕκαστον κατὰ τὴν ὁμοιότητα, ἐάντε ἐν ἐνὶ δέῃ ἐπιφέρειν, ἐάντε συγκεραννύντα πολλὰ ἐνί, ὡς περὶ οἱ ζωγράφοι βουλόμενοι ἀφομοιοῦν ἐνίοτε μὲν ὄστρεον μόνον ἐπήνεγκαν, ἐνίοτε δὲ ὀτιοῦν ἄλλο τῶν φαρμάκων, ἔστι δὲ ὅτε πολλὰ συγκεράσαντες, οἷον ὅταν ἀνδρείκελον σκευάζωσιν ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων – ὡς ἂν οἶμαι δοκῆ ἐκάστη ἢ εἰκὼν δεῖσθαι ἐκάστου φαρμάκου – οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς τὰ στοιχεῖα ἐπὶ τὰ πράγματα ἐποίσομεν, καὶ ἐν ἐπὶ ἐν, οὐτὶν ἂν δοκῆ δεῖν, καὶ σύμπολλα, ποιοῦντες ὁ δὴ συλλαβὰς καλοῦσιν, [425.a] καὶ συλλαβὰς αὐτῶν συντιθέντες, ἐξ ὧν τὰ τε ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα συντίθενται· καὶ πάλιν ἐκ τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων μέγα ἤδη τι καὶ καλὸν καὶ ὄλον συστήσομεν, ὡς περὶ ἐκεῖ τὸ ζῶον τῆ γραφικῆ, ἐνταῦθα τὸν λόγον τῆ ὀνομαστικῆ ἢ ῥητορικῆ ἢ ἥτις ἔστιν ἢ τέχνη. μᾶλλον δὲ οὐχ ἡμεῖς, ἀλλὰ λέγων ἐξηχέθη. συνέθεσαν μὲν γὰρ οὕτως ἦπερ σύγκειται οἱ παλαιοί· ἡμᾶς δὲ δεῖ, εἴπερ τεχνικῶς ἐπιστησόμεθα σκοπεῖσθαι αὐτὰ πάντα, οὕτω διελομένους, εἴτε κατὰ τρόπον τὰ τε πρῶτα ὀνόματα κεῖται καὶ τὰ ὕστερα εἴτε μή, οὕτω θεᾶσθαι· ἄλλως δὲ συνείρειν μὴ φαῦλον ἢ καὶ οὐ καθ' ὁδόν, ὧ φίλε Ἑρμόγενης.

{Ἑρμογένης} Ἴσως νῆ Δί', ὧ Σώκρατες.

{Σωκράτης} Τί οὖν; σὺ πιστεύεις σαυτῷ οἷός τ' ἂν εἶναι ταῦτα οὕτω διελέσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐ.

{Ἑρμογένης} Πολλοῦ ἄρα δέω ἔγωγε.

{Σωκράτης} Ἐάσομεν οὖν, ἢ βούλει οὕτως ὅπως ἂν δυνώμεθα, καὶ ἂν σμικρόν τι αὐτῶν οἷοί τ' ὧμεν κατιδεῖν, ἐπιχειρῶμεν, προειπόντες, ὡς περὶ ὀλίγον πρότερον τοῖς θεοῖς, ὅτι οὐδὲν εἰδότες τῆς ἀληθείας τὰ τῶν ἀνθρώπων δόγματα περὶ αὐτῶν εἰκάζομεν, οὕτω δὲ καὶ νῦν αὐτῶν εἰπόντες ἡμῖν αὐτοῖς ἴωμεν, ὅτι εἰ μὲν τι χρῆν ἔδει αὐτὰ διελέσθαι εἴτε ἄλλον ὄντινοῦν εἴτε ἡμᾶς, οὕτως ἔδει αὐτὰ διαρεῖσθαι, νῦν δὲ τὸ λεγόμενον κατὰ δύναμιν δεήσει ἡμᾶς περὶ αὐτῶν πραγματεύεσθαι; δοκεῖ ταῦτα, ἢ πῶς λέγεις;

{Ἑρμογένης} Πάνυ μὲν οὖν σφόδρα ἔμοιγε δοκεῖ.

{Σωκράτης} Γελοῖα μὲν οἶμαι φανεῖσθαι, ὧ Ἑρμόγενης, γράμμασι καὶ συλλαβαῖς τὰ πράγματα μεμιμημένα κατάδηλα γινόμενα· ὅμως δὲ ἀνάγκη. οὐ γὰρ ἔχομεν τούτου βέλτιον εἰς ὅτι ἐπανενέγκωμεν περὶ ἀληθείας τῶν πρώτων ὀνομάτων, εἰ μὴ ἄρα βούλει, ὡς περὶ οἱ τραγωδοποιοὶ ἐπειδὴν τι ἀπορῶσιν ἐπὶ τὰς μηχανὰς καταφεύγουσι θεοὺς αἴροντες, καὶ ἡμεῖς οὕτως εἰπόντες ἀπαλλαγῶμεν, ὅτι τὰ πρῶτα ὀνόματα οἱ θεοὶ ἔθεσαν καὶ διὰ ταῦτα ὀρθῶς ἔχει. ἄρα καὶ ἡμῖν κράτιστος οὗτος τῶν λόγων; ἢ ἐκεῖνος, ὅτι παρὰ βαρβάρων τινῶν αὐτὰ παρελήφαμεν, εἰσὶ δὲ ἡμῶν ἀρχαιότεροι βάρβαροι; ἢ ὅτι ὑπὸ παλαιότητος ἀδύνατον αὐτὰ ἐπισκέψασθαι, [426.a] ὡς περὶ καὶ τὰ βαρβαρικά; αὐταὶ γὰρ ἂν πᾶσαι ἐκδύσεις εἶεν καὶ μάλα κομψαὶ τῷ μὴ ἐθέλοντι λόγον διδόναι περὶ τῶν πρώτων ὀνομάτων ὡς ὀρθῶς κεῖται. καίτοι ὅτω τις τρόπῳ τῶν πρώτων ὀνομάτων τὴν ὀρθότητα μὴ οἶδεν, ἀδύνατόν του τῶν γε ὕστερων εἰδέναί, ἃ ἐξ ἐκείνων ἀνάγκη δηλοῦσθαι ὧν τις πέρι μηδὲν οἶδεν· ἀλλὰ δῆλον ὅτι τὸν φάσκοντα περὶ αὐτῶν τεχνικὸν εἶναι περὶ τῶν πρώτων ὀνομάτων μάλιστα τε καὶ καθαρῶτατα δεῖ ἔχειν ἀποδειῖξαι, ἢ εὖ εἰδέναί, ὅτι τὰ γε ὕστερα ἤδη φλυαρήσει. ἢ σοὶ ἄλλως δοκεῖ;

{Ἑρμογένης} Οὐδ' ὀπωστιοῦν, ὧ Σώκρατες, ἄλλως.

{Σωκράτης} Ἄ μὲν τοίνυν ἐγὼ ἦσθημαι περὶ τῶν πρώτων ὀνομάτων πάνυ μοι δοκεῖ ὑβριστικὰ εἶναι καὶ γελοῖα. τούτων οὖν σοὶ μεταδώσω, ἂν βούλη· σὺ δ' ἂν τι ἔχῃς βέλτιόν ποθεν λαβεῖν, πειρᾶσθαι

καὶ ἐμοὶ μεταδιδόναί.

{*Ἑρμογένης*} Ποιήσω ταῦτα. ἀλλὰ θαρρῶν λέγε.

{*Σωκράτης*} Πρῶτον μὲν τοίνυν τὸ ῥῶ ἔμοιγε φαίνεται ὡσπερ ὄργανον εἶναι πάσης τῆς κινήσεως, ἦν οὐδ' εἶπομεν δι' ὅτι ἔχει τοῦτο τοῦνομα· ἀλλὰ γὰρ δῆλον ὅτι ἔσσις βούλεται εἶναι· οὐ γὰρ ἦτα ἐχρώμεθα ἀλλὰ εἶ τὸ παλαιόν. ἡ δὲ ἀρχὴ ἀπὸ τοῦ «κίειν» – ξενικὸν δὲ τοῦνομα – τοῦτο δ' ἐστὶν ἰέναι. εἰ οὖν τις τὸ παλαιὸν αὐτῆς εὐροι ὄνομα εἰς τὴν ἡμετέραν φωνὴν συμβαῖνον, «ἔσσις» ἂν ὀρθῶς καλοῖτο· νῦν δὲ ἀπὸ τε τοῦ ξενικοῦ τοῦ κίειν καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ ἦτα μεταβολῆς καὶ τῆς τοῦ νῦ ἐνθέσεως «κίνησις» κέκληται, ἔδει δὲ «κιείνησιν» καλεῖσθαι ἢ εἶσιν. ἡ δὲ στάσις ἀπόφασις τοῦ ἰέναι βούλεται εἶναι, διὰ δὲ τὸν καλλωπισμὸν «στάσις» ὠνόμασται. τὸ δὲ οὖν ῥῶ τὸ στοιχεῖον, ὡσπερ λέγω, καλὸν ἔδοξεν ὄργανον εἶναι τῆς κινήσεως τῷ τὰ ὀνόματα τιθεμένων πρὸς τὸ ἀφομοιοῦν τῇ φορᾷ, πολλαχοῦ γοῦν χρῆται αὐτῷ εἰς αὐτήν· πρῶτον μὲν ἐν αὐτῷ τῷ «ῤεῖν» καὶ «ῤοῆ» διὰ τούτου τοῦ γράμματος τὴν φορὰν μιμεῖται, εἶτα ἐν τῷ «τῤόμω», εἶτα ἐν τῷ «τῤέχειν», ἔτι δὲ ἐν τοῖς τοιοῖσδε ῤήμασιν οἷον «κρούειν», «θραύειν», «ἐρείκειν», «θρύπτειν», «κερματίζειν», «ῤυμβεῖν», πάντα ταῦτα τὸ πολὺ ἀπεικάζει διὰ τοῦ ῤῶ. ἔώρα γὰρ οἶμαι τὴν γλῶτταν ἐν τούτῳ ἦκιστα μένουσαν, μάλιστα δὲ σειομένην· διὸ φαίνεται μοι τούτῳ πρὸς ταῦτα κατακεκρῆσθαι. τῷ δὲ αὖ ἰῶτα πρὸς τὰ λεπτὰ πάντα, ἃ δὴ μάλιστα διὰ πάντων ἴοι ἂν. [427.a] διὰ ταῦτα τὸ «ἰέναι» καὶ τὸ «ἰεσθαι» διὰ τοῦ ἰῶτα ἀπομιμεῖται, ὡσπερ γε διὰ τοῦ φεῖ καὶ τοῦ ψεῖ καὶ τοῦ σῖγμα καὶ τοῦ ζῆτα, ὅτι πνευματώδη τὰ γράμματα, πάντα τὰ τοιαῦτα μεμίμηται αὐτοῖς ὀνομάζων, οἷον τὸ «ψυχρὸν» καὶ τὸ «ζέον» καὶ τὸ «σειεσθαι» καὶ ὅλως σεισμόν. καὶ ὅταν που τὸ φυσῶδες μιμῆται, πανταχοῦ ἐνταῦθα ὡς τὸ πολὺ τὰ τοιαῦτα γράμματα ἐπιφέρειν φαίνεται ὁ τὰ ὀνόματα τιθέμενος. τῆς δ' αὖ τοῦ δέλτα συμπίεσεως καὶ τοῦ ταῦ καὶ ἀπερείσεως τῆς γλῶττης τὴν δύναμιν χρήσιμον φαίνεται ἠγήσασθαι πρὸς τὴν μίμησιν τοῦ «δεσμοῦ» καὶ τῆς «στάσεως.» ὅτι δὲ ὀλισθάνει μάλιστα ἐν τῷ λάβδα ἢ γλῶττα κατιδῶν, ἀφομοιωῶν ὠνόμασε τὰ τε «λεῖα» καὶ αὐτὸ τὸ «ὀλισθάνειν» καὶ τὸ «λιπαρὸν» καὶ τὸ «κολλῶδες» καὶ τᾶλλα πάντα τὰ τοιαῦτα. ἡ δὲ ὀλισθανούσης τῆς γλῶττης ἀντιλαμβάνεται ἢ τοῦ γάμμα δύναμις, τὸ «γλίσχρον» ἀπεμιμήσατο καὶ «γλυκὺ» καὶ «γλοιῶδες.» τοῦ δ' αὖ νῦ τὸ εἶσω αἰσθόμενος τῆς φωνῆς, τὸ «ἐνδον» καὶ τὰ «ἐντὸς» ὠνόμασεν, ὡς ἀφομοιωῶν τοῖς γράμμασι τὰ ἔργα. τὸ δ' αὖ ἄλφα τῷ «μεγάλῳ» ἀπέδωκε, καὶ τῷ «μήκει» τὸ ἦτα, ὅτι μεγάλα τὰ γράμματα. εἰς δὲ τὸ «γογγύλον» τοῦ οὔ δεόμενος σημείου, τοῦτο πλεῖστον αὐτῷ εἰς τὸ ὄνομα ἐνεκέρασεν. καὶ τᾶλλα οὕτω φαίνεται προσβιάζειν καὶ κατὰ γράμματα καὶ κατὰ συλλαβὰς ἐκάστῳ τῶν ὄντων σημειῶν τε καὶ ὄνομα ποιῶν ὁ νομοθέτης, ἐκ δὲ τούτων τὰ λοιπὰ ἤδη αὐτοῖς τούτοις συντιθέναί ἀπομιμούμενος. αὕτη μοι φαίνεται, ὦ Ἑρμογένες, βούλεσθαι εἶναι ἢ τῶν ὀνομάτων ὀρθότης, εἰ μὴ τι ἄλλο Κρατύλος ὅδε λέγει.

{*Ἑρμογένης*} Καὶ μὴν, ὦ Σώκρατες, πολλά γέ μοι πολλάκις πράγματα παρέχει Κρατύλος, ὡσπερ κατ' ἀρχὰς ἔλεγον, φάσκων μὲν εἶναι ὀρθότητα ὀνομάτων, ἥτις δ' ἐστὶν οὐδὲν σαφὲς λέγων, ὥστε με μὴ δύνασθαι εἰδέναι πότερον ἐκῶν ἢ ἄκων οὕτως ἀσαφῶς ἐκάστοτε περὶ αὐτῶν λέγει. νῦν οὖν μοι, ὦ Κρατύλε, ἐναντίον Σωκράτους εἶπε πότερον ἀρέσκει σοι ἢ λέγει Σωκράτης περὶ ὀνομάτων, ἢ ἔχεις πῃ ἄλλη κάλλιον λέγειν; καὶ εἰ ἔχεις, λέγε, ἵνα ἦτοι μάθῃς παρὰ Σωκράτους ἢ διδάξῃς ἡμᾶς ἀμφοτέρους.

{*Κρατύλος*} Τί δέ, ὦ Ἑρμογένες; δοκεῖ σοι ῥάδιον εἶναι οὕτω ταχὺ μαθεῖν τε καὶ διδάξαι ὅτιοῦν πρᾶγμα, μὴ ὅτι τοσοῦτον, ὃ δὴ δοκεῖ ἐν τοῖς μεγίστοις μέγιστον εἶναι; [428.a]

{*Ἑρμογένης*} Μὰ Δί', οὐκ ἔμοιγε. ἀλλὰ τὸ τοῦ Ἡσιόδου καλῶς μοι φαίνεται ἔχειν, τὸ εἰ καὶ τις σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθείη, προὔργου εἶναι. εἰ οὖν καὶ σμικρὸν τι οἷός τ' εἶ πλέον ποιῆσαι, μὴ

ἀπόκαμνε ἀλλ' εὐεργέτει καὶ Σωκράτη τόνδε – δίκαιος δ' εἶ – καὶ ἐμέ.

{Σωκράτης} Καὶ μὲν δὴ ἔγωγε καὶ αὐτός, ὦ Κρατύλε, οὐδὲν ἂν ἰσχυρισαίμην ὧν εἶρηκα, ἧ δέ μοι ἐφαίνετο μεθ' Ἑρμογένους ἐπεσκεψάμην, ὥστε τούτου γε ἔνεκα θαρρῶν λέγε, εἴ τι ἔχεις βέλτιον, ὡς ἐμοῦ ἐνδεξομένου. εἰ μέντοι ἔχεις τι σὺ κάλλιον τούτων λέγειν, οὐκ ἂν θαυμάζοιμι· δοκεῖς γάρ μοι αὐτός τε ἐσκέφθαι τὰ τοιαῦτα καὶ παρ' ἄλλων μεμαθηκέναι. ἐὰν οὖν λέγῃς τι κάλλιον, ἓνα τῶν μαθητῶν περὶ ὀρθότητος ὀνομάτων καὶ ἐμὲ γράφου.

{Κρατύλος} Ἀλλὰ μὲν δὴ, ὦ Σώκρατες, ὥσπερ σὺ λέγεις, μεμέληκέν τέ μοι περὶ αὐτῶν καὶ ἴσως ἂν σε ποιησαίμην μαθητήν. φοβοῦμαι μέντοι μὴ τούτου πᾶν τούναντίον ἦ, ὅτι μοί πως ἐπέρχεται λέγειν πρὸς σέ τὸ τοῦ Ἀχιλλέως, ὃ ἐκεῖνος ἐν Λιταῖς πρὸς τὸν Αἴαντα λέγει. φησὶ δέ

«Αἴαν Διογενὲς Τελαμώνιε, κοίρανε λαῶν,
πάντα τί μοι κατὰ θυμὸν εἰσὼ μυθήσασθαι».

καὶ ἐμοὶ σὺ, ὦ Σώκρατες, ἐπιεικῶς φαίνη κατὰ νοῦν χρησιμῶδεῖν, εἴτε παρ' Εὐθύφρονος ἐπίπνουσ γενόμενος, εἴτε καὶ ἄλλη τις Μοῦσα πάλαι σε ἐνοῦσα ἐλελήθει.

{Σωκράτης} Ὡγαθὲ Κρατύλε, θαυμάζω καὶ αὐτὸς πάλαι τὴν ἐμαυτοῦ σοφίαν καὶ ἀπιστῶ. δοκεῖ οὖν μοι χρῆναι ἐπανασκέψασθαι τί καὶ λέγω. τὸ γὰρ ἐξαπατᾶσθαι αὐτὸν ὑφ' αὐτοῦ πάντων χαλεπώτατον· ὅταν γὰρ μηδὲ σμικρὸν ἀποστατῆ ἀλλ' αἰεὶ παρῆ ὁ ἐξαπατήσων, πῶς οὐ δεινόν; δεῖ δὴ, ὡς ἔοικε, θαμὰ μεταστρέφεσθαι ἐπὶ τὰ προειρημένα, καὶ πειρᾶσθαι, τὸ ἐκεῖνου τοῦ ποιητοῦ, βλέπειν «ἄμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω.» καὶ δὴ καὶ νυνὶ ἡμεῖς ἴδωμεν τί ἡμῖν εἴρηται. ὀνόματος, φαμέν, ὀρθότης ἐστὶν αὕτη, ἣτις ἐνδείξεται οἷόν ἐστι τὸ πρᾶγμα· τοῦτο φῶμεν ἰκανῶς εἰρησθαι;

{Κρατύλος} Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ πάνυ σφόδρα, ὦ Σώκρατες.

{Σωκράτης} Διδασκαλίας ἄρα ἔνεκα τὰ ὀνόματα λέγεται;

{Κρατύλος} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν φῶμεν καὶ ταύτην τέχνην εἶναι καὶ δημιουργοὺς αὐτῆς;

{Κρατύλος} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Τίνας; [429.a]

{Κρατύλος} Οὐσπερ σὺ κατ' ἀρχὰς ἔλεγες, τοὺς νομοθέτας.

{Σωκράτης} Πότερον οὖν καὶ ταύτην φῶμεν τὴν τέχνην ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐγγίγνεσθαι ὥσπερ καὶ τὰς ἄλλας ἢ μή; βούλομαι δὲ λέγειν τὸ τοιόνδε. ζωγράφοι εἰσὶν που οἱ μὲν χεῖρους, οἱ δὲ ἀμείνους;

{Κρατύλος} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν οἱ μὲν ἀμείνους τὰ αὐτῶν ἔργα καλλίω παρέχονται, τὰ ζῶα, οἱ δὲ φαυλότερα; καὶ οἰκοδόμοι ὡσαύτως οἱ μὲν καλλίους τὰς οἰκίας ἐργάζονται, οἱ δὲ αἰσχίους;

{Κρατύλος} Ναί.

{Σωκράτης} Ἄρ' οὖν καὶ νομοθέται οἱ μὲν καλλίω τὰ ἔργα αὐτῶν παρέχονται, οἱ δὲ αἰσχίω;

{Κρατύλος} Οὐ μοι δοκεῖ τοῦτο ἔτι.

{Σωκράτης} Οὐκ ἄρα δοκοῦσί σοι νόμοι οἱ μὲν βελτίους, οἱ δὲ φαυλότεροι εἶναι;

{Κρατύλος} Οὐ δῆτα.

{Σωκράτης} Οὐδὲ δὴ ὄνομα, ὡς ἔοικε, δοκεῖ σοι κεῖσθαι τὸ μὲν χεῖρον, τὸ δὲ ἄμεινον;

{Κρατύλος} Οὐ δῆτα.

{Σωκράτης} Πάντα ἄρα τὰ ὀνόματα ὀρθῶς κεῖται;

{Κρατύλος} Ὅσα γε ὀνόματά ἐστιν.

{Σωκράτης} Τί οὖν; ὃ καὶ ἄρτι ἐλέγετο, Ἐρμογένει τῷδε πότερον μὴδὲ ὄνομα τοῦτο κεῖσθαι φῶμεν, εἰ μὴ τι αὐτῷ Ἐρμοῦ γενέσεως προσήκει, ἢ κεῖσθαι μὲν, οὐ μέντοι ὀρθῶς γε;

{Κρατύλος} Οὐδὲ κεῖσθαι ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ δοκεῖν κεῖσθαι, εἶναι δὲ ἐτέρου τοῦτο τοῦνομα, οὐπὲρ καὶ ἡ φύσις ἢ τὸ ὄνομα δηλοῦσα.

{Σωκράτης} Πότερον οὐδὲ ψεύδεται ὅταν τις φῆ Ἐρμογένη αὐτὸν εἶναι; μὴ γὰρ οὐδὲ τοῦτο αὖ ἦ, τὸ τοῦτον φάναι Ἐρμογένη εἶναι, εἰ μὴ ἔστιν;

{Κρατύλος} Πῶς λέγεις;

{Σωκράτης} Ἄρα ὅτι ψευδῆ λέγειν τὸ παράπαν οὐκ ἔστιν, ἄρα τοῦτό σοι δύναται ὁ λόγος; συχνοὶ γάρ τινες οἱ λέγοντες, ὦ φίλε Κρατύλε, καὶ νῦν καὶ πάλαι.

{Κρατύλος} Πῶς γὰρ ἂν, ὦ Σώκρατες, λέγων γέ τις τοῦτο ὃ λέγει, μὴ τὸ ὄν λέγοι; ἢ οὐ τοῦτό ἐστιν τὸ ψευδῆ λέγειν, τὸ μὴ τὰ ὄντα λέγειν;

{Σωκράτης} Κομψότερος μὲν ὁ λόγος ἢ κατ' ἐμὲ καὶ κατὰ τὴν ἐμὴν ἡλικίαν, ὦ ἑταῖρε. ὅμως μέντοι εἰπέ μοι τοσόνδε· πότερον λέγειν μὲν οὐ δοκεῖ σοι εἶναι ψευδῆ, φάναι δέ;

{Κρατύλος} Οὐ μοι δοκεῖ οὐδὲ φάναι.

{Σωκράτης} Οὐδὲ εἰπεῖν οὐδὲ προσειπεῖν; οἷον εἴ τις ἀπαντήσας σοι ἐπὶ ξενίας, λαβόμενος τῆς χειρὸς εἶποι· «Χαῖρε, ὦ ξένη Ἀθηναῖε, υἱὸς Σμικρίωνος Ἐρμόγενες,» οὗτος λέξειεν ἂν ταῦτα ἢ φαίη ἂν ταῦτα ἢ εἶποι ἂν ταῦτα ἢ προσεῖποι ἂν οὕτω σὲ μὲν οὐ, Ἐρμογένη δὲ τόνδε; ἢ οὐδένα;

{Κρατύλος} Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, ἄλλως ἂν οὗτος ταῦτα φθέγγασθαι. [430.a]

{Σωκράτης} Ἄλλ' ἀγαπητὸν καὶ τοῦτο. πότερον γὰρ ἀληθῆ ἂν φθέγγασθαι ταῦτα ὁ φθεγγάμενος ἢ ψευδῆ; ἢ τὸ μὲν τι αὐτῶν ἀληθές, τὸ δὲ ψεῦδος; καὶ γὰρ ἂν καὶ τοῦτο ἐξαρκοῖ.

{Κρατύλος} Ψοφεῖν ἔγωγ' ἂν φαίην τὸν τοιοῦτον, μάτην αὐτὸν ἑαυτὸν κινουῦντα, ὥσπερ ἂν εἴ τις χαλκίον κινήσειε κρούσας.

{Σωκράτης} Φέρε δὴ, ἐάν πη διαλλαχθῶμεν, ὦ Κρατύλε· ἄρ' οὐκ ἄλλο μὲν ἂν φαίης τὸ ὄνομα εἶναι, ἄλλο δὲ ἐκεῖνο οὐ τὸ ὄνομά ἐστιν;

{Κρατύλος} Ἔγωγε.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν καὶ τὸ ὄνομα ὁμολογεῖς μίμημά τι εἶναι τοῦ πράγματος;

{Κρατύλος} Πάντων μάλιστα.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν καὶ τὰ ζωγραφήματα τρόπον τινὰ ἄλλον λέγεις μιμήματα εἶναι πραγμάτων τινῶν;

{Κρατύλος} Ναί.

{Σωκράτης} Φέρε δὴ – ἴσως γὰρ ἐγὼ οὐ μανθάνω ἄττα ποτ' ἔστιν ἃ λέγεις, σὺ δὲ τάχ' ἂν ὀρθῶς λέγοις – ἔστι διανεῖμαι καὶ προσενεγκεῖν ταῦτα ἀμφοτέρω τὰ μιμήματα, τὰ τε ζωγραφήματα κακεῖνα τὰ ὀνόματα, τοῖς πράγμασιν ὧν μιμήματά ἐστιν, ἢ οὐ;

{Κρατύλος} Ἔστιν.

{Σωκράτης} Πρῶτον μὲν δὴ σκόπει τόδε. ἄρ' ἂν τις τὴν μὲν τοῦ ἀνδρὸς εἰκόνα τῷ ἀνδρὶ ἀποδοίη, τὴν δὲ τῆς γυναικὸς τῇ γυναικί, καὶ τᾶλλα οὕτως;

{Κρατύλος} Πάνυ μὲν οὖν.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν καὶ τοῦναντίον τὴν μὲν τοῦ ἀνδρὸς τῇ γυναικί, τὴν δὲ τῆς γυναικὸς τῷ ἀνδρὶ;

{Κρατύλος} Ἔστι καὶ ταῦτα.

{Σωκράτης} Ἄρ' οὖν αὗται αἱ διανομαὶ ἀμφοτέρω ὀρθαί, ἢ ἡ ἑτέρα;

{Κρατύλος} Ἡ ἑτέρα.

{Σωκράτης} Ἡ ἂν ἐκάστῳ οἶμαι τὸ προσῆκόν τε καὶ τὸ ὅμοιον ἀποδιδῶ.

{Κρατύλος} Ἔμοιγε δοκεῖ.

{Σωκράτης} Ἴνα τοίνυν μὴ μαχώμεθα ἐν τοῖς λόγοις ἐγὼ τε καὶ σὺ φίλοι ὄντες, ἀπόδεξάι μου ὁ λέγω. τὴν τοιαύτην γάρ, ὧ ἑταῖρε, καλῶ ἔγωγε διανομὴν ἐπ' ἀμφοτέροις μὲν τοῖς μιμήμασιν, τοῖς τε ζώοις καὶ τοῖς ὀνόμασιν, ὀρθὴν, ἐπὶ δὲ τοῖς ὀνόμασι πρὸς τῷ ὀρθῆν καὶ ἀληθῆ· τὴν δ' ἑτέραν, τὴν τοῦ ἀνομοίου δόσιν τε καὶ ἐπιφοράν, οὐκ ὀρθὴν, καὶ ψευδῆ ὅταν ἐπ' ὀνόμασιν ᾗ.

{Κρατύλος} Ἄλλ' ὅπως μή, ὧ Σώκρατες, ἐν μὲν τοῖς ζωγραφήμασιν ᾗ τοῦτο, τὸ μὴ ὀρθῶς διανέμειν, ἐπὶ δὲ τοῖς ὀνόμασιν οὐ, ἀλλ' ἀναγκαῖον ᾗ ἀεὶ ὀρθῶς.

{Σωκράτης} Πῶς λέγεις; τί τοῦτο ἐκείνου διαφέρει; ἄρ' οὐκ ἔστι προσελθόντα ἀνδρὶ τῷ εἰπεῖν ὅτι «Τουτί ἐστὶ σὸν γράμμα,» καὶ δεῖξαι αὐτῷ, ἂν μὲν τύχη, ἐκείνου εἰκόνα, ἂν δὲ τύχη, γυναικός; τὸ δὲ δεῖξαι λέγω εἰς τὴν τῶν ὀφθαλμῶν αἴσθησιν καταστῆσαι.

{Κρατύλος} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Τί δέ; πάλιν αὐτῷ τούτῳ προσελθόντα εἰπεῖν ὅτι «Τουτί ἐστὶν σὸν ὄνομα»; ἔστι δέ που καὶ τὸ ὄνομα μίμημα ὡσπερ τὸ ζωγράφημα. τοῦτο δὴ λέγω· ἄρ' οὐκ ἂν εἴη αὐτῷ εἰπεῖν ὅτι «Τουτί ἐστὶ σὸν ὄνομα,» καὶ μετὰ τοῦτο εἰς τὴν τῆς ἀκοῆς αὐτῆς αἴσθησιν καταστῆσαι, ἂν μὲν τύχη, τὸ ἐκείνου μίμημα, εἰπόντα ὅτι ἀνὴρ, ἂν δὲ τύχη, τὸ τοῦ θήλεος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, εἰπόντα ὅτι γυνή; οὐ δοκεῖ σοι τοῦτο οἷόν τ' εἶναι καὶ γίνεσθαι ἐνίοτε; [431.a]

{Κρατύλος} Ἐθέλω σοι, ὧ Σώκρατες, συγχωρῆσαι καὶ ἔστω οὕτως.

{Σωκράτης} Καλῶς γε σὺ ποιῶν, ὧ φίλε, εἰ ἔστι τοῦτο οὕτως· οὐδὲν γάρ δεῖ νῦν πάνυ διαμάχεσθαι περὶ αὐτοῦ. εἰ δ' οὖν ἔστι τοιαύτη τις διανομὴ καὶ ἐνταῦθα, τὸ μὲν ἕτερον τούτων ἀληθεύειν βουλόμεθα καλεῖν, τὸ δ' ἕτερον ψευδεσθαι. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, καὶ ἔστι μὴ ὀρθῶς διανέμειν τὰ ὀνόματα μὴδὲ ἀποδιδόναι τὰ προσήκοντα ἐκάστω, ἀλλ' ἐνίοτε τὰ μὴ προσήκοντα, εἴη ἂν καὶ ῥήματα ταύτων τοῦτο ποιεῖν. εἰ δὲ ῥήματα καὶ ὀνόματα ἔστιν οὕτω τιθέναι, ἀνάγκη καὶ λόγους· λόγοι γάρ που, ὡς ἐγῶμαι, ἢ τούτων σύνθεσίς ἐστιν· ἢ πῶς λέγεις, ὧ Κρατύλε;

{Κρατύλος} Οὕτω· καλῶς γάρ μοι δοκεῖς λέγειν.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν εἰ γράμμασιν αὖ τὰ πρῶτα ὀνόματα ἀπεικάζομεν, ἔστιν ὡσπερ ἐν τοῖς ζωγραφήμασιν καὶ πάντα τὰ προσήκοντα χρώματά τε καὶ σχήματα ἀποδοῦναι, καὶ μὴ πάντα αὖ, ἀλλ' ἕνια ἐλλείπειν, ἕνια δὲ καὶ προστιθέναι, καὶ πλείω καὶ μείζω· ἢ οὐκ ἔστιν;

{Κρατύλος} Ἔστιν.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν ὁ μὲν ἀποδιδούς πάντα καλὰ τὰ γράμματά τε καὶ τὰς εἰκόνας ἀποδίδωσιν, ὁ δὲ ἢ προστιθεὶς ἢ ἀφαιρῶν γράμματα μὲν καὶ εἰκόνας ἐργάζεται καὶ οὗτος, ἀλλὰ πονηράς;

{Κρατύλος} Ναί.

{Σωκράτης} Τί δὲ ὁ διὰ τῶν συλλαβῶν τε καὶ γραμμάτων τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων ἀπομιμούμενος; ἄρα οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἂν μὲν πάντα ἀποδῶ τὰ προσήκοντα, καλὴ ἢ εἰκὼν ἔσται – τοῦτο δ' ἐστὶν ὄνομα – ἐὰν δὲ σμικρὰ ἐλλείπη ἢ προστιθῆ ἐνίοτε, εἰκὼν μὲν γενήσεται, καλὴ δὲ οὐ; ὥστε τὰ μὲν καλῶς εἰργασμένα ἔσται τῶν ὀνομάτων, τὰ δὲ κακῶς;

{Κρατύλος} Ἴσως.

{Σωκράτης} Ἴσως ἄρα ἔσται ὁ μὲν ἀγαθὸς δημιουργὸς ὀνομάτων, ὁ δὲ κακός;

{Κρατύλος} Ναί.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν τούτῳ ὁ «νομοθέτης» ᾗν ὄνομα.

{Κρατύλος} Ναί.

{Σωκράτης} Ἴσως ἄρα νῆ Δί' ἔσται, ὡσπερ ἐν ταῖς ἄλλαις τέχναις, καὶ νομοθέτης ὁ μὲν ἀγαθός, ὁ δὲ κακός, ἐάνπερ τὰ ἔμπροσθεν ἐκεῖνα ὁμολογηθῆ ἡμῖν.

{Κρατύλος} Ἔστι ταῦτα. ἀλλ' ὄρα, ὦ Σώκρατες, ὅταν ταῦτα τὰ γράμματα, τό τε ἄλφα καὶ τὸ βῆτα καὶ ἕκαστον τῶν στοιχείων, τοῖς ὀνόμασιν ἀποδιδῶμεν τῇ γραμματικῇ τέχνῃ, ἐάν τι ἀφέλωμεν ἢ προσθῶμεν ἢ μεταθῶμεν τι, οὐ γέγραπται μὲν ἡμῖν τὸ ὄνομα, οὐ μὲντοι ὀρθῶς, ἀλλὰ τὸ παράπαν οὐδὲ γέγραπται, ἀλλ' εὐθὺς ἕτερόν ἐστιν ἐάν τι τούτων πάθη. [432.a]

{Σωκράτης} Μὴ γὰρ οὐ καλῶς σκοπῶμεν οὕτω σκοποῦντες, ὦ Κρατύλε.

{Κρατύλος} Πῶς δὴ;

{Σωκράτης} Ἴσως ὅσα ἐκ τινος ἀριθμοῦ ἀναγκαῖον εἶναι ἢ μὴ εἶναι πάσχοι ἂν τοῦτο ὃ σὺ λέγεις, ὡσπερ καὶ αὐτὰ τὰ δέκα ἢ ὅστις βούλει ἄλλος ἀριθμός, ἐὰν ἀφέλης τι ἢ προσθῆς, ἕτερος εὐθὺς γέγονε· τοῦ δὲ ποιοῦ τινος καὶ συμπάσης εἰκόνας μὴ οὐχ αὕτη ἢ ἡ ὀρθότης, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον οὐδὲ τὸ παράπαν δέη πάντα ἀποδοῦναι οἷον ἐστὶν ὃ εἰκάζει, εἰ μέλλει εἰκὼν εἶναι. σκοπεῖ δὲ εἰ τι λέγω. ἄρ' ἂν δύο πράγματα εἴη τοιάδε, οἷον Κρατύλος καὶ Κρατύλου εἰκὼν, εἴ τις θεῶν μὴ μόνον τὸ σὸν χρῶμα καὶ σχῆμα ἀπεικάσειεν ὡσπερ οἱ ζωγράφοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐντὸς πάντα τοιαῦτα ποιήσειεν οἷαπερ τὰ σά, καὶ μαλακότητος καὶ θερμότητος τὰς αὐτὰς ἀποδοίη, καὶ κίνησιν καὶ ψυχὴν καὶ φρόνησιν οἷαπερ ἢ παρὰ σοὶ ἐνθείη αὐτοῖς, καὶ ἐνὶ λόγῳ πάντα ἅπερ σὺ ἔχεις, τοιαῦτα ἕτερα καταστήσειεν πλησίον σου; πότερον Κρατύλος ἂν καὶ εἰκὼν Κρατύλου τότε εἴη τὸ τοιοῦτον, ἢ δύο Κρατύλοι;

{Κρατύλος} Δύο ἔμοιγε δοκοῦσιν, ὦ Σώκρατες, Κρατύλοι.

{Σωκράτης} Ὅρα οὖν, ὦ φίλε, ὅτι ἄλλην χρῆ εἰκόνας ὀρθότητα ζητεῖν καὶ ὧν νυνδὴ ἐλέγομεν, καὶ οὐκ ἀναγκάζειν, ἐάν τι ἀπῆ ἢ προσῆ, μηκέτι αὐτὴν εἰκόνα εἶναι; ἢ οὐκ αἰσθάνη ὅσου ἐνδέουσιν αἱ εἰκόνες τὰ αὐτὰ ἔχειν ἐκείνοις ὧν εἰκόνες εἰσίν;

{Κρατύλος} Ἔγωγε.

{Σωκράτης} Γελοῖα γοῦν, ὦ Κρατύλε, ὑπὸ τῶν ὀνομάτων πάθοι ἂν ἐκεῖνα ὧν ὀνόματά ἐστιν τὰ ὀνόματα, εἰ πάντα πανταχῇ αὐτοῖς ὁμοιωθείη. διττὰ γὰρ ἂν που πάντα γένοιτο, καὶ οὐκ ἂν ἔχοι αὐτῶν εἰπεῖν οὐδεὶς οὐδέτερον ὀπότερόν ἐστι τὸ μὲν αὐτό, τὸ δὲ ὄνομα.

{Κρατύλος} Ἀληθῆ λέγεις.

{Σωκράτης} Θαρρῶν τοίνυν, ὦ γενναῖε, ἕα καὶ ὄνομα τὸ μὲν εὖ κεῖσθαι, τὸ δὲ μὴ, καὶ μὴ ἀνάγκαζε πάντ' ἔχειν τὰ γράμματα, ἵνα κομιδῇ ἢ τοιοῦτον οἷόνπερ οὗ ὄνομά ἐστιν, ἀλλ' ἕα καὶ τὸ μὴ προσῆκον γράμμα ἐπιφέρειν. εἰ δὲ γράμμα, καὶ ὄνομα ἐν λόγῳ· εἰ δὲ ὄνομα, καὶ λόγον ἐν λόγῳ μὴ προσήκοντα τοῖς πράγμασιν ἐπιφέρεισθαι, καὶ μηδὲν ἤττον ὀνομάζεσθαι τὸ πρᾶγμα καὶ λέγεσθαι, ἕως ἂν ὁ τύπος ἐνῆ τοῦ πράγματος περὶ οὗ ἂν ὁ λόγος ἦ, ὡσπερ ἐν τοῖς τῶν στοιχείων ὀνόμασιν, εἰ μέμνησαι ἃ νυνδὴ ἐγὼ καὶ Ἑρμογένης ἐλέγομεν. [433.a]

{Κρατύλος} Ἀλλὰ μέμνημαι.

{Σωκράτης} Καλῶς τοίνυν. ὅταν γὰρ τοῦτο ἐνῆ, κἂν μὴ πάντα τὰ προσήκοντα ἔχη, λέξεταί γε τὸ πρᾶγμα, καλῶς ὅταν πάντα, κακῶς δὲ ὅταν ὀλίγα· λέγεσθαι δ' οὖν, ὦ μακάριε, ἐῶμεν, ἵνα μὴ ὀφλωμεν ὡσπερ οἱ ἐν Αἰγίνῃ νύκτωρ περιόντες ὄψε ὁδοῦ, καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τὰ πράγματα δόξωμεν αὐτῇ ἀληθείᾳ οὕτω πως ἐληλυθέναι ὀψιαίτερον τοῦ δέοντος, ἢ ζητεῖ τινὰ ἄλλην ὀνόματος ὀρθότητα, καὶ μὴ ὁμολόγει δῆλωμα συλλαβαῖς καὶ γράμμασι πράγματος ὄνομα εἶναι. εἰ γὰρ ταῦτα ἀμφοτέρω ἐρεῖς, οὐχ οἷός τ' ἔση συμφωνεῖν σαυτῷ.

{Κρατύλος} Ἀλλά μοι δοκεῖς γε, ὦ Σώκρατες, μετρίως λέγειν, καὶ οὕτω τίθεμαι.

{Σωκράτης} Ἐπειδὴ τοίνυν ταῦτα ἡμῖν συνδοκεῖ, μετὰ ταῦτα τάδε σκοπῶμεν· εἰ μέλλει φαιμέν καλῶς κεῖσθαι τὸ ὄνομα, τὰ προσήκοντα δεῖ αὐτὸ γράμματα ἔχειν;

{Κρατύλος} Ναί.

{Σωκράτης} Προσῆκει δὲ τὰ ὅμοια τοῖς πράγμασιν;

{Κρατύλος} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Τὰ μὲν ἄρα καλῶς κείμενα οὕτω κεῖται· εἰ δὲ μή τι καλῶς ἐτέθη, τὸ μὲν ἂν πολὺ ἴσως ἐκ προσηκόντων εἶη γραμμάτων καὶ ὁμοίων, εἵπερ ἔσται εἰκῶν, ἔχοι δ' ἂν τι καὶ οὐ προσηκόν, δι' ὃ οὐκ ἂν καλὸν εἶη οὐδὲ καλῶς εἰργασμένον τὸ ὄνομα. οὕτω φάμεν ἢ ἄλλως;

{Κρατύλος} Οὐδὲν δεῖ οἶμαι διαμάχεσθαι, ὦ Σώκρατες· ἐπεὶ οὐκ ἀρέσκει γέ με τὸ φάναι ὄνομα μὲν εἶναι, μὴ μέντοι καλῶς γε κεῖσθαι.

{Σωκράτης} Πότερον τοῦτο οὐκ ἀρέσκει σε, τὸ εἶναι τὸ ὄνομα δήλωμα τοῦ πράγματος;

{Κρατύλος} Ἔμοιγε.

{Σωκράτης} Ἀλλὰ τὸ εἶναι τῶν ὀνομάτων τὰ μὲν ἐκ προτέρων συγκείμενα, τὰ δὲ πρῶτα, οὐ καλῶς σοι δοκεῖ λέγεσθαι;

{Κρατύλος} Ἔμοιγε.

{Σωκράτης} Ἀλλὰ τὰ πρῶτα εἰ μέλλει δηλώματά τινων γίνεσθαι, ἔχεις τινὰ καλλίω τρόπον τοῦ δηλώματα αὐτὰ γενέσθαι ἄλλον ἢ αὐτὰ ποιῆσαι ὅτι μάλιστα τοιαῦτα οἷα ἐκεῖνα ἃ δεῖ δηλοῦν αὐτά; ἢ ὅδε μᾶλλον σε ἀρέσκει ὁ τρόπος ὃν Ἑρμογένης λέγει καὶ ἄλλοι πολλοί, τὸ συνθήματα εἶναι τὰ ὀνόματα καὶ δηλοῦν τοῖς συνθεμένοις προειδοσί δὲ τὰ πράγματα, καὶ εἶναι ταύτην ὀρθότητα ὀνόματος, συνθήκην, διαφέρειν δὲ οὐδὲν ἕαντε τις συνθῆται ὥσπερ νῦν σύγκειται, ἕαντε καὶ τούναντίον ἐπὶ μὲν ὧ νῦν σμικρόν, μέγα καλεῖν, ἐπὶ δὲ ὧ μέγα, σμικρόν; πότερός σε ὁ τρόπος ἀρέσκει; [434.a]

{Κρατύλος} Ὅλω καὶ παντὶ διαφέρει, ὦ Σώκρατες, τὸ ὁμοιώματι δηλοῦν ὅτι ἂν τις δηλοῖ ἀλλὰ μὴ τῷ ἐπιτυχόντι.

{Σωκράτης} Καλῶς λέγεις. οὐκοῦν εἵπερ ἔσται τὸ ὄνομα ὅμοιον τῷ πράγματι, ἀναγκαῖον πεφυκέναι τὰ στοιχεῖα ὅμοια τοῖς πράγμασιν, ἐξ ὧν τὰ πρῶτα ὀνόματά τις συνθήσει; ὧδε δὲ λέγω· ἄρά ποτ' ἂν τις συνέθηκεν ὁ νυνδὴ ἐλέγομεν ζωγράφημα ὁμοίον τῶν ὄντων, εἰ μὴ φύσει ὑπῆρχε φαρμακεῖα ὅμοια ὄντα, ἐξ ὧν συντίθεται τὰ ζωγραφούμενα, ἐκείνοις ἃ μιμεῖται ἢ γραφικῆ· ἢ ἀδύνατον;

{Κρατύλος} Ἀδύνατον.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν ὡσαύτως καὶ ὀνόματα οὐκ ἂν ποτε ὅμοια γένοιτο οὐδενί, εἰ μὴ ὑπάρξει ἐκεῖνα πρῶτον ὁμοιότητά τινα ἔχοντα, ἐξ ὧν συντίθεται τὰ ὀνόματα, ἐκείνοις ὧν ἔστι τὰ ὀνόματα μιμήματα; ἔστι δέ, ἐξ ὧν συνθετέον, στοιχεῖα;

{Κρατύλος} Ναί.

{Σωκράτης} Ἦδη τοίνυν καὶ σὺ κοινῶν τοῦ λόγου οὐπερ ἄρτι Ἑρμογένης. φέρε, καλῶς σοι δοκοῦμεν λέγειν ὅτι τὸ ῥῶ τῆ φορᾶ καὶ κινήσει καὶ σκληρότητι προσέοικεν, ἢ οὐ καλῶς;

{Κρατύλος} Καλῶς ἔμοιγε.

{Σωκράτης} Τὸ δὲ λάβδα τῷ λείῳ καὶ μαλακῷ καὶ οἷς νυνδὴ ἐλέγομεν;

{Κρατύλος} Ναί.

{Σωκράτης} Οἴσθα οὖν ὅτι ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἡμεῖς μὲν φάμεν «σκληρότης», Ἑρετριῆς δὲ «σκληροτήρ»;

{Κρατύλος} Πάνυ γε.

{Σωκράτης} Πότερον οὖν τό τε ῥῶ καὶ τὸ σῖγμα ἔοικεν ἀμφοτέρω τῷ αὐτῷ, καὶ δηλοῖ ἐκείνοις τε τὸ αὐτὸ τελευτῶντος τοῦ ῥῶ καὶ ἡμῖν τοῦ σῖγμα, ἢ τοῖς ἑτέροις ἡμῶν οὐ δηλοῖ;

{Κρατύλος} Δηλοῖ μὲν οὖν ἀμφοτέροις.

{Σωκράτης} Πότερον ἢ ὅμοια τυγχάνει ὄντα τὸ ῥῶ καὶ τὸ σῖγμα, ἢ ἢ μή;

{Κρατύλος} Ἦ ὅμοια.

{Σωκράτης} Ἦ οὖν ὁμοιά ἐστι πανταχῆ;

{Κρατύλος} Πρὸς γε τὸ ἴσως φορὰν δηλοῦν.

{Σωκράτης} Ἦ καὶ τὸ λάβδα ἐγκείμενον; οὐ τὸ ἐναντίον δηλοῖ σκληρότητος;

{Κρατύλος} Ἦ ἴσως γὰρ οὐκ ὀρθῶς ἐγκείται, ὧ Σώκρατες· ὡσπερ καὶ ἄ νυνδὴ σὺ πρὸς Ἑρμογένη ἔλεγες ἐξαίρων τε καὶ ἐντιθεὶς γράμματα οὐ δέοι, καὶ ὀρθῶς ἐδόκει εἶμοιγε. καὶ νῦν ἴσως ἀντὶ τοῦ λάβδα ῥῶ δεῖ λέγειν.

{Σωκράτης} Εὖ λέγεις. τί οὖν; νῦν ὡς λέγομεν, οὐδὲν μανθάνομεν ἀλλήλων, ἐπειδάν τις φῆ
«σκληρόν,» οὐδὲ οἴσθα σὺ νῦν ὅτι ἐγὼ λέγω;

{Κρατύλος} Ἦ ἐγώ γε, διὰ γε τὸ ἔθος, ὧ φίλτατε.

{Σωκράτης} Ἐθος δὲ λέγων οἶε τι διάφορον λέγειν συνθήκης; ἢ ἄλλο τι λέγεις τὸ ἔθος ἢ ὅτι ἐγώ, ὅταν τοῦτο φθέγγωμαι, διανοοῦμαι ἐκεῖνο, σὺ δὲ γινώσκεις ὅτι ἐκεῖνο διανοοῦμαι; οὐ τοῦτο λέγεις; [435.a]

{Κρατύλος} Ναί.

{Σωκράτης} Οὐκοῦν εἰ γινώσκεις ἐμοῦ φθεγγομένου, δήλωμα σοι γίνεταί παρ' ἐμοῦ;

{Κρατύλος} Ναί.

{Σωκράτης} Ἀπὸ τοῦ ἀνομοίου γε ἢ ὁ διανοούμενος φθέγγωμαι, εἴπερ τὸ λάβδα ἀνόμοιον ἐστὶ τῆ ἥ φῆς σὺ σκληρότητι· εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, τί ἄλλο ἢ αὐτὸς σαυτῷ συνέθου καὶ σοι γίνεταί ἢ ὀρθότητος τοῦ ὀνόματος συνθήκη, ἐπειδὴ γε δηλοῖ καὶ τὰ ὅμοια καὶ τὰ ἀνόμοια γράμματα, ἔθους τε καὶ συνθήκης τυχόντα; εἰ δ' ὅτι μάλιστα μὴ ἐστὶ τὸ ἔθος συνθήκη, οὐκ ἂν καλῶς ἔτι ἔχοι λέγειν τὴν ὁμοιότητα δήλωμα εἶναι, ἀλλὰ τὸ ἔθος· ἐκεῖνο γάρ, ὡς ἔοικε, καὶ ὁμοίῳ καὶ ἀνομοίῳ δηλοῖ. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα συγχωροῦμεν, ὧ Κρατύλε – τὴν γὰρ σιγὴν σου συγχώρησιν θήσω – ἀναγκαῖον που καὶ συνθήκην τι καὶ ἔθος συμβάλλεσθαι πρὸς δήλωσιν ὧν διανοοῦμενοι λέγομεν· ἐπεὶ, ὧ βέλτιστε, εἰ ἴθελαι ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν ἐλθεῖν, πόθεν οἶε ἔξιν ὀνόματα ὅμοια ἐνὶ ἐκάστω τῶν ἀριθμῶν ἐπενεγκεῖν, ἐὰν μὴ ἔῃς τι τὴν σὴν ὁμολογίαν καὶ συνθήκην κῦρος ἔχειν τῶν ὀνομάτων ὀρθότητος περὶ; ἐμοὶ μὲν οὖν καὶ αὐτῷ ἀρέσκει μὲν κατὰ τὸ δυνατόν ὅμοια εἶναι τὰ ὀνόματα τοῖς πράγμασιν· ἀλλὰ μὴ ὡς ἀληθῶς, τὸ τοῦ Ἑρμογένους, γλίσχρο ἦ ἢ ὀλκή αὕτη τῆς ὁμοιότητος, ἀναγκαῖον δὲ ἦ καὶ τῷ φορτικῷ τούτῳ προσχρῆσθαι, τῆ συνθήκη, εἰς ὀνομάτων ὀρθότητα. ἐπεὶ ἴσως κατὰ γε τὸ δυνατόν κάλλιστ' ἂν λέγοιτο ὅταν ἢ πᾶσιν ἢ ὡς πλείστοις ὁμοίοις λέγηται, τοῦτο δ' ἐστὶ προσήκουσιν, αἰσχιστα δὲ τούναντίον. τόδε δέ μοι ἔτι εἶπε μετὰ ταῦτα, τίνα ἡμῖν δύναμιν ἔχει τὰ ὀνόματα καὶ τί φῶμεν αὐτὰ καλὸν ἀπεργάζεσθαι;

{Κρατύλος} Διδάσκειν εἶμοιγε δοκεῖ, ὧ Σώκρατες, καὶ τοῦτο πάνυ ἀπλοῦν εἶναι, ὅς ἂν τὰ ὀνόματα ἐπίστηται, ἐπίστασθαι καὶ τὰ πράγματα.

{Σωκράτης} Ἦ ἴσως γάρ, ὧ Κρατύλε, τὸ τοιόνδε λέγεις, ὡς ἐπειδάν τις εἰδῆ τὸ ὄνομα οἷόν ἐστιν – ἐστὶ δὲ οἷόνπερ τὸ πρᾶγμα – εἴσεται δὴ καὶ τὸ πρᾶγμα, ἐπεὶπερ ὅμοιον τυγχάνει ὄν τῷ ὀνόματι, τέχνη δὲ μία ἄρ' ἐστὶν ἢ αὐτὴ πάντων τῶν ἀλλήλοις ὁμοίων. κατὰ τοῦτο δὴ μοι δοκεῖς λέγειν ὡς ὅς ἂν τὰ ὀνόματα εἰδῆ εἴσεται καὶ τὰ πράγματα.

{Κρατύλος} Ἀληθέστατα λέγεις.

{Σωκράτης} Ἦ ἔχε δὴ, ἴδωμεν τίς ποτ' ἂν εἴη ὁ τρόπος οὗτος τῆς διδασκαλίας τῶν ὄντων ὄν σὺ λέγεις νῦν, καὶ πότερον ἔστι μὲν καὶ ἄλλος, οὗτος μέντοι βελτίων, ἢ οὐδ' ἔστιν ἄλλος ἢ οὗτος. ποτέρως οἶε; [436.a]

{Κρατύλος} Οὕτως ἐγώ γε, οὐ πάνυ τι εἶναι ἄλλον, τοῦτον δὲ καὶ μόνον καὶ βέλτιστον.

{Σωκράτης} Πότερον δὲ καὶ εὑρεσὶν τῶν ὄντων τὴν αὐτὴν ταύτην εἶναι, τὸν τὰ ὀνόματα εὐρόντα

καὶ ἐκεῖνα ἠύρηκέναι ὧν ἔστι τὰ ὀνόματα· ἢ ζητεῖν μὲν καὶ εὐρίσκειν ἕτερον δεῖν τρόπον, μανθάνειν δὲ τοῦτον;

{Κρατύλος} Πάντων μάλιστα καὶ ζητεῖν καὶ εὐρίσκειν τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον κατὰ ταυτά.

{Σωκράτης} Φέρε δὴ ἐννοήσωμεν, ὦ Κρατύλε, εἴ τις ζητῶν τὰ πράγματα ἀκολουθοῖ τοῖς ὀνόμασι, σκοπῶν οἷον ἕκαστον βούλεται εἶναι, ἄρ' ἐννοεῖς ὅτι οὐ σμικρὸς κίνδυνός ἐστιν ἐξαπατηθῆναι;

{Κρατύλος} Πῶς;

{Σωκράτης} Δῆλον ὅτι ὁ θέμενος πρῶτος τὰ ὀνόματα, οἷα ἠγεῖτο εἶναι τὰ πράγματα, τοιαῦτα ἐτίθετο καὶ τὰ ὀνόματα, ὡς φαμεν. ἦ γάρ;

{Κρατύλος} Ναί.

{Σωκράτης} Εἰ οὖν ἐκεῖνος μὴ ὀρθῶς ἠγεῖτο, ἔθετο δὲ οἷα ἠγεῖτο, τί οἶει ἡμᾶς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ πείσεσθαι; ἄλλο τι ἢ ἐξαπατηθῆσεσθαι;

{Κρατύλος} Ἀλλὰ μὴ οὐχ οὕτως ἔχει, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἦ εἰδότα τίθεσθαι τὸν τιθέμενον τὰ ὀνόματα· εἰ δὲ μή, ὅπερ πάλαί ἐγὼ ἔλεγον, οὐδ' ἂν ὀνόματα εἶη. μέγιστον δέ σοι ἔστω τεκμήριον ὅτι οὐκ ἔσφαλται τῆς ἀληθείας ὁ τιθέμενος· οὐ γὰρ ἂν ποτε οὕτω σύμφωνα ἦν αὐτῷ ἅπαντα. ἢ οὐκ ἐνενόεις αὐτὸς λέγων ὡς πάντα κατὰ ταῦτόν καὶ ἐπὶ ταῦτόν ἐγίγνετο τὰ ὀνόματα;

{Σωκράτης} Ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ὡγαθὲ Κρατύλε, οὐδὲν ἐστιν ἀπολόγημα. εἰ γὰρ τὸ πρῶτον σφαλῆς ὁ τιθέμενος τᾶλλα ἤδη πρὸς τοῦτ' ἐβιάζετο καὶ αὐτῷ συμφωνεῖν ἠνάγκαζεν, οὐδὲν ἄτοπον, ὥσπερ τῶν διαγραμμάτων ἐνίοτε τοῦ πρώτου σμικροῦ καὶ ἀδήλου ψεύδους γενομένου, τὰ λοιπὰ πάμπολλα ἤδη ὄντα ἐπόμενα ὁμολογεῖν ἀλλήλοις. δεῖ δὴ περὶ τῆς ἀρχῆς παντὸς πράγματος παντὶ ἀνδρὶ τὸν πολὺν λόγον εἶναι καὶ τὴν πολλὴν σκέψιν εἶτε ὀρθῶς εἶτε μὴ ὑπόκειται· ἐκείνης δὲ ἐξετασθεῖσης ἱκανῶς, τὰ λοιπὰ φαίνεσθαι ἐκείνη ἐπόμενα. οὐ μέντοι ἀλλὰ θαυμάζοιμ' ἂν εἰ καὶ τὰ ὀνόματα συμφωνεῖ αὐτὰ αὐτοῖς, πάλιν γὰρ ἐπισκεψώμεθα ἃ τὸ πρότερον διήλθομεν. ὡς τοῦ παντὸς ἰόντος τε καὶ φερομένου καὶ ῥεόντος φαμεν σημαίνειν ἡμῖν τὴν οὐσίαν τὰ ὀνόματα. ἄλλο τι οὕτω σοι δοκεῖ δηλοῦν; [437.a]

{Κρατύλος} Πάνυ σφόδρα, καὶ ὀρθῶς γε σημαίνει.

{Σωκράτης} Σκοπῶμεν δὴ ἐξ αὐτῶν ἀναλαβόντες πρῶτον μὲν τοῦτο τὸ ὄνομα, τὴν «ἐπιστήμην», ὡς ἀμφίβολόν ἐστι, καὶ μᾶλλον ἔοικε σημαίνοντι ὅτι ἴστησιν ἡμῶν ἐπὶ τοῖς πράγμασι τὴν ψυχὴν ἢ ὅτι συμπεριφέρεται, καὶ ὀρθότερόν ἐστιν ὥσπερ νῦν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν λέγειν μᾶλλον ἢ ἐμβάλλοντας τὸ εἶ «ἐπεῖστήμην», ἀλλὰ τὴν ἐμβολὴν ποιήσασθαι ἀντὶ τῆς ἐν τῷ εἶ ἐν τῷ ἰῶτα. ἔπειτα τὸ «βέβαιον», ὅτι βάσεως τινός ἐστιν καὶ στάσεως μίμημα ἀλλ' οὐ φορᾶς. ἔπειτα ἡ «ἱστορία» αὐτό που σημαίνει ὅτι ἴστησι τὸν ῥοῦν. καὶ τὸ «πιστόν» ἰστὰν παντάπασι σημαίνει. ἔπειτα δὲ ἡ «μνήμη» παντὶ που μνηύει ὅτι μονή ἐστιν ἐν τῇ ψυχῇ ἀλλ' οὐ φορᾶ. εἰ δὲ βούλει, ἡ «ἀμαρτία» καὶ ἡ «συμφορά», εἰ κατὰ τὸ ὄνομά τις ἀκολουθήσει, φανεῖται ταῦτόν τῇ «συνέσει» ταύτῃ καὶ «ἐπιστήμῃ» καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι τοῖς περὶ τὰ σπουδαῖα ὀνόμασι. ἔτι τοίνυν ἡ «ἀμαθία» καὶ ἡ «ἀκολασία» παραπλησία τούτοις φαίνεται· ἢ μὲν γὰρ τοῦ ἅμα θεῶ ἰόντος πορεία φαίνεται, ἡ «ἀμαθία», ἢ δ' «ἀκολασία» παντάπασι ἀκολουθία τοῖς πράγμασι φαίνεται. καὶ οὕτως, ἃ νομίζομεν ἐπὶ τοῖς κακίστοις ὀνόματα εἶναι, ὁμοιώτατ' ἂν φαίνοιτο τοῖς ἐπὶ τοῖς καλλίστοις. οἴμαι δὲ καὶ ἄλλα πόλλ' ἂν τις εὔροι εἰ πραγματεύοιτο, ἐξ ὧν οἰηθεῖ ἂν αὖ πάλιν τὸν τὰ ὀνόματα τιθέμενον οὐχὶ ἰόντα οὐδὲ φερόμενα ἀλλὰ μένοντα τὰ πράγματα σημαίνειν.

{Κρατύλος} Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, ὀρθῶς ὅτι τὰ πολλὰ ἐκείνως ἐσήμαινεν.

{Σωκράτης} Τί οὖν τοῦτο, ὦ Κρατύλε; ὥσπερ ψήφους διαριθμησόμεθα τὰ ὀνόματα, καὶ ἐν τούτῳ ἔσται ἡ ὀρθότης; ὁπότερα ἂν πλείω φαίνεται τὰ ὀνόματα σημαίνοντα, ταῦτα δὴ ἔσται τάληθῃ;

{Κρατύλος} Οὐκ οὐκ εἰκός γε.

{Σωκράτης} Οὐδ' ὀπωστιοῦν, ὦ φίλε. καὶ ταῦτα μὲν γε αὐτοῦ ἐάσωμεν, ἐπανέλθωμεν δὲ πάλιν ὅθεν δεῦρο μετέβημεν. ἄρτι γὰρ ἐν τοῖς πρόσθεν, εἰ μὲνησαι, τὸν τιθέμενον τὰ ὀνόματα ἀναγκαῖον ἔφησθα εἶναι εἰδῶτα τίθεσθαι οἷς ἐτίθετο. πότερον οὖν ἔτι σοι δοκεῖ οὕτως ἢ οὐ; [438.a]

{Κρατύλος} Ἔτι.

{Σωκράτης} Ἦ καὶ τὸν τὰ πρῶτα τιθέμενον εἰδῶτα φῆς τίθεσθαι;

{Κρατύλος} Εἰδῶτα.

{Σωκράτης} Ἐκ ποίων οὖν ὀνομάτων ἢ μεμαθηκῶς ἢ ηὑρηκῶς ἦν τὰ πράγματα, εἴπερ τά γε πρῶτα μήπω ἔκειτο, μαθεῖν δ' αὖ φαμεν τὰ πράγματα καὶ εὐρεῖν ἀδύνατον εἶναι ἄλλως ἢ τὰ ὀνόματα μαθόντας ἢ αὐτοὺς ἐξευρόντας οἷά ἐστι;

{Κρατύλος} Δοκεῖς τί μοι λέγειν, ὦ Σώκρατες.

{Σωκράτης} Τίνα οὖν τρόπον φῶμεν αὐτοὺς εἰδῶτας θέσθαι ἢ νομοθέτας εἶναι, πρὶν καὶ ὀτιοῦν ὄνομα κεῖσθαι τε καὶ ἐκείνους εἰδέναι, εἴπερ μὴ ἔστι τὰ πράγματα μαθεῖν ἄλλ' ἢ ἐκ τῶν ὀνομάτων;

{Κρατύλος} Οἶμαι μὲν ἐγὼ τὸν ἀληθέστατον λόγον περὶ τούτων εἶναι, ὦ Σώκρατες, μείζω τινὰ δύναμιν εἶναι ἢ ἀνθρωπείαν τὴν θεμένην τὰ πρῶτα ὀνόματα τοῖς πράγμασιν, ὥστε ἀναγκαῖον εἶναι αὐτὰ ὀρθῶς ἔχειν.

{Σωκράτης} Εἶτα οἶει ἐναντία ἂν ἐτίθετο αὐτὸς αὐτῷ ὁ θεός, ὦν δαίμων τις ἢ θεός; ἢ οὐδέν σοι ἐδοκοῦμεν ἄρτι λέγειν;

{Κρατύλος} Ἀλλὰ μὴ οὐκ ἦν τούτων τὰ ἕτερα ὀνόματα.

{Σωκράτης} Πότερα, ὦ ἄριστε, τὰ ἐπὶ τὴν στάσιν ἄγοντα ἢ τὰ ἐπὶ τὴν φοράν; οὐ γάρ που κατὰ τὸ ἄρτι λεχθὲν πλήθει κριθήσεται.

{Κρατύλος} Οὗτοι δὴ δίκαιόν γε, ὦ Σώκρατες.

{Σωκράτης} Ὀνομάτων οὖν στασιασάντων, καὶ τῶν μὲν φασκόντων ἑαυτὰ εἶναι τὰ ὅμοια τῇ ἀληθείᾳ, τῶν δ' ἑαυτά, τίτι ἔτι διακρινόμεν, ἢ ἐπὶ τί ἐλθόντες; οὐ γάρ που ἐπὶ ὀνομάτα γε ἕτερα ἄλλα τούτων· οὐ γὰρ ἔστιν, ἀλλὰ δῆλον ὅτι ἄλλ' ἄττα ζητητέα πλὴν ὀνομάτων, ἃ ἡμῖν ἐμφανεῖ ἄνευ ὀνομάτων ὀπότερα τούτων ἐστὶ ἀληθῆ, δεῖξαντα δῆλον ὅτι τὴν ἀλήθειαν τῶν ὄντων.

{Κρατύλος} Δοκεῖ μοι οὕτω.

{Σωκράτης} Ἔστιν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ὦ Κρατύλε, δυνατόν μαθεῖν ἄνευ ὀνομάτων τὰ ὄντα, εἴπερ ταῦτα οὕτως ἔχει.

{Κρατύλος} Φαίνεται.

{Σωκράτης} Διὰ τίνος ἄλλου οὖν ἔτι προσδοκᾷς ἂν ταῦτα μαθεῖν; ἄρα δι' ἄλλου του ἢ οὐπερ εἰκός τε καὶ δικαιοτάτον, δι' ἀλλήλων γε, εἴ πη συγγενῆ ἐστίν, καὶ αὐτὰ δι' αὐτῶν; τὸ γάρ που ἕτερον ἐκείνων καὶ ἀλλοῖον ἕτερον ἂν τι καὶ ἀλλοῖον σημαῖνοι ἄλλ' οὐκ ἐκεῖνα.

{Κρατύλος} Ἀληθῆ μοι φαίνῃ λέγειν. [439.a]

{Σωκράτης} Ἔχε δὴ πρὸς Διός· τὰ δὲ ὀνόματα οὐ πολλάκις μέντοι ὠμολογήσαμεν τὰ καλῶς κείμενα εἰκότα εἶναι ἐκείνοις ὧν ὀνόματα κεῖται, καὶ εἶναι εἰκόνας τῶν πραγμάτων;

{Κρατύλος} Ναί.

{Σωκράτης} Εἰ οὖν ἔστι μὲν ὅτι μάλιστα δι' ὀνομάτων τὰ πράγματα μανθάνειν, ἔστι δὲ καὶ δι' αὐτῶν, ποτέρα ἂν εἴη καλλίων καὶ σαφεστέρα ἢ μάθησις; ἐκ τῆς εἰκόνας μανθάνειν αὐτὴν τε αὐτὴν εἰ καλῶς εἰκασται, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἧς ἦν εἰκῶν, ἢ ἐκ τῆς ἀληθείας αὐτὴν τε αὐτὴν καὶ τὴν εἰκόνα αὐτῆς εἰ πρεπόντως εἴργασται;

{Κρατύλος} Ἐκ τῆς ἀληθείας μοι δοκεῖ ἀνάγκη εἶναι.

{Σωκράτης} Ὅντινα μὲν τοίνυν τρόπον δεῖ μανθάνειν ἢ εὐρίσκειν τὰ ὄντα, μεῖζον ἴσως ἐστὶν ἐγνωσκέναι ἢ κατ' ἐμὲ καὶ σέ· ἀγαπητὸν δὲ καὶ τοῦτο ὁμολογήσασθαι, ὅτι οὐκ ἐξ ὀνομάτων ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αὐτὰ ἐξ αὐτῶν καὶ μαθητέον καὶ ζητητέον ἢ ἐκ τῶν ὀνομάτων.

{Κρατύλος} Φαίνεται, ὦ Σώκρατες.

{Σωκράτης} Ἔτι τοίνυν τόδε σκεψώμεθα, ὅπως μὴ ἡμᾶς τὰ πολλὰ ταῦτα ὀνόματα ἐς ταῦτον τείνοντα ἐξαπατᾷ, εἰ τῷ ὄντι μὲν οἱ θέμενοι αὐτὰ διανοηθέντες γε ἔθεντο ὡς ἰόντων ἀπάντων ἀεὶ καὶ ῥεόντων – φαίνονται γὰρ ἔμοιγε καὶ αὐτῷ οὕτω διανοηθῆναι – τὸ δ', εἰ ἔτυχεν, οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλ' οὗτοι αὐτοὶ τε ὥσπερ εἰς τινα δίνην ἐμπεσόντες κυκῶνται καὶ ἡμᾶς ἐφελκόμενοι προσεμβάλλουσιν. σκέψαι γάρ, ὦ θαυμάσιε Κρατύλε, ὃ ἔγωγε πολλακίς ὄνειρώττω. πότερον φῶμέν τι εἶναι αὐτὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ ἐν ἕκαστον τῶν ὄντων οὕτω, ἢ μή;

{Κρατύλος} Ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, εἶναι.

{Σωκράτης} Αὐτὸ τοίνυν ἐκεῖνο σκεψώμεθα, μὴ εἰ πρόσωπόν τί ἐστὶν καλὸν ἢ τι τῶν τοιούτων, καὶ δοκεῖ ταῦτα πάντα ῥεῖν· ἀλλ' αὐτό, φῶμεν, τὸ καλὸν οὐ τοιοῦτον ἀεὶ ἐστὶν οἷόν ἐστιν;

{Κρατύλος} Ἀνάγκη.

{Σωκράτης} Ἄρ' οὖν οἷόν τε προσειπεῖν αὐτὸ ὀρθῶς, εἰ ἀεὶ ὑπεξέρχεται, πρῶτον μὲν ὅτι ἐκεῖνό ἐστιν, ἔπειτα ὅτι τοιοῦτον, ἢ ἀνάγκη ἅμα ἡμῶν λεγόντων ἄλλο αὐτὸ εὐθύς γίγνεσθαι καὶ ὑπεξίεναι καὶ μηκέτι οὕτως ἔχειν;

{Κρατύλος} Ἀνάγκη.

{Σωκράτης} Πῶς οὖν ἂν εἴη τί ἐκεῖνο ὃ μηδέποτε ὡσαύτως ἔχει; εἰ γάρ ποτε ὡσαύτως ἴσχει, ἐν γ' ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ δῆλον ὅτι οὐδὲν μεταβαίνει· εἰ δὲ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχει καὶ τὸ αὐτὸ ἐστὶ, πῶς ἂν τοῦτό γε μεταβάλλοι ἢ κινοῖτο, μηδὲν ἐξιστάμενον τῆς αὐτοῦ ιδέας;

{Κρατύλος} Οὐδαμῶς. [440.a]

{Σωκράτης} Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἂν γνωσθεῖη γε ὑπ' οὐδενός. ἅμα γὰρ ἂν ἐπιόντος τοῦ γνωσομένου ἄλλο καὶ ἄλλοιον γίγνοιτο, ὥστε οὐκ ἂν γνωσθεῖη ἔτι ὁποῖόν γέ τί ἐστὶν ἢ πῶς ἔχον· γνωσὶς δὲ δήπου οὐδεμία γινώσκει ὃ γινώσκει μηδαμῶς ἔχον.

{Κρατύλος} Ἔστιν ὡς λέγεις.

{Σωκράτης} Ἀλλ' οὐδὲ γινῶσιν εἶναι φάναι εἰκόσ, ὦ Κρατύλε, εἰ μεταπίπτει πάντα χρήματα καὶ μηδὲν μένει. εἰ μὲν γὰρ αὐτὸ τοῦτο, ἢ γινῶσιν, τοῦ γινῶσιν εἶναι μὴ μεταπίπτει, μένοι τε ἂν ἀεὶ ἢ γινῶσιν καὶ εἴη γινῶσιν. εἰ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ εἶδος μεταπίπτει τῆς γνώσεως, ἅμα τ' ἂν μεταπίπτει εἰς ἄλλο εἶδος γνώσεως καὶ οὐκ ἂν εἴη γινῶσιν· εἰ δὲ ἀεὶ μεταπίπτει, ἀεὶ οὐκ ἂν εἴη γινῶσιν, καὶ ἐκ τούτου τοῦ λόγου οὔτε τὸ γνωσόμενον οὔτε τὸ γνωσθησόμενον ἂν εἴη. εἰ δὲ ἐστὶ μὲν ἀεὶ τὸ γινῶσκον, ἔστι δὲ τὸ γινωσκόμενον, ἔστι δὲ τὸ καλόν, ἔστι δὲ τὸ ἀγαθόν, ἔστι δὲ ἐν ἕκαστον τῶν ὄντων, οὐ μοι φαίνεται ταῦτα ὅμοια ὄντα, ἃ νῦν ἡμεῖς λέγομεν, ῥοῆ οὐδὲν οὐδὲ φορᾷ. ταῦτ' οὖν πότερόν ποτε οὕτως ἔχει ἢ ἐκείνως ὡς οἱ περὶ Ἡράκλειτόν τε λέγουσιν καὶ ἄλλοι πολλοί, μὴ οὐ ῥάδιον ἢ ἐπισκέψασθαι, οὐδὲ πάνυ νοῦν ἔχοντος ἀνθρώπου ἐπιτρέψαντα ὀνόμασιν αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ ψυχὴν θεραπεύειν, πεπιστευκότα ἐκείνοις καὶ τοῖς θεμένοις αὐτά, δισχυρίζεσθαι ὡς τι εἰδότα, καὶ αὐτοῦ τε καὶ τῶν ὄντων καταγινώσκειν ὡς οὐδὲν ὑγιὲς οὐδενός, ἀλλὰ πάντα ὥσπερ κεράμια ῥεῖ, καὶ ἀτεχνῶς ὥσπερ οἱ κατάρρῳ νοσοῦντες ἄνθρωποι οὕτως οἶεσθαι καὶ τὰ πράγματα διακεῖσθαι, ὑπὸ ῥεύματός τε καὶ κατάρρου πάντα τὰ χρήματα ἔχεσθαι. ἴσως μὲν οὖν δῆ, ὦ Κρατύλε, οὕτως ἔχει, ἴσως δὲ καὶ οὐ. σκοπεῖσθαι οὖν χρὴ ἀνδρείως τε καὶ εὖ, καὶ μὴ ῥαδίως ἀποδέχεσθαι – ἔτι γὰρ νέος εἶ καὶ ἡλικίαν ἔχεις – σκεψάμενον δέ, ἐὰν εὕρης, μεταδιδόναι καὶ ἐμοί.

{Κρατύλος} Ἀλλὰ ποιήσω ταῦτα. εὖ μέντοι ἴσθι, ὦ Σώκρατες, ὅτι οὐδὲ νυνὶ ἀσκέπτως ἔχω, ἀλλά μοι

σκοπομένῳ καὶ πράγματα ἔχοντι πολὺ μᾶλλον ἐκείνως φαίνεται ἔχειν ὡς Ἡράκλειτος λέγει.
{Σωκράτης} Εἰς αὐθις τοίνυν με, ὦ ἑταῖρε, διδάξεις, ἐπειδὴν ἤκης· νῦν δέ, ὡς περ παρεσκεύασαι, πορεύου εἰς ἀγρόν· προπέμψει δέ σε καὶ Ἑρμογένης ὄδε.
{Κρατύλος} Ταῦτ' ἔσται, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ καὶ σὺ πειρῶ ἔτι ἐννοεῖν ταῦτα ἤδη.